A MAJSI ÓVODA és MINI BÖLCSŐDE PEDAGÓGIAI PROGRAMJA 2018.

„A gyermekkor évei azok az esztendők, amikor a szív a legérzékenyebb és legformálhatóbb. Amit oda ültettek, azt aligha lehet valaha is onnan kipusztítani.”

Készítette: Majsi Óvoda és Mini Bölcsőde Nevelőtestülete

Az intézmény adatai

OM azonosító: 201912

A program benyújtója: Ágh Attiláné óvodavezető

Az intézmény megnevezése: Majsi Óvoda és Mini Bölcsőde

Az intézmény székhelye: 7783 Majs, Ady E.u.63.

Telefon: 69/380-139

E-mail: ovi@majs.hu

Az intézmény működési területe: Majs Község közigazgatási területe

Az intézmény alapító szerve: Majs Községi Önkormányzat

Az intézmény felügyeleti szerve: Majs Községi Önkormányzat Képviselő-testülete

Óvodába felvehető maximális gyermeklétszám : 30 fő

Mini Bölcsődébe felvehető gyermeklétszám: 7 fő

Az intézmény államháztartási szakágazati besorolása:

- 851020 Óvodai Nevelés

Az intézmény alaptevékenysége: (a mindenkori alapító okirat alapján)

- Az intézmény az Nkt. 8.§ (1) bekezdése alapján a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig tartó, teljes óvodai életet átívelő foglalkozásokat és a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is magában foglaló óvodai nevelési tevékenységgel összefüggő feladatokat látja el.
- Az intézmény ellátja az Nkt. 4. § 13. pontjában foglalt kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, beleértve az Nkt. 4. § 25. pontjában foglalt, a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvoda nevelését is.
- Az intézmény feladata továbbá az óvodai nevelés, ellátás Nkt. szerinti működtetési feladatainak ellátása.
- Az intézmény a Gyvt. 43/A. § (2) bekezdés c) pontja szerinti többcélú óvoda-bölcsődeként mini bölcsődei ellátást biztosít.
- Az intézmény a Gyvt. 21.§ (1) bekezdésének a) és b) pontjában foglalt bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetés feladatát úgy biztosítja, hogy a vállalkozó által előállított ételt az intézmény tálalókonyháján keresztül bocsátja a gyermekek rendelkezésére.
- Az intézmény a fenntartó Majs Községi önkormányzat és Udvar Község Önkormányzata által kötött feladatellátási szerződés alapián óvodai nevelés és gyermekétkeztetés feladatok ellátását biztosítja Udvar község óvodáskorú gyermekei számára is.

Az intézmény feladata

- 091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- 091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- 091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának

szakmai feladatai
- 096015 Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
- 104031 Gyermekek bölcsődei ellátása
- 104035 Gyermekétkeztetés bölcsődében, fogyatékosok nappali intézményében

A pedagógiai program jogszabályi háttere

A program a 363/2012. (XII. 17.) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, magába foglalva a hazai és a helyi óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva az, 1993. évi LXXIX.

Közoktatási törtvényt, valamint, az azt módosító 1999. évi LXVIII. számú törvényt, majd 2011.évi CXC. törvényt a köznevelésről, annak végrehajtási rendeleteit, közoktatás távlati fejlesztésének stratégiáját, a megyei és községi közoktatási koncepció irányelveit.

Ezen kívül program az alábbi törvényeket, rendeleteket figyelembe vételével készült:

- A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény
- Magyarország Alaptörvénye
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- A családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvény
- A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény
- 185/1999. (XII.13.) Korm. Rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. Rendeletet módosítja
- 1/1998. (VII. 24.) OM rendelet a kötelező felszerelési- és eszköz normáról
- A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet
- 19/2002. (V.8.) OM rendelet a közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti és műszaki követelményeiről
- 36/1999. (VIII.24.) OM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról
- 2003. évi CXXV. törvény az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról
- 2007. évi I. tv. A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
- 36/1999. (VIII.24.) OM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII.28) Korm. rendelet
- 368/2011. Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (államháztartás részét képező intézmények számára)
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos

nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet
- A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet
- 137/2018.(VII.25.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet módosításáról

I. Intézmény bemutatása

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni, vess magot,
ha egy évtizeddel számolsz, ültess fát,
ha terved egy életre szól, embert nevelj!”
(Kínai mondás)

1. Helyzetkép

1.2. Az óvoda bemutatása

Majs község Baranya megye déli részén, a horvát határtól 4 km-re, a Mohácsi csata történelmi helyének szomszédságában fekszik.

Az 1700-as években német családokat telepítettek a faluba, így a lakosság többsége német ajkú volt. A betelepülés, a vegyes házasságok, a természetes asszimiláció miatt ma már egyre kevesebben beszélik a nyelvet, de a szokások, hagyományok még ma is élnek, ez befolyásolja a mi óvodai életünket is.

Intézményünk két község gyermekeit fogadja. Udvar község gyermekeit kényelmes, biztonságos körülmények között saját iskolabuszukkal szállítják a majsi óvodába.

Intézményünk 1958 óta működik jelenlegi helyén, 1976 és 1978 között a fenntartó anyagi támogatásával, a lakosság társadalmi összefogása révén átépítették, 3 csoportossá bővítették az épületet, így nyerte el jelenlegi formáját. Ekkor indult a német nemzetiségi nevelés is. 1993 óta a gyermeklétszám csökkenése miatt a gyermekek nevelés két csoportban történt, a harmadik szobából tornatermet alakítottunk ki.

Sajnos az óvodai gyermeklétszám folyamatos csökkenése miatt 2017. szeptemberében, már csak egy óvodai csoport indítására van lehetőségünk. A szülői és fenntartói igényeket figyelembe véve ősztől a másik csoportszobában kialakításra kerül egy mini bölcsődei csoport, ahová a második életévüket betöltött gyermekek kerülnek felvételre.

Termeink esztétikusak, barátságosak, bútorzatuk megfelelő. Díszítésük, dekorációjuk a gyermekek életkorához igazodik, és egyben tükrözi a csoportban dolgozók egyéniségét, ízlését is. Megtalálhatók a német nemzetiség kultúráját tükröző tárgyak, eszközök is.

Óvodánk vezetékes víz- és csatornarendszerrel van ellátva. Rendelkezünk saját telefonvonallal, fűtésünk földgáz-üzemeltetésű központi fűtés. Az épülethez tágas udvar tartozik, ahol a füves, betonozott, fáktól árnyat adó terület egyaránt megtalálható. Fémből készült mászókák, a homokozó, illetve az utóbbi években felállított fából készült

mozgásfejlesztő szerek ideális játéklehetőséget nyújtanak a gyermekeknek. Nevelési elveink kialakításában meghatározóak a helyi szükségletek, a családból óvodánkba érkező gyermekek társadalmi környezete. Községünkben kevés a munkalehetőség, nagyfokú a munkanélküliség, ez a családok nagy részét érinti, így a családok egy főre jutó jövedelme igen alacsony.

A mindennapi kultúra alacsony szintű, a tárgyi és személyi környezet, elsősorban a család, nehezen tudja biztosítani az óvodai ellátás feltételeit. Folyamatosan nő az étkezési és nevelési támogatást igénylő családok száma.

Az anyagiakra hivatkozva kevés közös programot szerveznek. Egyedüli szórakozás a TV nézés. Az anyagi helyzet romlása ellenére a szülők többsége tudja, érzi, hogy a gyermekeknek szükségük van a közösségre, a rendszeres foglalkoztatásra és ezt mi tudjuk biztosítani számukra.

Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek 20 hetes kortól történő mini bölcsődébe, 2 és fél – 3 éves kortól óvodai beíratására, ügyelünk a rendszeres óvodalátogatásukra is. Törekszünk szociális hátrányok kompenzálására.

2017. őszétől változtak óvodánkban a személyi feltételek, így sajnos szakképzett nemzetiségi óvodapedagógus hiányában, nem tudjuk biztosítani a német nemzetiségi nyelvoktatást. Az óvodában kizárólag magyar nyelven német hagyományőrző nevelést, folytatunk. A falu történelmi múltjából adódóan élnek még a hagyományok, ezek befolyásolják a mi életünket is. Lehetőségeinkhez mérten törekszünk a német nemzetiségi kultúra megismertetésére, hagyomány ápolására, az identitás tudat alakítására.

Az óvoda tárgyi feltételei jónak mondható, megfelelő komforttal rendelkezünk, **vonzó, tiszta, esztétikus, környezetben fogadjuk az eltérő szociokulturális helyzetű családok gyermekeit.**

A hagyományos falusi életközösséghez hasonlító, gyermekközpontú óvodát szeretnénk, amelyben az eltérő körülmények közül jött gyermekek **érzelmi biztonságban, meleg – elfogadó - derűs légkörben** élnek, amelynek megteremtése, szolgálata az óvoda valamennyi dolgozójának feladata.

Munkánk során figyelemmel kísértük az óvodai nevelés változásait és a továbbképzéseken elhangzottak, új ismeretek, az új, korszerű szemlélet arra ösztönöztek bennünket, hogy nevelő munkánkat megújítsuk, melynek központi gondolata a gyermekek egyéni képességének figyelembe vétele és az erre épülő harmonikus fejlesztés.

1.2. A program bemutatása

Helyi óvodai nevelési programunkat 1999 szeptemberében két vegyes csoportban vezettük be, mely akkor Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című programjának adaptációja alapján készült.

Rendszere jól illeszthető volt nevelési elképzeléseinkhez, a német nemzetiségi irányelvek megvalósításához. Tapasztalatunk szerint az érzelmi, esztétikai, művészeti élményekkel csökkenthetők a gyerekek szociokulturális hátrányai, de a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése illetve a kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztése is eredményes.

A program bevezetése után megvizsgáltuk, hogy a programunk hogyan vált be és az évek során összegyűjtött tapasztalatokat, eredményeket, a minőség-biztosítás kapcsán megismert partneri igényeket, elvárásokat, elégedettségeket és nem utolsó sorban a törvényi változásoknak figyelembe véve többször módosítottuk.

Az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

A jelenlegi saját magunk által írt Pedagógiai Programunk módszertani alapjait Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel" című programja adja, melyet kiegészítettünk gyakorlati tapasztalatainkkal, a társadalmi és törvényi változások figyelembevételével, a minél hatékonyabb alkalmazhatóság érdekében.

Fejlődni akaró, innovatív nevelőközösségünk megerősíti programunk eddigi értékeit és kiemelt helyre emeli, alapértékként, a gyermek egész napos tevékenységét átható művészeti, **anyanyelvi kommunikációs nevelés**t, és **szocializációs** törekvéseinket.

Kihangsúlyozottan kezeli **az egészséges életmód szokásainak kialakítását**, és azok gyermekeken keresztül történő közvetítését szüleik felé. A szemléletváltást igyekszünk az egészségnevelést kiegészítő, **„Zöld Óvoda"** környezetvédelemmel, ökológiával kapcsolatos tevékenységekre, programokra is vonatkoztatni.

A 2017/2018-as nevelési év végén, intézményünk pályázat útján elnyerte a „Biztonságos Óvoda" és a „Boldog Óvoda" címet is.

1.3. Nevelési alapelveink

- ☺ A helyi igényekből adódóan: programunkban nyugodt, családias, szeretetteljes légkör kialakítására törekszünk, melyben a gyermekeket egyéni testi, szociális és értelmi képességeik szerint neveljük, fejlesztjük..
- ☺ A gyermekek életében **a játék elsődlegességét hangsúlyozzuk**
- ☺ Érdeklődésüknek és belső igényeiknek megfelelően tevékenykedhetnek, a **differenciált, egyéni fejlődési ütemet** figyelembe vevő nevelési módszerek alkalmazása mellett.
- ☺ Tiszteletben tartjuk a gyermek egyéniségét, különbözőségét, segítjük személyiségük természetes fejlődését., **egyenrangú társként kezeljük őket,** miközben egyéni tempóban fejlődnek készségeik és képességeik.
- ☺ Szorosan együttműködünk a családokkal a gyermekek hatékony fejlesztése érdekében, a családi nevelés elsőbbségét tiszteletben tartjuk.
- ☺ **Partnerközpontú** működésünk a partnerek igényeinek megismerésével és figyelembe vételével történik.
- ☺ **Keveset, lassan, jót, gyakran ismételve** az életkorhoz és a gyermekek egyéni igényeihez alkalmazkodva, fejlesztésük végzése közben a **követve vezetés** elvét betartjuk.
- ☺ Megismertetjük őket a német nemzetiség kultúrájával, ápoljuk a hagyományokat.
- ☺ A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében az önazonosság, identitástudat megőrzését, az interkulturális nevelésen alapuló **integráció**

lehetőségének biztosítását, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelmét tartjuk szem előtt..

- ☺ A komplex foglalkozásokkal a környező világ összetett folyamatainak megértetését és általa a **környezettudatos magatartás**,- a környezet védelméhez és megóvásához, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokásokat alakítjuk ki.

1.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- ☺ **Minden gyermek feltétel nélküli elfogadása.** Az egyéni bánásmód elvét, a differenciált fejlesztéssel együtt alkalmazzuk, a meglévő hátrányok csökkentésével, a kibontakozó tehetségek támogatásával és az alulmotivált gyermekek aktivitásra ösztönzésével.
- ☺ **Minden gyermeket megillet a neki megfelelő, sajátos bánásmód.** A követelményszintet életkornak és egyéni képességeknek megfelelően módosítjuk.
- ☺ **Fokozott toleranciaát, elfogadó magatartást tanusítunk** a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési-, magatartási-, tanulási zavarral küzdő gyermekekkel, családokkal szemben.
- ☺ **A hátrányos megkülönböztetés minden formáját elutasítjuk**.

2. A program megvalósításának erőforrásai

- ➢ Óvodánk önálló intézmény.
- ➢ A gyermekek gondozása, nevelése jelenleg 1 csoportban folyik (a gyermek létszám alakulása ezt módosíthatja).
- ➢ A csoport szerkezete - életkort tekintve – vegyes.

2.1. Személyi feltételek:

Személyi feltételeink megfelelnek a Köznevelési - és Gyermekvédelmi Törvényben meghatározottaknak. Célunk, a fenntartó által biztosított státuszokat száz százalékosan betölteni elhivatott, megbízható, magasan kvalifikált munkatársakkal.

- ➢ Az óvoda nevelőtestületében a nevelőmunkát 1fő intézményvezető, a ***Micimackó óvodai csoportba*** 2 fő szakvizsgázott óvodapedagógus **és 1 fő nevelőmunkát közvetlenül segítő dajka látja el.**
- ➢ ***A Zsebeibaba mini bölcsődei csoportba*** a 1,5 - 2,5 éves gyermekek gondozási – nevelés feladatait 1 fő szakképesítéssel rendelkező bölcsődei kisgyermeknevelő és 1 fő bölcsődei dajka látja el.
- ➢ Minden óvodapedagógus felsőfokú végzettséggel rendelkezik, jelenleg 2 fő szakvizsgával rendelkezik
- ➢ Az óvódapedagógusok heti váltásban dolgoznak.
- ➢ Egy fő dajka és egy konyhalány segíti az óvónők nevelő munkáját. Mindketten elvégezték a dajkaképzőt, társak a nevelőmunkában, megbízható, gyermekszerető emberek.

Pedagógiai Programunk megvalósításához személyi feltételeink megfelelőek. Intézményünk valamennyi dolgozója rendelkezik a törvény által előírt, munkakörének betöltéséhez szükséges iskolai végzettséggel.

SNI gyermekek fejlesztése érdekében speciálisan képzett szakemberek közreműködését, és együttműködését biztosítjuk.

Pedagógusaink szakmailag felkészültek, rugalmasak, elfogadó, segítő, támogató attitűdjük modellt, mintát mutat a gyermekek számára.
Nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll.
Intézményünkben a teljes nyitva tartás ideje alatt, óvodapedagógusaink foglalkoznak a gyermekeinkkel.

Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

- A továbbképzések területei a közös szakmai értékrendünkhöz kapcsolódó szakmai többletek megszerzésére irányulnak, így feltételezik a helyi pedagógiai programunk gyakorlati megvalósítását, képviseletét.
- Minden pedagógus folyamatosan eleget tesz a törvény által előírt 120 órás továbbképzési kötelezettségének. A továbbképzési terv elkészítésénél figyelembe vették az intézmény programját támogató elképzeléseket és a pedagógusok egyéni érdeklődését, karrierépítését.
- Az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – pedagógiai programunk cél és feladatrendszere határozza meg.
- Célunk, hogy pedagógusaink olyan képzésekre, szakmai napokra, konferenciákra jelentkezzenek, melyek koherenciát mutatnak óvodánk pedagógiai programjával, alapító okiratunkkal.
- A továbbképzések lehetséges színterei: főiskola, egyetem, Oktatási Hivatal, POK, fenntartó vagy engedéllyel rendelkező szolgáltató által szervezett képzés, konferencia.

2.2. Az óvodai nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak

Az intézmény nevelőtestülete által elvárt és megteremtett értékek, a dajkák, a kisgyermekgondozó, és a konyhalány viselkedésében is megjelennek. A mindennapi nevelőmunka során, a gyermekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok útmutatásait követik. Egyértelműen elkülönített kompetens és segítő szerepkört töltenek be.

Kompetens, segítő szerepkört töltenek be

- az intézmény óvó-védő funkciójának biztosítása során;
- az óvoda vagyon- és állapotvédelmében;
- a gyermekekről kapott információk felettesei felé való továbbításában;
- a munkaköri leírásában rögzített feladatok önálló, szakszerű elvégzésében;
- pozitív munkakapcsolatainak kiépítésében, ápolásában;
- saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében;
- lelki egészségének védelmében.

Segítő szerepkört töltenek be az együttműködés eredményessége, a nevelési célkitűzések,

- egyéni bánásmódot igénylő feladatok teljesítése, a hátránykompenzálás, és tehetséggondozás folyamata során.

Más munkaterületen szerzett ismereteikkel, tapasztalataikkal színesítik az óvodai életet.

2.3. Utazó gyógypedagógus és logopédus a nevelési folyamatban

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, nyomon követi a gyermekek fejlődését.
- Javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására.
- Segítséget nyújt a szükséges speciális eszközök kiválasztásában, javaslatot tesz a beszerzésre.
- Együttműködik a pedagógusokkal, figyelembe veszi egyéni szükségleteiket.
- Kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

3. Az óvoda tárgyi, dologi feltétele, eszközrendszere

Az óvoda épülete a község központjában helyezkedik el. Az óvoda eszközökkel jól felszerelt, rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Férőhely: 30 fő.

3.1. Tárgyi feltételek

- Az óvoda épülete, udvara, berendezései biztosítják a gyermekek egészségének megőrzését és fejlődését.
- A gyermekeket és az intézménybe látogatókat esztétikus környezet fogadja.
- Óvodánk épületét pályázati támogatással 2007-ben, és 2011 nyarán felújították, korszerűsítették.
- Így az óvodai és a mini bölcsődei csoport is, külön mosdóhelyiséggel rendelkezik biztosítva a zavartalan, balesetmentes óvodai és bölcsődei nevelést.
- A csoportszobák természetes és mesterséges megvilágítása korszerű.
- A játék, étkezés, alvás a csoportszobákban zajlik.
- A csoportszobák a gyermekek fejlesztéséhez szükséges eszközökkel felszerelt helyiségek, melyben biztosított a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése.
- A csoportszobák berendezései biztonságosak, a gyermekek testméreteinek megfelelőek, színviláguk harmonikus. A tárgyi felszerelések, melyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon, a gyermekek biztonságát figyelembe

véve vannak elhelyezve.

- Az óvodai és mini bölcsődei csoport is külön öltözőhelységgel rendelkezik.
- A tornateremben, melyet a harmadik csoportszobából alakítottunk ki, új, a testneveléshez szükséges eszközökkel gyarapítjuk a meglévő készletet. Az ehhez szükséges anyagi feltételeket pályázatok révén sikerül előteremteni.
- Az integrációs programhoz szükséges tornaeszközökkel rendelkezünk. A mozgásfejlesztő játékok, eszközök beszerzésére továbbra is törekszünk.
- A programunk megvalósításához folyamatosan alakítjuk a folyosón elhelyezett esztétikus „ovigaléria”, ahováfolyamatosan kihelyezzük a gyermekek munkáit.
- Nevelői szobával rendelkezünk, mely a szakmai megbeszélésekre, szülőkkel való személyes találkozásra, megbeszélésre (fogadóóra) alkalmas.
- Óvodánk tágas udvara sokféle lehetőséget nyújt a változatos játéktevékenységekhez. Esztétikai szépségét az ízlésesen kialakított virágoskert, bokrok és cserjék adják. Talajfelületét igyekszünk változatossá tenni, jelenleg füves, és betonos részek váltják egymást. A sok fa és bokor meleg, napsütéses idő esetén is árnyékot biztosít.
- A nagy, szabad füves terület alkalmat ad a szervezett, mozgásos tevékenységekre. A gyermekek szabad mozgását, edzését a különböző ügyességi játékokkal, mászókákkal biztosítjuk. Törekszünk ezek további bővítésére.
- Az udvari játékokat pályázati lehetőségek segítségével folyamatosan bővítjük, ill. felújítjuk.
- Az udvari munkához szükséges szerszámok és a gyermekek udvari játékainak tárolása megoldott
- A fedett teraszok berendezését a csoportszobában feleslegessé vált bútorokkal és játékokkal pótoljuk. Itt biztosítunk lehetőséget a változatos szerepjátékokra, műhelymunkára, szabályjátékokra. A kellékeket úgy helyezzük el, hogy azok felkeltsék, illetve serkentsék a gyerekek játékkedvét
- Az intézményünkben tálaló konyha működik, az ebédet vállalkozó szállítja, a tálalást a konyhalány végzi. A HACCP rendszer kidolgozása megtörtént.
- A takarításhoz szükséges eszközök rendelkezésünkre állnak.

3.2. Eszközrendszer

A játék tevékenységhez szükséges eszközök.

- Óvodánk tárgyi, dologi fejlesztését úgy tervezzük, hogy minden évben bővíteni tudjuk játékainkat.
- A költségvetésből elkülönített minimális összeget, támogatók segítségével, pályázatokkal és a szülők támogatásával egészítjük ki.
- Tudatosan törekszünk az anyelvi nevelést és köryezettudat kialakítását segítő játékeszközök, a különleges bánásmódot igénylő, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, az SNI-s gyermekek fejlesztéséhez szükséges eszközök beszerzéséhez.

Tanuláshoz szükséges eszközök.

- A szakmai eszközök beszerzése folyamatosa n történtek, amely részben költségvetési keretből, illetve pályázati forrásból fedeztük.
- Igyekszünk saját magunk is játékokat, eszközöket készíteni, az ehhez szükséges

anyagokat biztosítjuk a jövőben is.

- A „Zöld Óvoda” program megvalósítása céljából, folyamatosan bővitjük környezettudatos és öko tudatos tanulást elősegítő eszközeink beszerzését
- Az anyanyelvi, neveléshez szükséges bábokból több kell, mindkét csoport számára elegendő mennyiségben kívánjuk beszerezni.
- Mesekönyvek, szakkönyvek.
- A mesekönyv ellátottságunk jó. Az elmúlt években sikerült beszerezni a gyermekek életkorának megfelelő könyveket.
- Szakkönyvellátottságunk megfelelő. Az óvodai könyvtárban vannak elhelyezve, az óvónők bármikor kézbe vehetik. Igyekszünk az újonnan megjelenő szakirodalmat megismerni, megszerezni.

Infokommunoikációs és audiovizuális eszközök

- A mai modern világban a gyermekek fejlesztéséhez fontos eszközök, programunk megvalósításához elengedhetetlenek.
- Jól felhasználható az anyanyelvi és a környező világ hatékony megismerésére nevelésben, a hagyományok, kultúrkincsek megőrzésénél is.
- CD lemezek színesebbé teszik munkánkat, törekedni kell a beszerzésükre és tudatos alkalmazásukra.
- Informatikai eszközeinket is állandóan, a költségvetéshez mérten igyekszünk fejleszteni, bővíteni.
- Az óvodában van minihifi, diavetítő, számítógép, fénymásoló, nyomtató, fényképezőgép.
- Projektor vásárlásával szeretnénk továbbfejleszteni informatikai eszköztárunkat, mely a gyermekek nevelését, oktatását nagymértékben elősegítené.

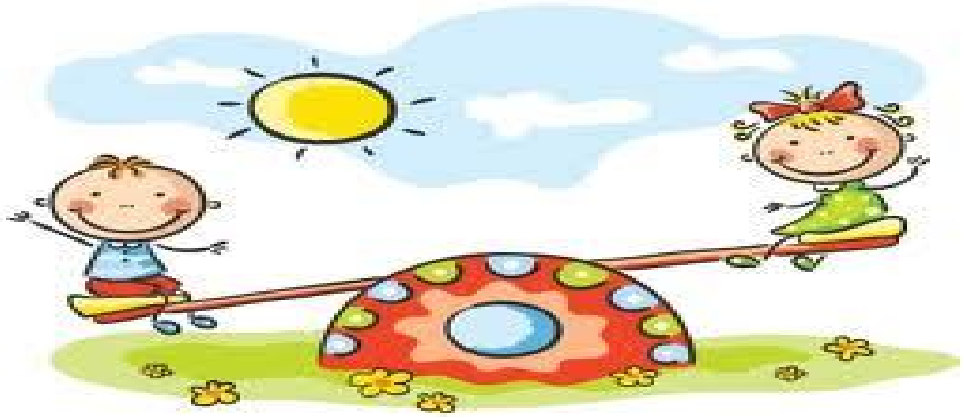

„Mi a gyermekszeretettel nem elégszünk meg.
Hirdetjük, hogy szeresd és ismerd meg a gyermeket. Ismerd meg, hogy igazabban szerethessed, hogy mélyebben védelmezhessed, s jobban nevelhessed!”
(Nagy László)

II. Gyermekkép, óvodakép pedagóguskép

1. Gyermekképünk

Gyermekképünk alapja

- ☺ a gyermek alapvető tisztelete,
- ☺ a szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben vett egyediségének szem előtt tartása,
- ☺ a gyermeki személyiség értékként kezelése,
- ☺ a gyermek személyiségformálásába vetett hit,
- ☺ és a gyermek személyiségének kibontakoztatásához szükséges gondoskodó szeretet nyújtása.

Olyan gyermekek nevelése:

- ☺ Akik érzelmekben gazdagok, szeretnek óvodába járni, kötődnek a közösséghez, nyitottak egymás iránt. akiknek nyugodt, boldog, élményekkel teli az életük.
- ☺ Kötődnek falujukhoz, szeretik és tisztelik társaikat és a környezetükben élő felnőtteket.
- ☺ Erősen kötődnek a meséhez, zenéhez, az alkotó tevékenységekhez
- ☺ Óvják, környezetüket. abban jól tájékozódnak, és aktívan részt vesznek a természetvédelemben.
- ☺ Ismerik a német nemzetiség, kultúráját, hagyományait, elfogadják a különbözőségeket, tudnak együttműködni.
- ☺ A világra nyitottak, kíváncsiak, kutatgató felfedezők, akik tapasztalatikat, ismereteiket, élményeiket aktívan dolgozzák fel.
- ☺ Tudják önmagukat értékelni, feltalálják önmagukat környezetükben, konfliktushelyzeteiket tudják mérlegelni, kezelni, megoldani.
- ☺ Nyíltak, őszinték, szerepet vállalók, segítőkészek, jó kedélyűek, lélekben

kiegyensúlyozottak.

- ☺ **Olyan tudatos és gyermekközpontú óvodai nevelést biztosítunk, mely elősegíti a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás, az esélyteremtés és esélyegyenlőség megteremtését.**
- ☺ Magas színvonalú, szeretetteljes, **előítéletektől mentes neveléssel**, olyan gyermeki személyiség alakítására törekszünk, aki kiegyensúlyozott, érzelmileg gazdag, önmagát és másokat elfogadó, önértékelést gyakorló, önazonosságát megőrző, és önállóan, kreatívan gondolkodó.
- ☺ Intézményünk a 2018/2019-es nevelési évtől csatlakozik a „Jobb Veled a Világ Alapítvány" óvodai szintű **boldogságóra programjához** mely kiegészíti és mélyíti a fentemlített törekvéseinket, a pozitív pszichológia kutatásaira építve segíti munkánkat, mert: **„a boldogság tanulható"!**

2. Óvodaképünk

- ☺ Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye.
- ☺ Arra törekszünk, hogy óvodánk tükrözze külső megjelenésében a harmóniát, az egységet és az esztétikumot. Légköre sugározza a szeretetteljes bánásmódot és az otthon érzetét.
- ☺ Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, óvodánk a családi nevelés kiegészítője, a gyermek 2 és fél éves korától az iskolába lépésig.
- ☺ Az intézménybe beíratott gyermekek számára, derűs, és szeretetteljes légkörben, természetes módon, a gondoskodás, a stabilitás és különleges védelem által, biztosítja, biztonságérzetük kialakulását.
- ☺ Pedagógiai tevékenységrendszerünk és a tárgyi környezetünk biztosítja a gyermekek fejlődésének, nevelésének legmegfelelőbb feltételeit, melyben megteremtődnek a gyermekben a következő életszakaszba (a kisiskoláskorba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- ☺ A dolgozók személyes példamutatása segítik a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását,
- ☺ Óvodánk befogadó, melyben elősegítjük a hátrányok kiegyenlítését:
- ☺ Minden gyermek számára, egyenlő hozzáférést biztosítunk, sokszínű tevékenységet kínálunk, megteremtjük a gyermek fejlettségéhez és fejlődéséhez, neveléséhez megfelelő személyi, tárgyi feltételeket.
- ☺ Intézkedéseinkben a gyermek személyiségéhez igazodunk, gondoskodunk a szabad játékról, tevékenységeken keresztül képességeikhez igazodó műveltség-tartalmakkal emberi értékeket közvetítünk.
- ☺ Segítjük az iskolai közösségbe való beilleszkedéshez szükséges személyvonások és kompetenciák fejlődését, az egyéni készségek és képességek kibontakoztatása mellett, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, a környezet-tudatos magatartás kialakítását.
- ☺ Biztosítjuk a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek hagyományőrző nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció illetve a község életébe való bekapcsolódás lehetőségét.
- ☺ Valljuk, hogy az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, tevékeny

életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg, ezért kezeljük kiemelten az életfeladatokra való összpontosítást.

- ☺ Beszélő környezetével biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi nevelést és fejlesztését.
- ☺ Intézményünk szándéknyilatkozatot fogalmazott meg, melyben egyetért a „Boldogóvoda" célkitűzéseivel, azonosulni tud a programmal, óvodapedagógiai tevékenységébe rendszeresen feldolgozza az aktuális boldogság témákat. A program a nagy- és középső csoportos korosztálynál kerül bevezetésre.
- ☺ Pedagógiai programunk a környezeti nevelést kiemelten „kezeli", erre építi a fejlődést elősegítő tevékenységeket, tartalmazza a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséget, előtérbe helyezi a helyi értékek megismerését, védelmét és megőrzését.
- ☺ ***A sajátos nevelési igényű gyermekek számára is biztonságot nyújtanak, lehetőséget biztosítanak, speciális fejlődésükhöz.***
- ☺ A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és családok számára fokozottabb érzelmi és szociális támogatást nyújtanak.

3. Pedagógusképünk

„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántját szép vigyázattal csiszoljam kristályba." (Németh László)

- ☺ **Magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel /elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség/ és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus.**
- ☺ Olyan pedagógus, akire jellemző a pedagógiai optimizmus, a szülők adottságaiból eredő **különbözőségek tisztelete, a megértő, együtt érző tolerancia.**
- ☺ Jellemző a fejlett hivatástudat, magas szintű **pedagógiai, pszichológiai, módszertani** műveltség, **gyakorlati jártasság**, és szakértelem.
- ☺ Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz.
- ☺ Egy-egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívákat keres és talál.
- ☺ Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez, az eltérő pedagógiai kihívásokhoz
- ☺ Ismeri és tiszteli a német nemzetiségi helyi hagyományokat, értékeket és törekszik azok átörökítésére.
- ☺ Magatartása modellértékű, hiteles, **pozitív visszajelzéseivel elfogadást**, megértést, szeretet, vidámságot és nyugalmat, sugárzó.
- ☺ Képes **a differenciálás és a kooperatív technikák alkalmazásával** a különböző szociális háttérrel és fejlettségi szinttel rendelkező gyermekek fogadására, együttnevelésére, differenciált, komplex személyiségfejlesztésre.
- ☺ Felismeri az átlagtól eltérő képességek és személyiségvonások problémáit - **szükség szerint, az egyéni sajátosságokat figyelembe véve, segítséget nyújt.**
- ☺ Igénye van önmaga megismerésére, személyiségének, szakmai, **módszertani**

kultúrájának permanens fejlesztésére.

- Meglévő tudását a gyakorlatban alkalmazva, tapasztalataira reflektálva, **tudatosan szervezi önmaga és a hozzá járó gyermekek tanulásának útját,** mint a teljes életén átívelő folyamatot.
- **Igénye van a szakmai megújulásra,** folyamatos önképzések és továbbképzések alkalmával, megismerkedik az alternatív pedagógiai programokkal, módszerekkel.
- Létfontosságúnak tartja, a belső tudásmegosztást ön- és a nevelőközösség motiválása, a nevelői bánásmód magasabb színvonalú kimunkálása érdekében.
- Fontos szerepet tulajdonít **az Információs és Kommunikációs Technológiák alkalmazásának,** szakmai fejlődésének kiszélesítése, illetve a bővebb információszerzés céljából.
- **Tudatosan alkalmazza az IKT eszközöket**, a gyermekcsoport mindennapi tevékenységének színesítése, a sokszínű ismeretszerzés biztosítása, illetve a tehetséggondozás, részképesség zavarok megelőzése céljából.
- **Képes a pedagógiai folyamatokkal kapcsolatos önreflexióra és ha, szükséges önkorrekcióra.**
- A gyermeki tevékenység során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – melyet a fejlődés folyamatában nyomon követ – az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja.
- **Együttműködik a különböző szakemberekkel**, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- Életmódjával és munkájával **pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra,** az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.

III. Óvodai nevelésünk célja, feladata, rendszere

Hisszük és valljuk, hogy

„Az óvodának „feltétlenül a béke szigetének kell lennie, az elkötelezetlen tudás csodálatos világának, amelyben minden kívánság kielégíttetik, s minden eleven érdeklődés spontán, játékos cselekvésben nyilvánul meg.”
(Marzello D’ Orta)

Pedagógiai célunk

- Az óvodásaink, nyugodt, harmonikus egészséges fejlődésének elősegítése, a hátrányok kiegyenlítése, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.
- **A prevenciót alkalmazzuk,** mely számunkra a természetes érés és a gyermekre szabott egyéni fejlesztés harmonizálását jelenti.
- **Szükség esetén a megfelelő korrekció lehetőségét biztosítjuk.**
- **Célunk a pedagógiai tevékenységrendszerünk és a tárgyi környezet biztosításával segítsük a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakítását.**
- Lehetőségeinkhez mérten a természet legyen az óvodások ismereteinek, élményeinek egyik fő forrása.

Feladat:

- A sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése.
- **A gyermek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.**
- A gyermeki aktivitás, érdeklődés kihasználásával, **neveltségük, egészséges életvezetésük, életre szóló megalapozása** (alkalmazkodás, magatartás, beszédkultúra, higiénés szokások, udvariassági és együttműködési formák)
- **Az alapvető erkölcsi normák** (tolerancia, másság elfogadása, együttérzés, segítségnyújtás, önzetlenség) **kialakítása**.
- A 2 ½ -7 éves gyermek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek

alkalmazásával, játékos keretek között alakul:

→ az egészséges sokoldalú személyiségük,

→ gyermekek környezettudatos szemlélete,

- **A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges** testi, szociális, értelmi érettségük
- A **német nemzetiség** még élő szokásainak megismertetése, kultúrájának ápolása az óvoda tevékenységrendszerében, az óvodai ünnepeken.
- **A német nemzetiség kultúr kincséből** (irodalom, zene, népi, játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezett magyar nyelven történő elsajátítása.
- Egészséges, pszichés, kiegyensúlyozott „boldog gyermekek" nevelése

Óvodai nevelésünk általános feladatai

Az óvodai nvelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi , az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az egészséges életmód alakítása

Cél

- ☺ Testileg, lelkileg egészséges, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése, egészségkultúrájuk kialakítása, testi fejlődésük elősegítése.
- ☺ A gyermekekben az **egészséges életvitel igényének alakítása** (testápolás, öltözködés, táplálkozás) **és a testi fejlődésükhöz szükséges szokások** (mozgás, edzés, egészségvédelem, pihenés) **kialakulásának elősegítése, ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.**
- ☺ Az **óvoda által nyújtott érték és szabályrendszer** következményeként a rendszeresség, rugalmasság és helyes életritmus alkalmazásával a gyermekek általános „jó" egészségi állapotának növelése
- ☺ Sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermekek komfortérzetének biztosítása, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.

Feladat

- A családi és az óvodai életritmus közelítésére törekvés
- A gyermekek életkorának megfelelő óvodai **életritmus kialakítása, az egészséges életvitel** iránti igény és megfelelő napirendi ritmus fejlesztése
- Rugalmassággal a nyugodt, **kiegyensúlyozott élettempó** elősegítése
- A rendszeres tevékenységek biztosításával a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó **szokás- és szabályrendszer** kialakítása.
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- **Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés**, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése

- A fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- **A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;**
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a **környezettudatos magatartás megalapozása**.
- **Megfelelő szakemberek bevonásával** – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – **speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.**

1.2. Egészségfejlesztési program

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta:

„Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya."

Cél

- A gyermekek megtanítása arra, hogy a mindennapi élet alternatívái közül a **legegészségesebbet válasszák**
- Képessé kell tenni őket – életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően – hogy a saját egészségüket meghatározó és befolyásoló tényezőket felismerjék, lehetőség szerint felügyeljék, a környezetüket befolyásolják.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Elsődleges a **prevenció, az egészségi állapot megőrzése és erősítése**.
Az óvodai nevelési program általános nevelési feltételei közé tartoznak az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgásfejlesztés)
- a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása)
- a szociális interakciók harmóniája (közösségi élet, segítés stb.)
- az egészségvédő képességre való igény kialakítása, fejlesztése
- a gyermekek egészséges életmódjának formálása,
- javaslatok a családok otthoni egészségnevelő feladataihoz (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás)
- egészséges étkezés- táplálkozás érdekében szüntessük meg az édességek, chipsek behozatalát az óvodába, lehetőség szerint biztosítsuk a gyümölcs és zöldség

fogyasztást a gyermekek számára.

Feladat

- Az egészséges táplálkozás támogatása (pl. gyümölcssaláta, vitamin falatkák készítése).
- A mindennapos fejlesztő testmozgás biztosítása
- A személyi higiéné iránti igényük kialakítása
- A testi és lelki egészség fejlesztésének támogatása
- A viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése, alternatívák felajánlása ezek helyett.
- A gyermekek számára kedvezőtlen helyzetek elkerülése, valamint pozitív minta nyújtása.
- Szabad beszélgetések alkalmával és játékban az ezzel kapcsolatos ismeretek átadása és az esetleges élmények feldolgozása.
- A gyermekek az óvodában eltöltött időben részesüljenek a teljes testi-lelki jóllétüket, egészségüket, egészségi állapotukat hatékonyan fejlesztő, az óvoda mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.
- Küzdés a gyermekbántalmazás, erőszak ellen, azok megelőzésének segítése.
- Közreműködés a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, együttműködés a szakszolgálatokkal.

1.2.1. Egészséges táplálkozás

Alapelvek

- Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja.
- A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.

Célunk:

☺ A gyermekekben a korszerű táplálkozás iránti igény felkeltése, hogy egészségesen táplálkozó felnőtt váljék belőlük.

Kialakítandó és rögzítendő szokások, feladatok:

- A napi háromszori étkezést biztosítása, a központi étrend- lehetőség szerinti kiegészítése a gyermekek által hozott gyümölcsökkel.

- Megfelelő mennyiségű folyadék biztosítása a nap bármely szakában.
- Az étkezések kulturált körülmények közötti lezajlása. Folyamatos tízórai, és a kötött időtartamú ebéd időtartama altt, a gyermekek tempójának, egyéni szükségleteinek, a különböző étkezési szokásainak figyelembe vétele, tolerálása.
- Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítása.
- Az ízek megkedveltetése, intenzív rágásra ösztönzés, folyamatos folyadék fogyasztás biztosítása.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatának megismerése, elsajáttíttatása a gyerekekkel.
- Óvodai napirend keretében ismertessék meg az óvónők a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Tegyék az étkezést örömtelivé, teremtsenek jó hangulatot az ételek elfogyasztásához.
- Adjanak tanácsot, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsoljanak be a napi programba alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek), teremtsenek játékos alkalmat arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adjanak alapot a foglakozásoknak. A gyerekek őszi, tavaszi kerteket látogassanak meg. Ismerkedjenek a gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. A legvonzóbbak ezek kóstolása.
- Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozások tartása, beszélgetés a tejtermékek fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.
- A táplálék érzékeny gyermekek diétájára fokozott figyelem fordítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ☺ Ismerik a kulturált étkezés szokásait, higiénikusan étkeznek,
- ☺ Szívesen kóstolnak meg új ízeket,
- ☺ Ismerik a fogyasztott ételek, gyümölcsök, zöldségek nevét.
- ☺ Esztétikusan megterítenek, vigyáznak az asztal rendjére, tisztaságára.
- ☺ Ismerik, tudják az evőeszközök helyes használatát.
- ☺ Tudnak önállóan szedni az ételből, önteni a folyadékból, eldöntve, hogy mennyit tudnak elfogyasztani belőle
- ☺ Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- ☺ Ismerik az étkezés során használatos eszközök, ételek nevét.

1.2.2. Személyi higiéné

Tisztálkodás

- A gyermekek tisztaságigényének kialakításához szükséges feltételek biztosítása.
- A tisztálkodási tevékenységek (kézmosás, fogmosás, orrtörlés, mosdó, WC használat) szükségleteik szerinti önálló elvégezése, a fokozatosság betartásának kiemelt kezelésével.

- Csoportonként a mosdóhelység, és a megfelelő méretű eszközök, biztosítása, minden gyermek saját fogmosó felszereléssel, fésűvel, törölközővel rendelkezik.
- Technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzár le- felhúzása, kifordítás, eleje-háta, bal-jobb megkülönböztetése
- A napirend keretei között elegendő idő biztosítása a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- Tisztálkodási folyamatok megismertetése: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A környezettudatos magatartás alakításához kapcsolódó alap szokások kialakítására fokozott figyelmet fordítunk. Takarékos víz -, szappan használata.
- Életkor specifikus módszerek alkalmazásával, saját testük és környezetük tisztaságának fontosságának kiemelése, a betegségek és fertőzések megelőzése céljából.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítség nyújtás, az önállóság fokozatos kialakítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Tudnak önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodni, fogat mosni, fésülködni, amikor azt szükségesnek érzik, a tisztálkodási eszközökre vigyáznak, a helyére teszik azokat.
- Önállóan használják a mosdót.
- Észreveszik bepiszkított kezüket, bőrüket és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzik,
- Csak a saját tisztasági felszerelésüket használják,
- Köhögéskor, tüsszentéskor igénylik a zsebkendő használatát, helyesen fújják ki az orrukat.
- A gondozási tevékenységek során használatos kifejezéseket a gyermekek értik, esetenként alkalmazzák segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.
- Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés

Öltözködés

- Elegendő idő és szükséges segítség biztosítása az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán.
- A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggések feltárása a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Az önállóság fokozatos kialakítása.
- Fontos az időjárásnak megfelelő réteges öltözködés. Az öltözködésnél a rétegesség hangsúlyozása a szülők körében.
- Fontos, hogy ruházatuk tiszta, ízléses és praktikus legyen és ezt önmaguk is igényeljék.
- Minden gyermek számára saját ruhatartó polcbiztosítása az óvoda öltözőhelységében.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során javaslat tétele a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására .
- Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ☺ Teljesen önállóan öltöznek,
- ☺ Képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet,
- ☺ Képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak és hőérzetüknek megfelelően,
- ☺ A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a polcukra helyezik.
- ☺ Ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik,
- ☺ Tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- begombolni, cipzárt le-felhúzni.

Pihenés

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítása, a terem szellőztetésének ellenőrzése, az ágyak megfelelő elhelyezése
- A nyugodt pihenéshez az optimális feltételek biztosítása (szellőzés, csend, nyugalom). Egy mesével, altató dallal a gyermekek lecsendesítése, megnyugtatása.
- A gyermekek különböző alvásigényeket figyelembe vétele, tolerálása.
- Pihenés időtartamának a csoport szükségleteihez való igazítása.
- Az ágyneműről és annak tisztításáról az óvoda gondoskodik, kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával mosásra kerül.
- Az esetleges ágybavizelés tapintatos kezelése, törekvés közösen a szülőkkel közösen az okok feltárására és kiküszöbölésére.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ☺ A gyermek nyugodtan pihen,
- ☺ Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

1.2.3. Mindennapos testnevelés, testmozgás

- ➢ A gyermekek mozgásigényének kielégítése, a természetes mozgáskedv megőrzése, a szervezet edzése, a rendszeres kondicionálás, ezen belül a testi erő és állóképesség fejlesztése, az időjáráshoz való alkalmazkodás és a teherbíró képesség fejlesztése.
- ➢ Szervezett mozgásos tevékenységekkel, prevenciós fejlesztő tornával, a mozgási igény kielégítése segítése a gerinc deformitások megelőzésének céljából.
- ➢ A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartásának javítása.
- ➢ Lehetőség nyújtása a biztonságos, mindennapos mozgásos tevékenységre szabad és kötött formában egyaránt.
- ➢ Irányított mozgásos játékok szervezése mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal, különböző időkerettel,
- ➢ Edzési lehetőség biztosítása a környezet, levegő, nap kihasználásával,
- ➢ Az udvar lehetőségeinek kihasználása a gyermekek. nagymozgásának fejlesztéséhez (járás, futás, kúszás, mászás),
- ➢ A labda játékokhoz megfelelő nagyságú mozgásterület biztosítása a gyermekek számára.
- ➢ Többféle mozgáslehetőség biztosítása, amely kedvezően hat a gyermeki szervezet fejlődésére.
- ➢ Nyáron, ősszel, tavasszal napi kocogás, futás lehetőségének biztosítása, téli időszakban szánkózás, csúszkálás, havas játékok.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ☺ Szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban,
- ☺ Képesek harmonikusan együttműködni társaikkal mozgásos tevékenységekben,
- ☺ Örömként élik meg a közös (játékos, sportos) mozgást,
- ☺ Kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyészlelésük összerendezett,
- ☺ Ismerik és biztonságosan használják a mozgásfejlesztő és mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközöket,
- ☺ Szívesen tartózkodnak a szabad levegőn, természetes igényük a szabadban való mozgás.

1.3. A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek

- **A WHO definíciója**
  - „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”
- **Elhanyagolást jelent**, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen.
- **Érzelmi elhanyagolást jelent** az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
- **Fizikai elhanyagolást jelent** az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve.
- **A gyermekbántalmazás azt jelenti**, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.
- **Fizikai bántalmazás** az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet.
- **Az érzelmi bántalmazás** azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére

- **Szexuális bántalmazás** a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk.

Feladat:

- Az intézmény közreműködése a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködés a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokok pedagógiai eszközökkel nem megszüntethetők, segítség igénylése a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattól,
- Az óvoda alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése; ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében,
- A gyermekek szüleinek tájékoztatása a nevelési év kezdetekor a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

1.3.1. Egészségre káros szokások mellőzése

A pszichohigiénés nevelési feladatok körébe tartozik az egészségre káros szokások (alkoholfogyasztás, dohányzás), az indokolatlan mértékű gyógyszerfogyasztás és az egyre terjedő drogfogyasztás, az elhízás és a cukorbetegség megelőzése.

Cél:

- ☺ Olyan egészségvédő modell megismertetése a gyermekekkel, mely későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Feladat:

- A gyermekek ismerjékmeg az egészség megvédéséhez, megerősítéséhez vezető tevékenységeket, a helyes táplálkozás a testedzés, a személyi és környezeti higiénie fontosságát.
- A jó példa, a helyes életvitel és harmonikus, derűs légkör e cél megvalósításához a legjobb propaganda..

1.3.2. A gyermekek egészségének védelme, biztonságos környezet

Cél:

- ☺ A gyermekek egészségének és testi épségének védelme.

Feladat:

- Egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzés, folyamatos korrekció. Folyamatos szakszerű odafigyelés a mindennapokban.
- Az egészséges életvitel, a környezet megismerésének, a környezetbarát

viselkedésnek kialakítása. A gyermekekben az egészséges életvitel iránti igény megalapozása, és rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakítása.

- Fontos a higiénés szabályok betartása. Gyakori szellőztetés, portalanítás, fertőtlenítés, a környezet tisztán tartása.
- A gyermekek rendszeres egészségügyi szűrésének biztosítása (testtartás, hallás, látás, fogászat).
- A gyermekek tevékenységének folyamatosan figyelemmel kísérése, a balesetek elkerülése végett, a személyi és a tárgyi feltételeket biztosítása, a használati eszközök ellenőrzése.
- Az edzés lehetőségének, minden évszakban a szabad levegőn való tartózkodással történő biztosítása, a gyermekek ellenállóképességének fejlesztése. Tehát a levegő, napfény együttes hatásának kihasználása, az erős napsütés káros hatásának kiküszöbölésével.
- A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközök fokozott odafigyeléssel kezelése, különösen az udvari, vagy játszótéri játékok esetében.
- Séták alkalmávala gyermekek figyelmének felhívása a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira.
- ***Akadálymentes közlekedés biztosítása.***
- A gyerekek megismertetése a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők is el tudnak végezni (felnőtt segítségét kérni),
- A gyerekek figyelmének felhívása ara, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: kerékpár, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében,
- Játékos formában a közlekedési szabályok betartatásának gyakoroltatása
- A védő-óvó előírásoknak a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelő ismertetetése, **az ismertetés tényének a csoportnaplóban kerülő dokumentálása.**

1.3.3. A betegségek megelőzésére nevelés

Kiemelt óvodapedagógusi feladat a fertőző betegségek megelőzésére nevelés. A megelőzés alapja a személyi higiénia betartása, a rendszeres kézmosás, zsebkendő használat, a közös használati tárgyak, játékszerek tisztántartása.

Cél:

- ☺ Az egészségvédő jó szokások kialakítása.

Feladat:

- Ismeretek közlésével, a helyes magatartás begyakoroltatásával a gyerekek felkészítése a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére, a védekezéshez szükséges magatartásformák begyakorlása.

1.3.4. Védő-óvó előírások

Az óvoda házirendjében olyan védő, óvó előírások meghatározása, melyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk.

A gyermekekkel- az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt **a következő védő-óvó előírások ismertetése:**

- Az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- A foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- A tilos és az elvárható magatartásforma.

Az egészségmegőrzésére nevelés alapfeladata:

- A helyes táplálkozás,
- Tevékenység - és mozgásban gazdag életmód biztosítása
- Az egészségvédő szokások kialakítása
- A betegségek megelőzésének elősegítése.

A védekezés területei

- Cseppfertőzés ellen,
- Tapintás, illetve közvetlen érintkezés útján terjedő fertőzések ellen,
- Fertőzött tárgyak és élelmiszerek által okozott fertőzések ellen,
- Tartási rendellenességek kialakulása ellen (pl. láb és tartásjavító torna),
- Érzékszervek megbetegedése ellen,
- A nap káros sugárzása ellen.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Segítséget tudnak kérni a felnőttektől az óvodában előforduló vészhelyzetek, balesetek bekövetkeztével kapcsolatosan,
- Ismerik a baleset megelőzési szabályokat,
- Ismerik és betartják a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait
- A helyes táplálkozás és mozgásgazdag életmód szabályait elsajátítják

1.4. Mentálhigiéniás egészségfejlesztés

A lelki egészségfejleszté,s az óvodai nevelés minden egyes nevelési mozzanatnak szerves része ezért nem tekinthető különálló feladatnak. A lelki egészség érdekében törekszik az optimális napirend, a szellemi munka higiénéjének megvalósítására, továbbá az egészséges életmód elveinek megfelelő életvitel igényének kialakítására.

Cél:

- Olyan gyermeki személyiség formálása, mely alkalmassá teszi őket a jövőbeli társadalmi feladataik maradéktalan teljesítésére, miközben önmagukkal belső harmóniára és környezetével (természeti és társadalmi) egyensúlyra törekednek.

Feladat:

- A gyermekek szociális biztonságának, személyiségtulajdonságainak, adottságainak, képességeinek, törekvéseinek, szabad kibontakozásának elősegítése,
- A tartós pszichés stressz feldolgozásának elősegítése,
- Az abózus és deviancia megelőzését,
- A harmonikus társkapcsolatok és az empátiás készség alakítását.

A mentálhigiéniás egészségfejlesztés területei

- ☺ Egészséges életvezetés
- ☺ Sterssz - elhárítás
- ☺ Egészségre káros szokások megelőzése
- ☺ Szociohigiénás egészségfejlesztés
- ☺ Egészségpropaganda

1.4.1. Egészséges életvezetés (egészséges életvezetés, hibás viselkedés megelőzése, kezelése)

Az egészséges életvezetés óvodai tartalma az egészséges életmód szabályainak megtartását, a társas kapcsolatok zavarainak megelőzését, a korai prevenciót és az egészségtelen szokások korrekcióját jelenti.

Cél:

- ☺ Megóvni a gyermeket az idegrendszerére ható káros hatásoktól.

Feladat:

- ➢ Az egészséges személyiségfejlődés biztosítása a gyermek idegrendszerének és lelki éltének megóvása a káros hatásoktól, az idegrendszeri-pszichés túlterheléstől, kimerültségtől.
- ➢ Óvodai napirend kialakításánál a folyamatosság, ugyanakkor a rugalmasság biztosítása.
- ➢ A napirend egyes tevékenységei biztosítsák a gyermekek számára a cselekvés és a pihenés lehetőségét.
- ➢ A rendszeresen visszatérő és ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot jelentsenek a gyermekek számára.
- ➢ Törekszünk a kiegyensúlyozott társas kapcsolatok kiépítésére és megőrzésére, az antiszociális viselkedésmódokat igyekszünk megelőzni és kirekeszteni (düh, harag, agresszió)

1.4.2. Stressz- elhárítás

A stressz a szervezetnek a külső ingerekhez való alkalmazkodó képessége, amely véges és kimeríthető. Elhárításának fontossága a károsodást előidéző, idegrendszert megterhelő, viselkedési zavarokat, pszichoszomatikus panaszokat okozó hatások elhárításában rejlik.

Cél:

- ☺ Az idegrendszeri,- lelki egészségvédelem.

Feladat:

- ➢ A stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz hatások és helyzetek elkerülésével, illetve a stressz hatások kompenzációja.
- ➢ Az óvoda külső és belső tereinek biztonságot sugározása.
- ➢ Törekvés minden zavaró inger, mint a folyamatos erős zajforrás, vibráló fény kiküszöbölése.
- ➢ A rendszerességet és a rugalmasság biztosítása az óvodai napirendben. A sürgetés és a várakozás kerülése.

- Törekvés a konfliktusok az aggresszió csökkentésére, és a megkülönböztetés kizárására.
- Kiemelt szerepű nevelési elv: a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem.

1.4.3. Egészségre káros szokások mellőzése

A pszichohigiénés nevelési feladatok körébe tartozik az egészségre káros szokások (alkoholfogyasztás, dohányzás), az indokolatlan mértékű gyógyszerfogyasztás és az egyre terjedő drogfogyasztás, az elhízás és a cukorbetegség megelőzése.

Cél:

- Olyan egészségvédő modell megismertetése a gyermekekkel, mely későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Feladat:

- A gyermekek ismerjékmeg az egészség megvédéséhez, megerősítéséhez vezető tevékenységeket, a helyes táplálkozás a testedzés, a személyi és környezeti higiénie fontosságát.
- A jó példa, a helyes életvitel és harmonikus, derűs légkör e cél megvalósításához a legjobb propaganda.

1.4.4. Szociohigiéniás egészségfejlesztés

A szociohigiéniás egészségfejlesztés a társas együttélésből adódó egészségnevelés feladatait öleli fel. A társas, közösségi együttélést a közös értékrend, közös cél és cselekvés jellemzi. A család mellett a kisgyermek első szervezett közössége az óvoda, amely szociális nevelő funkciója körében a társas-társadalmi életének beszabályozását végzi.

Cél:

- Készítse elő a gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra, szeretetteljes együttműködésben, együttműködésbe való részvételre nevelje.

Feladat:

- Harmonikus kapcsolatok alakítása az egyén és a közösség között, zavartalan, kiegyensúlyozott pedagógiai légkörben
- Megfelelő mintát követve- utánzás, azonosulás, belsővé válás után, a konfliktusok megoldása a személyiség kreatív kibontakoztatásával
- Olyan szokások kialakítása, ösztönzéssel, motivációval melyek segítik a más társadalmi közösségbe való beilleszkedést.

1.4.5. Egészségpropaganda

Az egészségpropaganda az egészségpolitikai intézkedések széles körű terjesztését, a szociálpolitikai határozatok, döntések megértését, megkedveltetését, a megvalósításra irányuló mozgósítást jelenti. Az óvodában az egészségpropaganda szülők felé történő irányultságának segítségével az óvoda valamint a szülői ház egészségnevelésének összehangolására törekvés (pl: dohányzás, drog, alkoholizmus elleni propaganda, a szív

védelme, az egészséges táplálkozásra való figyelem felhívás, stb …).

Cél:

- A betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.

Feladat:

- Modell értékű felnőtt viselkedési minta nyújtása,
- Egészségpropaganda a szülők körében- az egészségesebb választására való törekvés képességének fejlesztése.

1.5. A környezettudatos magatartás megalapozása

"A világ, amit teremtettünk a gondolkodásunk eredménye; nem lehet megváltoztatni gondolkodásunk megváltoztatása nélkül." (Albert Einstein)

Egészségünket és életünk minőségét nagymértékben meghatározza a bennünket körbevevő természeti és társadalmi környezet minősége. A közösség szemléletformáló erejét kihasználva közvetíthetünk új értékeket és célokat, hogy ezen változtatni tudjunk.

Cél

- ☺ Olyan szemlélet közvetítése, amely elősegíti, hogy a gyermekek szeressék és tiszteljék az életet, a kulturális és természeti értékeket, valamint őrizzék a hagyományokat,
- ☺ Pozitívan viszonyuljanak az őket körülvevő élő és élettelen, természeti és társadalmi környezethez,
- ☺ Szokásukká váljon a környezetre figyelő, azt megóvó, a harmonikus együttélésre törekvő magatartás,
- ☺ A gyermekek szokásai, viselkedése, ismeretei által a családok életvitele is környezettudatossá váljon

Feladat

- ➢ A **környezettudatos közösségi nevelés** hatékonyságának érdekében nyitott óvoda megteremtésére törekvés.
- ➢ A nevelőmunka és a programok megtervezésekor egyaránt, a község természeti adottságainak és társadalmi-kulturális jellegzetességeinek figyelembe vétele.
- ➢ A **tevékenységformák közti komplexitás érvényre juttatása**.
- ➢ A **néphagyományok és a családi értékrendek figyelembe vétele**.
- ➢ A gyermekeket ösztönözése arra – életkori sajátosságaikra építve -, hogy **környezetünket egységben szemléljék**.
- ➢ **Modell értékű példamutatással való elöljárás**, felhasználva az óvoda és a

környezet által nyújtott lehetőségeket.

- A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges, esztétikus, biztonságos környezet biztosítása**, a környezettudatos magatartás megalapozása**
- A lehetőségeinket figyelembe véve igyekszünk olyan esztétikus, színharmóniát árasztó, gazdag tárgyi környezetet kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását és környezettudatos magatartásának formálását.

A **község környezeti nevelési koncepciójával** összhangban építjük be az óvoda mindennapjaiba a korszerű szemléletmódot és viselkedést, az abból fakadó tevékenységeket:

- Felelős **hulladékgazdálkodás** (szelektív gyűjtés, papírgyűjtés, műanyag kupak gyűjtés megszervezése),
- Takarékoskodás az **energiával** (villany, fűtés),
- Takarékoskodás az **ivóvízzel,**
- **Kulturált környezet** kialakítása és megőrzése,
- **Madárbarát kertünk gondozása**, továbbfejlesztése
- **Egészséges étkezés** igényének alakítása,
- **Környezetbarát takarítószerek**, játékok és munkaeszközök előnyben részesítése,
- **Optimista életszemlélet** preferálása felnőtteknél, kialakítása a gyermekeknél,
- A **családok és az óvodánk közvetlen környezetében** élők bevonása a tevékenységekbe – papírgyűjtésbe, környezet- és egészségvédő programokba,

1.5.1. Környezetvédelem – környezettudatos magatartás – „Zöld óvoda“

Célunk:

Természetbarát gyermek csak természetbarát környezetben nevelődhet.

- Rendelkezznek pozitív érzelmi kötődéssel környezetük iránt, tanulják meg védelmét, az értékek megőrzését, elsődlegesen az óvodán belüli, majd az óvodán kívüli világukban.
- Képesek legyenek a környezettudatos gondolkozásra, magatartásra a mindennapokban (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, újrahasznosítás),
- A Zöld Óvoda program kritériumai váljanak a sajátjukká.

Feladataink:

- Minden alkalmat és lehetőséget használjunk fel a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartás formálására, megalapozására, az újrahasznosítás szemelőtt tartásával. (szelektív gyűjtés, növény-állatgondozás, komposztálás)
- A gyermekek és felnőttek ökológiai szemléletének megalapozása,
- Hangsúlyt helyezünk a természet közeli életszemlélettel a környezet megismerésére, tiszteletére, megóvására.
- A szülők természetvédő magatartását formáljuk (pl. szelektív papírgyűjtésben, valamint a használt elemgyűjtésben aktívan részt vesznek,)
- Ünnepeljük meg a **zöld jeles napokat** (lehetőség szerint tapasztalati úton: állatkertbe, múzeumba és évente egyszer nagyobb kirándulásra vihetjük a csoportot),
- Fontos nevelési feladat, hogy a gyermekek védjék az élő környezetet, gondoskodjanak életfeltételeik biztosításáról, ne rongálják, ne pusztítsák azt. Tudják és tartsák tiszteletben, hogy minden élőlénynek joga van az élethez.
- A környezetvédelem kiterjed az idősek tiszteletére, a kisebbek, gyengébbek védelmére, a felnőttek munkájának megbecsülésére. Ez a környezetvédő magatartás kialakulásának feltétele.
- Az épület, a csoportszobák átalakítása, korszerűsítése során az energiatakarékos, környezetkímélő, praktikus eszközök, berendezések beszerzését szorgalmazzuk.
- Arra törekszünk, hogy a hulladékgyűjtés módja megfeleljen az EU-s előírásoknak már az óvodában is.
- Nem minden „szemét” elve: Felhívjuk a figyelmet az újrahasznosítás lehetőségére és élünk is vele (pl. a munkahelyeken használt papírt felhasználjuk rajzolásra.
- A gyermekeknek segédanyagok (képregény, mesekönyv, kifestő stb.) segítségével tudatos figyelemfelhívás a változtatásra, a felnőtteknek CD, oktatófilm, képzési lehetőségek biztosítása.

Távlati célunk, hogy elnyerjük az „Örökös Zöld Óvoda” címet

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ☺ A gyermekek szeretik, tisztelik és óvják/védik környezetüket.
- ☺ Odafigyelnek a szelektív hulladékgyűjtésre, aktívan vesznek részt a papírgyűjtésben.
- ☺ Takarékoskodnak a vízzel, nem folyatják fölöslegesen.
- ☺ Részt vesznek a madarak etetésében, növények gondozásában.
- ☺ Ismerik a közvetlen környezetükben található növényeket, állatokat.
- ☺ Ismerik és betartják az elemi közlekedési szabályokat.
- ☺ Szívesen vesznek részt sétákon, kirándulásokon, kiállításokon, azok szabályait betartják.
- ☺ Rá tudnak csodálkozni, és felfedezik a természeti és kulturális értékeket.
- ☺ Örömmel vesznek részt a hagyományőrző tevékenységekben.
- ☺ Problémamegoldó gondolkodásra törekszenek, hozzáállásuk pozitív.
- ☺ A Zöld Jeles Napok programjaiban érdeklődéssel, cselekvő aktivitással vesznek részt

2. Az érzelmi, az erkölcsi és az életorientált közösségi nevelés

„A társas fejlődés egyik oldala a szocializáció – az a folyamat, amelyben a gyerekek társadalmuk normáit, értékeit és ismereteit sajátítják el. A társas fejlődés másik oldala a személyiségalakulás – az az út, amelyen minden egyes gyermeknek kialakul saját egyéni érzésvilága és viselkedése…" (Cole)

Az óvodáskorú gyermek, jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Elengedhetelen, hogy a gyermeket az óvodábanérzelmi biztonság, álandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Az **„én" fejlődés** folyamatában az óvodás életszakasz kiemelkedő jelentőséggel bír.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Cél

- **A szociális és egyéni nevelés célja** a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.
- A családi nevelésből eredő hiányok kompenzálása szeretetteljes, segítőkész óvodai közegben.
- Alapvető erkölcsi normák és tulajdonságok megalapozása és kialakítása, különös tekintettel a különbözőségek elfogadására és tiszteletben tartására.
- Toleráns magatartás, konfliktus megoldó képesség alakítása.
- Az érzelmi élet alakítása, harmonikus személyiségfejlődés biztosítása.
- Együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, szabálytartás kialakítása.
- Az önérvényesítő, önkifejező képesség és kooperációs készségek megalapozása, erősítése.
- A szűkebb és tágabb környezetük megismerése, megszerettetése, a kapcsolódó érzelmi kötődés kialakulásának segítése, az önazonosság megőrzése, átörökítésének biztosítása.
- A természeti és emberi környezet szépségeinek, pozitívumainak észre véttetése, annak tiszteletére és megbecsülésére, környezettudatos magatartásra nevelés.
- Kötődjenek szülőföldjükhöz, érzrlmi, erkölcsi kötelék fűzze őket hazájukhoz, lakóhelyükhöz, a magyar kultúrához.
- Boldog Óvoda program bevezetésével: az érzelmi inteligenciájuk fejlesztése

Feladat

- A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék.
- **Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig**
- A családi nevelés pozitív értékeinek erősítése.
- Meleg, érzelmi támaszt nyújtó környezetet kialakítása, ahol a gyerekek ötletei elképzelései is érvényesülnek.
- Igény szerint lehetőség biztosítása arra, hogy a szülő és a gyermek együtt ismerkedjen az óvodával. Így betekinthetnek az óvoda szokásrendjébe, belső életébe, ezzel könnyebbé tesszük a gyermek számára az új környezet elfogadását.
- Testközelség biztosítása, a gyermek meghallgatása, ráfigyelés, a felé irányuló szeretet kimutatása, sok dicséret, biztatás.
- Valamennyi gyermek megismerése, sajátosságaik feltérképezése, közösségbe illeszkedésének segítése.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek valamint az óvodai alkalmazottak közötti **kapcsolatot, pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.**
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja, és viselkedése modellértékű szerepet töltsön be.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását és engedjen teret önkifejező törekvéseinek
- A reális én-kép kialakulásának segítése (támogatva az én - érvényesítő törekvéseit), az egymás és másság elfogadtatása, tiszteletben tartása.
- A kommunikációs képesség fejlesztése a tisztelettudó, szabad véleményalkotás gyakorlásához.
- Az óvoda nevelje a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapulótevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzettlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) szokás és normarendszerének megalapozása.
- Megértő odafordulással a félelmek, szorongások, idegrendszeri-pszichés feszültségek oldásának segítése.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermekekt, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a haza szertet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- **A nemzeti identitástudat egészséges alakítása szempontjából fontos, hogy az óvodapedagógus jól ismerje a német kulturális hagyományok rendszerét, szokásvilágát.**
- A gyermeki kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, kielégítése az őt körülvevő természeti

és társadalmi környezet iránt (óvja, védje, becsülje, tisztelje környezetét) pozitív érzelmi viszony alakítása.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- A **h**almozottan **h**átrányban élők családjainak bevonása a gyerekek óvodán kívüli társas kapcsolatainak támogatásában
- Szokás- és normarendszer megalapozása, a szabályok átláthatóságának és kiszámíthatóságának biztosítása, a következetes napirend kialakításával.
- Minden csoportnak hagyomány-, szokásrendszere, szimbóluma van, amely sajátos légkört biztosít, ami mélyíti összetartozásukat.
- A nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy állítjuk, hogy az adott közösség meg tudjon felelni az elvárásoknak.
- Testközelség biztosítása, a gyermek meghallgatása, ráfigyelés, a felé irányuló szeretet kimutatása, sok dicséret, biztatás.
- A gyermekekre vonatkozó információk bizalmas kezelése
- Elvárásainkat röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazzuk meg. Ugyanakkor lehetőséget adunk a javításhoz.
- A kapcsolat erősítése érdekében minden gyermek számára a személyes percek biztosítása, ahol lehetőség nyílik a saját érzések elmondására, mások érzésének meghallgatására, elfogadására.
- A szocializáció szempontjából különös jelentősége van a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlásának.
- A gyermeki konfliktusok megoldása során, ösztönözzük a kommunikatív úton történő megoldásokat, segítséget nyújtunk saját érzéseik megfogalmazásában és példaként szolgálunk mások értő figyelemmel való meghallgatásában.
- A csoportjában kialakult konfliktushelyzeteket hatékonyan, megértően kezelje, ítélőképességét, érzelmeit befolyásolják, legyen képes a kompromisszumra.
- Páros, mikro csoportos, illetve az egész csoportot összefogó, együttes tevékenységek /mozgásos játékok, énekes játékok, mesehallgatás, játékos feladatok, stb./ során formáljuk az egymásra figyelő, egymás értékeit, adottságait méltányoló viselkedést.
- A közösségért végzett munkával, /naposság, felelősség/ erősítjük az összetartozás, az egymásrautaltság, az egymásért tenni akarás és felelősség vállalás érzését.
- Az **együttélés normáinak kialakítása**, szokásait és az azokhoz való alkalmazkodás elősegítése. Következetes betartásának figyelemmel kísérése, **a szociális érzékenység** fejlődésének segítése.
- Az **egyenlő hozzáférés biztosítása** a különböző szociális miliőből érkező gyermekek számára nevelésünkben és a tevékenységekben, programokon egyaránt.
- A **differenciálás lehetőségeinek alkalmazása**, a tehetséggondozásban, felzárkóztatásban egyaránt.
- Az **erkölcsi** (együttérzés, együttműködés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és **akarati** (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) tulajdonságaik folyamatos fejlesztése, ezzel közvetetten **az iskolai életmódra való felkészülés segítése**.

- Az érzelmek kifejező képességének, az **élménybefogadás** képességének fejlődésének segítése, a gyermekek igényeihez igazodóan **lelki törődés, bíztatás**, nyújtása, megerősítése.
- ***Érzelmileg kötődjenek társaikhoz, elfogadják őket, alkalmazkodnak az egyéni állapotukhoz, érezzék a közösséghez való tartozásukat.***
- Alkalmazza a korszerű nevelési módszereket és eljárásokat, amelyek a gyermek fejlesztésének szempontjából sikerrel alkalmazhatók.

2.1. Az erkölcsi-szociális érzelmek alakítása

- A gyermekek életét meghatározó szokásrendszer alapja a biztonságos, derűs, szeretetteljes közösségi életnek, amiben a gyerekek társas kapcsolatai, erkölcsi tulajdonságai, szokásai, normái kialakulnak.
- A közös élmények, a közösen végzett tevékenységek, a közös együttlétek, a közös munka olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, az egymás iránti figyelmesség, segítőkészség, önzetlenség megértés, felelősségérzet, tolerancia, őszinteség, önfegyelem.
- A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés, lelkiismeretesség, segítőkészség, őszinteség, igazmondás, önzetlenség, figyelmesség.
- A gyerekek között létrejövő kapcsolatok, barátságok, kisebb csoportok kialakulásának segítése, támogatása, az érzelmekre, pozitív attitűdökre épülő, kapcsolatteremtő képességek kibontakozása.
- Külön figyelm fordítása a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek illetve a kiemelkedő képességű gyermekek beilleszkedésére.
- A mindennapi testi-lelki edzés biztosításával fejlesztjük a gyerekek erőnlétét, alkalmazkodóképességét, harmonikus testi fejlődését.

2.2. Az esztétikai érzelmek alakítása

- A gyermekek esztétikumhoz való szoktatását, a széphez való belső viszonyukkal tesszük elérhetővé.
- Az esztétikai ízlést alapozó élmények kiváltását komplex esztétikai hatásokkal érhetjük el, ezért összekapcsoljuk a mindennapi élet, a természet és a művészetek esztétikáját.
- Fontosnak tekintjük a mindennapi élet szépségét. Ide tartozik a viselkedés, az illem, beszéd, öltözködés, tisztálkodás, étkezés szokásainak megismerése, gyakorlása, az összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Minden tevékenységben gondoskodunk a halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű gyermekek esztétikai élményeinek biztosítására.
- A természet esztétikája magába foglalja a bennünket körülvevő táj, természeti jelenségek szépségeit.
- A gyerekek szívesen tartózkodnak a szabadban, gyönyörködnek a természet szépségeiben, kíváncsian figyelik a táj, a növény-állatvilág, az évszakok változásait. Sétáink során számtalan lehetőség adódik a csúnya és a szép megláttatására.
- Környezetük önálló felfedezésével lehetővé tesszük a környezetvédelemhez, a

környezetalakításhoz, a környezet esztétikájához kapcsolódó érzelmi viszonyuk kialakulását.

- A felnőttek példája nyomán a gyerekek tudomást szereznek a természetben való helyes viselkedésről, pl., nem dobják el a hulladékot, nem tördelik le a fák, bokrok ágait, formálódik a környezet-tudatos magatartásuk
- A hagyományosan értelmezett művészeti nevelés: irodalom, zene, nép-művészet, képzőművészetek megismerése mellet újabban megjelent művészeti ágak: film, televízió is hatnak a gyerekek fejlődésére. Negatív hatásai nem elkerülhetőek ki, nem megtilthatóak, ezért pozitívan építjükbe nevelésükbe (műsorajánlással, figyelemfelhívással)

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- ☺ Nyugodt, kiegyensúlyozott, kialakult biztonságérzettel rendelkező gyermekké válnak
- ☺ Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, a felnőttekhez. ezt érzelmekben, szavakban és tettekben is kifejezik.
- ☺ Alakul reális, saját értékeit felismerő énképük.
- ☺ Fejlődik a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodó képességük a közös élmények és tapasztalatok által.
- ☺ Szívesen járnak óvodába, szívesen tevékenykednek a csoporttal és a csoport érdekében, bíznak önmaguk képességeiben.
- ☺ Képesek tolerálni egymás igényeit, a különbözőséget.
- ☺ A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása. Figyelmeztetik egymást a szabályok megszegése esetén.
- ☺ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- ☺ Szeretettel fogadják a csoportba érkező vendégeket.
- ☺ Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- ☺ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ☺ Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre**.**
- ☺ Kérés nélkül is segítenek egymásnak és a kisebbeknek.
- ☺ Meghallgatják egymást és a felnőtteket.
- ☺ Képesek nyugodtan ülni, a tevékenységet türelmesen befejezni.
- ☺ Szívesen dolgoznak a közösségért.
- ☺ Őszintén vállalják, elismerik saját hibájukat, a konfliktushelyzetekben tudnak egyezkedni.
- ☺ Rendelkeznek életkoruknak és **fejlettségüknek megfelelő önkritikával és önértékelési képességgel**.
- ☺ Pozitív, reális énképük alakul ki,
- ☺ Társaikban is meglátják az értékes tulajdonságokat, pozitív jellemvonásokat,
- ☺ Türelmesek a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel, segítik és támogatják őket,
- ☺ Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, elemi ismeretekkel rendelkeznek szülőföldjükről, hazájukról,
- ☺ Viselkedésüket jellemzi a természeti értékek megbecsülése, környezettudatos magatartás.

☺ A *másságot elfogadják,* segítőkészek, pozitívan értékelik.

2.3. „Boldog Óvoda" program

Intézményünk a 2018/2019-es nevelési évtől csatlakozik a „Jobb Veled a Világ Alapítvány" óvodai szintű boldogságóra programjához.
A programkiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológiaeredményeire építve adjon ötletekeket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az óvodás korosztály számára. Tudományosan bizonyított, hogy a Boldogságórák hozzájárulnak a gyermekek pozitív lelki fejlődéséhez és belső jóllétéhez.

Távlati célunk, hogy elnyerjük az „Örökös Boldog Óvoda" címet
Intézményünk arra törekszik, hogy a Boldogságórák derűs, élményekben gazdag játékai derűt és életszeretetet sugározzanak gyermekeinknek. Így bátran járják végig a felőtté váláshoz vezető utat és boldogságra képes emberekké válhatnak.

Kiemelt feladatunk a 3-6 éves gyermekek korosztályában módszertani segítség, új ötletek befogadása a boldogságra való képesség erősítésére, kibontakoztatásásra. Pozitív énkép kialakítása, a feladatok, játékok segítségével a szeret, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése. Egy optimista, bizakodó életeszemlélet alakítása, derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása. A szeretteljes, vidám légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, szomatikus fejlődésükre egyaránt.

Cél:

- ☺ Hogy vezérfonalat adjon az óvodásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.
- ☺ A gyemekeket meg kell tanítanunk az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására.
- ☺ Életszemlélet alakítáasa ez, mely iránymutatást adhat a pozitív, gördülékenyebb megoldási lehetőségek előhívására, megfogalmazására.
- ☺ A gyermekek magabiztossága, bizalma, lelki egészsége nagyobb esélyt teremthet a problémák stressz mentes, hatékonyabb kezelésére.

A boldogságórák játékai, feladatai erősítik az önbizalmat, a kitartásat, fokozzáka koncentrációs képességet, fejlesztik a divergens gondolkodást és a kreativitást. A boldogságórák csökkentik a szorongást, kiegyensúlyozottabbá válnak germekeink.

A Boldogságóra program 10 egymásra épülő témakörei:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása

4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

Feladat:

- Boldogságóra megtartása legalább havi egy órában, tíz hónapon keresztül
- A feladatokat gyermekközeli, játékos és legfőképp vidám keretek között alkalmazzuk, melyek a boldogságfokozó gyakorlatokat alkalmazva fejlesztik a kisgyermekek pozitív életszemléletét, gondolkodását.
- A feladatokat differenciáltan, a gyermekcsoport adott képességeit figyelembe véve kerülnek feldolgozásra
- A feladatokat az óvodás gyermek élettani igényeinekmegfelelően komplex formában kínáljuk fel.
- Az egész hónap során, az adott helyzettől, vagy igénytől függően a mindennapi tevékenységeinkbe, kezdeményezéseinkbe, mozgásfejlesztésbe beillesztjük a Boldogságóra gyakorlatait.

A Boldogságórák fontossága a közösségi nevelés terén:

- Az értelmi nevelésen túl a gyermekek lelki nevelése, megerősítése
- Hogy az általunk nevelt gyermekek olyan technikákatsajátítsanak el, ami segítséget ad számukra a mindennapi életben
- Hinni abban, hogy minden gyermeknek jár a boldogság
- Problémás gyermekek nevelése esetében újabb ésújabb módszertani eszköz kipróbálása
- Tudni, hogy a pozitív megerősítés kihat a gyermekek önismertének egészséges fejlődésére, teljesítményére, kapcsolataira
- Hogy miközben boldogságra nevelünk,magunk is egyre boldogabbá válunk

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A közös tevékenységekrévéntapasztalatokat szereznek kooperatív együttműködésre épülő tevékenységekben
- Toleránsak és érdeklődők lesznek egymás iránt
- Szituáció – érzékennyé válnak
- A pozitív élmények hatására szokásrendszerükben továbbviszik a közös tevékenységek igényyét, örömét.
- Alakul viselkedéskultúrájuk
- Átélik a közös sikerek örömét
- Képessé válnak az összefogásra, alkalmazkodásra
- Toleránsakká válnak egymás iránt

3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„Mondd, és én elfelejtem.
Mutasd meg, és én eszembe vésem.
Hagyd, hogy tegyem és én megértem.”
/Konfucius/

A beszédfejlődés - és fejlesztés szempontjából igen fontos életszakasz az óvodáskor. A korai kommunikációs tapasztalatok, erőteljesen hatnak a későbbi nyelvi- és kommunikációs fejlődésre. **A hozzánk érkező 2,5 - 3 éves gyermekek többségének anyanyelvi-, és kommunikációs képességei alulmaradnak az életkoruknak megfelelő szinttől.**

Ennek okán **programunkban kulcsfontosságú helyet foglal el az anyanyelv, a beszéd és a kommunikáció fejlesztése.** Minden egyes gyermek esetében elsődleges célunk, hogy megfelelő szintű beszédnyelv ismerettel hagyja el az óvodát, másodlagos törekvésünk, hogy értsék, használják a mimikai-, illetve gesztusnyelvet, melynek ismerete segíti biztonságosabb, magabiztosabb, önállóbb és bátrabb mozgásukat környezetükben.

Az anyanyelvi - kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelés minden területét, közvetítő elemként van jelen a nevelési folyamat minden mozzanatában. A hátrányok kompenzálását támogató tevékenységünk **alapját a mindennapos mesélés jelenti,** mely kiegészül az alapvető kommunikációs érintkezési formák *(pl: köszönés, bemutatkozás, megszólítás)* megismerésével és gyakorlásával.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi formakertében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különbözőformáinak alakítása – beszélő környezet helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenységegészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közbena gyermek természtes beszéd – és kommunikációs kedvénekfenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására, és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az anyanyelvi fejlesztés megvalósulásának területei

- **Spontán beszédhelyzetek:** gyermekek fogadása, játék, öltözködés, mosdóhasználat, étkezések, kirándulások, közművelődési intézmények látogatása, színházlátogatások.
- **Irányított beszédhelyzetek:** játéktémák bővítése, szabályjátékok alkalmazása, a különböző tevékenységi formák keretében megvalósuló kezdeményezések, probléma felvetések, konfliktusmegoldó helyzetek.
- **Tervezett, felépített beszédhelyzetek:** anyanyelvi játékok, zenei játékok, meseszövés, hangjátékok, irányított drámajátékok, szerepjátékok, problémamegoldó helyzetgyakorlatok, mimikai játékok, beszédhibák indirekt kezelése.
- **Logopédiai fejlesztés.**

Az intellektuális(anyanyelv iránti) érzelmek kialakulása

- A gyermekek nyitottságára, kíváncsiságára, érzelmeire, érdeklődésére, megismerési vágyára épülő tapasztalatszerzésekkel tesszük lehetővé, hogy egyre több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő szűkebb, tágabb környezetről.
- A környezet élményekkel telített befogadása, megismerése segíti őket abban, hogy jól tájékozódjanak, biztonsággal mozogjanak környezetükben.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek, a környezetben gyűjtött tapasztalatok élményszerű átélése, újrarendezése során érdekes problémahelyzetekkel találkoznak a gyerekek.
- A problémák, megoldása segíti az egyszerű gondolkodási művelet kibontakozását, logikus gondolkodásuk, problémamegoldó képességük, kreativitásuk fejlődését.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó kommunikatív formák – ölbeli játék, arc-simogatók – majd a meghitt beszélgetések, kommunikációs játékok segítségével alakítjuk, a felnőttek személyes jelenlétével, mintájával,
- Az alkotásra inspiráló eszközök biztosításával segítjük a gyerekek önkifejezését, hogy gondolataikat, érzelmeiket szóval, mozgással vagy vizuális eszközökkel szabadon megjeleníthessék, melyben a kiemelkedő képességű gyermekek is teret, helyet, alkalmat kapnak.
- A valamilyen hátránnyal küzdő gyermekek számára speciális feladatunk
  - → személyiségfejlesztő
  - → tehetséggondozó
  - → felzárkóztató programok szervezése.

Az illem

- Az anyanyelvi és kommunikációs képességek kialakulása szoros kapcsolatban áll az illem, a helyes viselkedési módok elsajátításával
- Az anyanyelvi fejlesztés magába foglalja a helyes illemszabályok megismertetését és szóbeli megfogalmazását

Cél

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, annak fejlesztése, az

életben való eligazodást, a különböző élethelyzetekben jelentkező feladatok megoldását segítő ismeretek, jártasságok, készségek fejlesztése.

- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése valamennyi tevékenységi forma keretében.
- A nyelvi hatóerők és minták utánzása során, a közvetlen és tágabb környezetük kultúrájának, értékeinek, társas interakcióiknak, csiszolódása, anyanyelvi készségeik bővítése.
- A fejlődés és nyelvi ismereteik bővülésének egyre szélesedő tere, támogassa az újabb információk megszerzését, problémák megértését az óvodai tevékenységek alkalmával.
- Az érthető, kifejező beszéd készségének kialakításával, a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A kreatív kommunikációs képességek kialakítása.
- Az iskolára való előkészítés, az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztésével.

Feladat

- Az óvodai nevelés teljes folyamatában komplex, tudatos és tervszerű anyanyelvi és kommunikációs hátránykompenzálás és tehetséggondozás.
- A teljes személyiség, a beszéd,- és gondolkodás egységben történő fejlesztése során, az anyanyelvi nevelés eszközként való használata.
- A **művészeti nevelés** értékeinek kibontakoztatása a beszédtechnikai fejlesztés, a gesztusnyelv értése és a mimika alkalmazása a verselés, dramatikus játékok területén.
- Az **auditív észlelés fejlesztése**, és a szókincsbővítés a zenei, vagy hangjátékok, éneklés, énekes játékok területén; a beszédészlelés és beszédértés fejlesztése a mesehallgatás területén.
- A kifejezőkészség, előadókészség és önkifejezés segítése a **bábjáték, dramatikus játék, drámajáték, meseterápia területén**.
- A **külső világ tevékeny megismeréséből** fakadó lehetőségek kibontakoztatása a beszédkészség, mondatalkotás és fogalmazási készség, valamint a szókincs, a konkrét és elvont fogalmi körök, és az asszociációs képesség területén.
- **Az irodalom, és az IKT eszközök** fejlesztési lehetőségeinek kihasználása.
- A gyermekek egyéni beszédsajátosságainak, beszédállapotának felmérése, rögzítése (beszédhang ejtése, beszédstílus, ütem) figyelemmel kísérése, differenciált fejlesztése, súlyosabb esetben szakemberhez irányítása.
- Beszélő és beszéltető környezet biztosítása a helyes, egyszerű, érthető és szemléletes mintaadással és szabályközvetítéssel *(a javítgatás mellőzése)*
- Derűs, szeretetteljes légkörben a megszerzett beszédkedv fenntartása.
- Mindennapos tevékenységekbe ágyazva természetes beszédszituációk szervezése.
- A szabad játék oldott légkörét kihasználva a beszédgátlás oldása.
- Gazdag, inspiráló irodalmi környezet biztosítása, változatos és igényes irodalmi

anyag kínálatának biztosítása, a gyermekek értelmi és érzelmi igényének verbális kielégítése.

- A gyermekek fejlődése érdekében a családok, már meglévő érzelmi, intellektuális kapacitásainak mozgósítása, erősítése.
- A gyermek szociális azonosságtudatának megőrzése a nyelvi és kulturális alapok elsajátításának folyamatában.
- Komplex művészeti tevékenységek alkalmazása a nyelvi hátrányok kompenzációja érdekében.
- A korcsoportonkénti és egyéni fejlettségnek megfelelő nyelvi és beszédművelő játékok, gyakorlatok differenciált, célzott alkalmazása, az óvodapedagógus módszertani szabadságát biztosítva.
- Személyre szabott **pozitív értékeléssel** a gyermekek **személyiségfejlődésének segítése**.
- Kiemelt figyelem fordítása a **beszédhibák felismerésére**, minden esetben a gyermek logopédushoz irányítása.
- A **kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek fejlesztése érdekében folyamatos kapcsolat tartása a logopédussal, mozgásfejlesztő szakemberrel, terapeutával, és a gyermek fejlesztésében résztvevő szakemberekkel.
- Az óvodai élet mindennapjait, egészét áthatja a nyelvi-illetve a metakommunikáció. Folyamatos kommunikáció segítségével alapozzuk meg a jó kapcsolatot a gyermek és a felnőtt között: gondozás során a játékban a kialakuló társas kapcsolatok fejlesztik a beszédet, a gondolkodtató, cselekedtető játékban, tevékenységek során fejlődik a gyermek gondolkodása, kifejezőképessége.
- Nyelvi sémák megismertetése, játékos gyakoroltatása.
- A metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakoroltatása játékos formákban.
- A mindennapi mesélés biztosítása által a gyermek én erejének, pozitív énképének, életbátorságának fejlesztése.
- Beszéd tartalmi és formai fejlesztése.

A beszéd tartalmi fejlesztésének feladatai	A beszéd formai fejlesztésének feladatai
• Beszédfegyelem kialakítása • Aktív és passzív szókincsfejlesztés • Mondatalkotás • Mese, vers, mondókázás • Mesebefejezés • Bábozás, dramatizálás • Mimetikus játékok • Kommunikációs illem tanítás • Elbeszélés kép vagy élmény alapján	• Légzéstechnikai gyakorlatok • Artikulációs gyakorlatok • Hangerőváltási gyakorlatok • Helyes ejtési gyakorlatok • Időtartam gyakorlatok • Hallásfejlesztő gyakorlatok

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Többségük biztonságosan, bátran és örömmel fejezi ki gondolatait, érzéseit.
- Tudják az ismert szavak jelentését, azokat aktívan és megfelelően használják.
- Összefüggő, egész mondatokban és folyamatosan fejezik ki magukat.
- Megfelelő tapasztalatokkal, jártassággal rendelkeznek a nyelvhelyességi szabályokat illetően és annak megfelelően szerkesztik mondataikat. (szórend, ragok, jelek, képzők stb.)
- Szívesen vesznek részt dramatikus, mimetikus és anyanyelvi játékokban, melyek során fejlődik beszédhallásuk, beszédértésük és artikulációs mozgásuk.
- A gyermekek többsége minden hangot helyesen képez, érthetően, anyanyelvünk szabályainak megfelelően beszél.
- Ismerik és alkalmazzák a kapcsolattartás, alakítás elemi szabályait.
- Képesek tartós szemkontaktus megtartására.

3.1. Az értelmi nevelés

Az értelmi képességek - figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás - fejlődésében alap, kiinduló pont az érzékelés és észlelés megfelelő szintje.

A figyelem a "tudás kapuja", tehát fejlesztése igen fontos. Az önkéntelen figyelem felkeltése csak sokszínű, érdekes eszközökkel, újszerű, meglepőingerekkel érhető el a kisgyerekeknél. A szándékos figyelem fejlesztése is alapvető. Játék közben erőteljesen fejlődik a gyermekek megfigyelőképessége, önkéntelen és szándékos figyelme.

Az emlékezés kezdetben erősen felismerés jellegű és érzelmek által meghatározott. Szándékos emlékezet 5-6 éves kor körül figyelhető meg. Játék közben erősödnek ezek a funkciók.

A képzelet olyan képesség, amellyel a tudatban a valóság ismert elemeinek segítségével, új, akár szokatlan képeket alkotunk. Képzelet nélkül nincs elvont gondolkodás. A játék szárnyakat ad a gyerekek képzeletének, hiszen minden megtörténhet, nincsenek jelen a realitás korlátai.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra - , valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményekeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Cél

- A gyermek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.
- Az értelmi nevelés a gyermeki kíváncsisághoz és érzelmi motiváltsághoz alkalmazkodjon. Benne a célok, feladatok, tartalmak integráltan jelennek meg, s a gyermekek változatos tevékenységeiben és élethelyzetekben történő megtapasztalásban valósuljon meg.

☺ Az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a német nemzetiség kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

Feladat

- Az értelmi nevelés további feladatai: a gyermek spontán, és tervezetten szervezett tapasztalatainak ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben, való gyakorlása,
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emléákezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitásfejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- A gyerekek már meglévő tapasztalataira építve, lehetőség teremtése az élethelyzetekben történő alkalmazásra,
- A tervezés alapja a játék- és tevékenységközpontúság és az egyéni fejlettségi szint, minél több képességfejlesztő játék tervezése
- A spontán tevékenységi rendszerek biztosítsanak a gyermekek számára lehetőséget arra, hogy közben fejlődjenek értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitásuk).
- A tapasztalatok minél többféle megismerő tevékenységet aktivizáljanak, a világról minél több információt szerezzenek a gyermekek, érdeklődésüknek, egyéni fejlettségüknek megfelelő szinten.
- A többszöri megfigyelés, tapasztalatszerzés után azokat alkalmazni tudja cselekedeteiben, tevékenységében, ezt beszéddel kíséri, beszédfejlődése, gondolkodása új irányt ad a gyermeknek.
- A tevékenységek során külön figyelmet fordítunk a kiemelkedő képességű, a halmozottan hátrányos helyzetben és hátrányos helyzetben élők és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni differenciált fejlesztésére.
- A sokoldalú érzékszervi tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása valamennyi tevékenységi formában.
- A tevékenységek szervezése mikrocsoportos formában, gyakran egy időben, párhuzamosan történik, így az egyéni képességek fejlesztésére nagyobb figyelmet tudunk fordítani, a feladatokat egyénre szabottan, a gyermek fejlettségének megfelelően lehet irányítani.
- A szülőkkel való együttnevelésben az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő készségfejlesztési tartalmak valósuljanak meg.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességeket – az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást,- különös tekintettel a kreativitásra.
- Nem cselekvésre kényszerítünk, hanem **cselekvési alkalmakat hozunk létre**. Tiszteletben tartjuk, ha valaki „csak” szemlélődik. Az **érési folyamatot szolgálni,** és nem erőltetni kívánjuk.
- **Gyakori próbálkozási, sok ismétlési lehetőség, tapasztalatszerzési alkalom** megteremtésével tanítjuk a gyermekeket, alakítjuk gondolkodási sémáikat,

ismereteik rendszerét, problémamegoldó gondolkodásukat.

- **Korszerű** óvodapedagógiai **módszerek** alkalmazása: az óvoda képes a különböző szociális háttérrel és különböző, eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, **együttnevelésére, egyéni, differenciált** fejlesztésére.
- A **„VERONIKA”** zene és mozgáspedagógiai módszerek beépülnek a csoportok mindennapi életébe.
- A családokkal való kapcsolattartás során alkalmazzuk a korszerű partneri együttműködés módszereit
- A gyerekek nevelése, fejlesztése egyéni fejlődési ütemére tekintettel a differenciálás sajátos rendszerében történik.
- Az individualizációs nevelés, fejlesztés olyan megközelítés, ami a gyerekek egyéni különbségeire épít.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

- Érzékelő funkciók épek legyenek (látás, hallás, szaglás stb.) megfelelően működjenek.
- Belső érzékelése (mozgás, egyensúly) megfelelően működjön.
- Múltbeli tapasztalataira építve felfogja környezetének eseményeit, jelenségeit.
- Kialakul a tér és az idő észlelése.
- Önkéntelen figyelme szándékos és tartós figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motiváltsággal kellő ideig tart.
- Sokoldalú tevékenység során formálódik, tökéletesedik a megfigyelőképességük.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Képesek a megértésen alapuló emlékezetre, tudatos emlékezet bevésésre
- Képes emlékképek kombinálására, új alkotására, különbséget tesznek a valóság és a képzelet világa között.
- Meglátnak dolgok közötti összefüggéseket, a tárgyak lényegtelen tulajdonságaitól el tudnak vonatkoztatni, lényeges jegyek alapján általánosításokra képesek.
- Szemlélhető tapasztalatból kiinduló összefüggések révén ok-okozati összefüggéseket felismeri.
- Problémamegoldó képességük a tapasztalataik, ismereteik gazdagsága által az önálló problémamegoldás felé halad.

IV. Az óvodai élet megszervezése

- Programunkat vegyes életkorú csoportokra építettük. Az életkori jellemzők ismeretében, az egyéni eltérésekre építve, **differenciált egyéni bánásmódot alkalmazó** tevékenységi formákban foglalkoztatjuk a gyermekeket.
- A tevékenységek megszervezésének alapja a folyamatosság, a kötetlenség, a választhatóság, átjárhatóság biztosítása.
- A helyes életritmust a családdal együtt alakítjuk ki, figyelembe vesszük a gyermekotthoni környezetéből adódó igényeit (korai reggelizés).
- Törekszünk arra, hogy napirendünk r**ugalmas, folyamatos, alakítható és változtatható legyen** azért, hogy alkalmazkodjék a gyermekek különböző tevékenységéhez és egyéni szükségleteihez.
- Napirendünket **a játék**, mint a gyermekek életkorából adódó fő tevékenység **határozza meg**, így azt úgy szervezzük, hogy a szabad játék kapja a legtöbb időt.
- Fontos, hogy a tevékenységek között helyes arányokat alakítsunk ki.
- Ha az időjárás engedi, óvodásainkkal a lehető legtöbb időt a szabad levegőn töltjük.

1. Napirend

Tevékenység kezdete-vége	Tevékenységek megnevezése
6.30 – 10.30	Játék Személyes percek Folyamatos tízórai, testápolás Játékba integrált egyéni és mikro-csoportos tevékenységek Kötetlen és kötelező foglalkozások Csoportos tevékenységek Játék Mozgásos percek Munka jellegű tevékenységek

10.30 – 11.45	Mozgás, kocogás, futás Játék a szabadban, séta kirándulás Környezet megfigyelése
11.45 – 13.00	Készülődés az ebédhez Ebéd Testápolási tevékenységek
13.00 – 15.00	Pihenés, alvás mesével
15.00 – 15.30	Testápolási tevékenységek Uzsonna
15.30 – 16.30	Játék , egyéni képességfejlesztés

2. Hetirend

	Hétfő	**Kedd**	**Szerda**	**Csütörtök**	**Péntek**
Délelőtti játékba integrált tanulás	***Környezet megszerettetése, megismertetése*** ***Mozgásos percek*** ***Vers, mese, dramatikus játék***				
	Ének-zene, énekes játékok ***Rajz, mintázás, kézimunka, barkácsolás***	***Mozgás, mozgásos játékok /középső – kis csoport/ Matematikai játékok /nagycsoport/***	***Rajz, mintázás, kézimunka, barkácsolás*** ***Ének-zene, énekes játékok /német hagyomány őrzés/***	***Mozgás, mozgásos játékok*** ***/nagycsoport/***	***Informatika*** ***/nagycsoport/***
Délutáni játékba integrált tanulás	***Mozgásos percek*** ***Szabadjátékok, levegőzés, egyéb tevékenységek – egyedül járok indítása***				

- Az egyhetes nevelési és fejlesztési tervet a két óvodapedagógus együtt készíti el, a gyermekek **egyéni differenciált fejlődési ütemét és fejlesztési tervét figyelembe véve**
- A **heti rend tervezésénél és kivitelezésénél meghatározók számunkra a korcsoportra jellemző életkori sajátosságok, pszichikai, illetve fizikai terhelhetőségük**.
- Fejlesztésünk a játékban, játékon keresztül valósul meg, szem előtt tartjuk, a gyermek egyéni- érési folyamatait, valamint a differenciálás lehetőségeit.
- A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek

szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában.

- A foglalkozások tervezésénél és megvalósításánál **előnyben részesítjük a komplexitást és a differenciálást.**
- A javasolt heti rend a csoport összetétele, az óvónő igénye és az adott szituáció szerint változtatható.
- Heti rendünk témáit 1-1 környezeti téma köré csoportosítjuk, feldolgozva az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző tevékenységformák alkalmazásával. Kivételt képeznek a mozgásos tevékenységek.
- A hét minden napján mesélünk, verselünk. Minden nap van vizuális tevékenység.
- Testnevelést a kétfelé bontva tartjuk: egyrészt együtt a kis és középső csoportosoknak, másrészt a nagycsoportosoknak.
- A környezet megismerő tevékenységeink témái adják az egész hétre vagy akár több hétre szóló feladatain megvalósítását.
- Az óvodánkban heti 2 alkalommal (hétfőn-szerdán) magyar illetve német táncokkal ismerkedhetnek a nagy – és középső csoportos gyermekek.

3. A szervezett tanulás formái

Kötelező:	***Mozgás, mozgásos játékok*** ***Énekes játékok (4-5-6-7 éveseknek)***
Közvetve kötelező:	***Vers, mese, dramatikus játék*** ***A környezet megszerettetése, megismertetése.*** ***Matematikai játékok***
Kötetlen:	***Rajz, mintázás, kézimunka*** ***Ének-zene, énekes játékok (3-4 éveseknek)***

4. A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	***Mozgás, vers, mese, dramatikus játék*** ***Mozgásos percek*** ***Énekes játékok***
Mikro csoportos	***Ének-zene, rajz, mintázás, kézimunka, barkácsolás*** ***A környezet tevékeny megszerettetése*** ***Matematikai játékok***
Egyéni	***Rajzképesség fejlesztése egyéni igények szerint***

5. A szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként

	Vers-mese	Ének- zene	Rajz–mintázás, kézimunka	Testnevelés	A környezet megszerettetése, megismertetése
3-4 évesek	5-10’	10-15’	10-15’	20-25’	10-15’
4-5 évesek	10-15’	15-20’	15-20’	25-30’	15-20’
5-6-7 évesek	15-20’	30-35’	30-35’	30-35’	30-35’

- A választható- és kötelezően választható tevékenységeket, főként a kis-középcsoportban a 3-5 éves korosztálynál alkalmazzuk.
- A kötelező foglalkozás és a kötelezően választható tevékenységeket főként a nagy-középső 5-7 éves korosztálynál alkalmazzuk.
- **Az óvodapedagógus a tevékenységek során kényszerítő eszközöket nem alkalmazhat!**
- A tevékenységek időtartalmát a választható tevékenységek esetében nem határozzuk meg, tartamuk a gyermek érdeklődésétől és kitartásától függ.
- Nagycsoportos korosztály számára főként mikro-csoportos differenciált kötelező iskola előkészítő foglalkozásokat szervezünk, melyek időtartalma maximum 30-35 percig terjedhet.

6. A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének folyamatos regisztrálása

- A gyermekek fejlődéséről személyiség naplókat vezetünk, melyekben rögzítjük az óvodába érkezésének fejlettségi fokát, felmérjük képességeit, erősségeit és gyengeségeit,
- Differenciált fejlesztését a megfigyelések és felmérések alapján végezzük majd az elért eredményeket, illetve kudarcokat a személyiség naplókban rögzítjük,
- A személyiség naplókat az óvodába érkezés pillanatától kezdve folyamatosan vezetjük a gyermek iskolába lépésének időpontjáig.

V. Az óvodai élet, tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

"Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi, csak játszik. De mi már tudjuk mire megy a játék.
Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű
és tevékeny ember váljék belőle." (Varga Domokos)

1. Játék

A gyermek legfontosabb tevékenységének a játékot tekintjük, hangsúlyozva a játék önkéntességét, a gyermek önállóságát, kezdeményezését, aktivitását, a játék szabadságát.

A játékra jellemző az izgatottság és az öröm érzése, kísérője a jó hangulat és a könnyedség. A játéknak és a tanulásnak is a gyermek tevékenységi vágya, természetes kíváncsisága, az önállóságra törekvés szándéka az alapja, erre épül a játékba integrált tanulás.

A játék sajátos, összetett, sokrétű, alapvető tevékenysége a 3-6 éves gyermeknek, mely mással nem helyettesíthető legkitűnőbb lehetősége a személyiségfejlesztésnek.

A játék fontos szerepet tölt be a gyermek fejlődésében, áthatja az egész nevelési folyamatot és kihat a társas kapcsolatok alakulására, a társadalmi elvárások, szerepek, normák elsajátításának egyik legfontosabb színtere, lehetőséget biztosít a jellem- és ízlésformálásra.

A játék a gyermek számára örömforrás, játékban, tevékenységben fejlődik megismerő képessége, a valóságról alkotott képe. Játék közben a gyermek emocionális, intellektuális, szociális, mozgásos tapasztalatok birtokába jut, melyek személyiségének változására hatnak.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt, mely folyamatosan alakul át a saját korcsoportú társakkal történő együttjátszásává.

„A játéktevékenység annak tükre, ami a gyermekek lelkében történik,
a játék az ő titkos nyelve, amelyet akkor is tiszteletben kell tartanunk, ha nem értjük."
(Bruno Bettelheim)

A tevékenység helyszíne

A játékra mindenhol lehetőséget biztosítunk, de elsősorban a csoportszoba és az udvar a helye a szabad játéktevékenységnek. Kihasználjuk a spontán adódó játékterek lehetőségeit is.

Cél

- ☺ Olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődhetnek.
- ☺ Minél sokrétűbb, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás.
- ☺ Olyan napi óvodai élet megszervezése, ahol a szabad játék az **elsődleges**, és a gyermekek tudnak **önfeledten, örömmel egyedül és együtt** is játszani, képesek a szerepek konfliktusmentes, **megegyezésen alapuló** elosztására,
- ☺ A **játékeszközökre vigyáznak**, azokat megbecsülik, és használat után a helyére teszik,
- ☺ Képesek saját **játéktevékenységek** és - eszközök **kitalálására**, a meglévők kreatív használatára,
- ☺ Képesek **a kitartó** játéktevékenységre és a **szabályok betartására**, annak befejezéséig (pl. társasjátékok, memória, építő, stb.),

Feladat

- ➢ A játék feltételeinek biztosítása (légkör, hely, idő, tapasztalatszerzés, élmények, eszközök). A családdal való együttműködés erősítése az otthoni játék feltételeinek biztosítása érdekében.
- ➢ A természettel kapcsolatos és hagyományos játéklehetőségek gyakorlásával a játék funkciójának erősítése, a valóságról alkotott kép gazdagítása, fejlesztési lehetőségek biztosítása.
- ➢ A **szociális magatartásukat** alakító modellek követésének, példaképek választásának segítése.
- ➢ Az óvodai élet megkezdésének első pillanatától a szülők felé a **szabad játék fontosságának** tudatos közvetítése és az erre épített nevelői, fejlesztői lehetőségek kihangsúlyozása.
- ➢ A játékon keresztül a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése, kibontakoztatása.
- ➢ **Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése** a sokszínű játék kialakulásához.
- ➢ **A** gyermeki játék önállóságának **tiszteletben tartása**.
- ➢ A gyermekek óvodába érkezésétől annak a feltételnek a biztosítása, hogy **önállóan választhassák** meg játékaikat, játszótársaikat, a játékhoz szükséges eszközöket.
- ➢ Lehetőség biztosítása a szemlélődésre, a válogatásra, az egyedüllétre, a tárgyak kreatív használatára, a magányos vagy a társakkal együttműködő játékra.

1.1. A játék feltételeinek biztosítása

- ➢ Biztonságos, nyugodt légkört teremtünk, ahol a gyermek a játékigényének megfelelően szabadon választhat és dönthet.
- ➢ Szabad játékhoz a **fejlesztő eszközök, kellő pedagógiai kulturáltsággal történő** kutatása, fejlesztése.
- ➢ A **játék feltételeinek megteremtése** (hely, idő, eszközök) és a megfelelő csoportlégkört: elfogadó, segítő, támogató attitűd, differenciált módszerek, multikulturális szemlélet.

- A gyermekek számára **érthető és teljesíthető** szabályokat, tevékenységekre késztető, **motiváló környezetet** kialakítása.
- Olyan játékok kezdeményezése, melyekben a gyermekek különböző természetes **anyagokkal ismerkedhetnek**: víz, homok, kavicsok, levelek.
- A gyermek játszóhelyeit úgy alakítjuk ki, hogy figyelembe vesszük, hogy az adott korcsoport gyermekei mit szeretnek játszani, illetve mivel szeretnek foglalatoskodni.
- Állandó és variálható kuckókat hozunk létre. Mesesarok, amely a bábozás és a dramatizálás színtere, itt kap helyet.
- Rajzolásnak, festésnek, mintázásnak állandó helye van, amely egyben az ábrázoláshoz szükséges kellékek tára is.
- Arra törekszünk, hogy minél hosszabb, zavartalanabb legyen a játékidő. A reggel kialakuló játéktevékenység folyamatát csak az étkezések, az önkiszolgáló tevékenységek, és a pihenés szakítja meg.
- Figyelünk a több napon át tartó játékra, biztosítjuk annak feltételeit a csoportban és az udvaron egyaránt.
- Törekszünk a szabadban, az udvaron töltött játékidő növelésére, pl. reggel a tízórai után.
- Olyan esztétikus, tiszta és könnyen elérhető anyagokat, játékeszközöket biztosítunk, amelyek felkeltik a gyermek érdeklődését, kedvet formál játékhoz.
- Együtt gyarapítjuk a kincsesláda tartalmát, a különböző játékfigurákhoz szükséges kellékekkel. Az udvari játékeszközök bővítése a kreativitást serkentő eszközökkel (festés, gyurmázás).
- A játék tartalmának gazdagítása érdekében úgy szervezzük a gyerekek napirendjét, hogy minél több élményhez jussanak a nap folyamán.
- Élményszerző sétákon, kirándulásokon olyan tapasztalatokat szerezhetnek a gyerekek, amelyekhez érzelmileg is kötődnek és tovább él gondolkodásukban, megmozgatja képzeletüket.
- A családdal együttműködve az otthoni játékfeltételek biztosításához segítséget adunk, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű gyermekek számára.

1.2. A gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével a játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása.

- A gyakorlójáték során lehetőséget adunk, hogy önállóan próbálkozzanak a játékeszközök rendezgetésével földön, asztalon és az udvaron, hogy alkalmuk legyen újabb ötletek kitalálására.
- A finom mozgások elemeit különféle változatokban próbálhassák ki, gyakorolhassák, még biztonságosabban bánjanak az összerakható, szétszedhető játékokkal és saját magukkal. Eközben fejlődnek érzékszervei: gyakorolják a látást, hallást, tapintást; mozgásuk összerendezetté válik.
- A hangok ismételgetése pozitív élményeket vált ki, ami elősegíti a beszédkészségük fejlődését. Az udvaron is biztosítjuk a gyakorlójáték lehetőségét (homok, víz, kavics, tárgyak rakosgatáshoz).
- Már a kisebbeknél is megjelenik a szerepjáték, amikor valamilyen szerepet magukra

vállalnak a gyerekek.

- Megteremtjük azokat a lehetőségeket, amelyekben kijátszhatják pozitív és negatív élményeiket.
- A gyerekek játékát figyelemmel kísérve, a szituációtól függően bekapcsolódunk és segítjük a „mintha" helyzetek alakulását.
- A szerepjáték lényegi sajátossága az utánzás. Mivel a gyerekek mindig azt utánozzák, akik érzelmileg fontosak számukra, ügyeljünk arra, hogy mi felnőttek is mintát adjunk nekik.
- Figyelünk a játék törvényszerűségeire, amelyek más szabályokat is állítanak, a gyermek problémák elé kerül.
- A szerepjátékban a gyerekek élethelyzeteket alkotnak újra. Ehhez számos eszközre van szükség. Éppen ezért kialakítjuk azt az igényt, hogy alkalomszerűen a gyerekek maguk is készítsenek a játékhoz szükséges eszközöket.
- Olyan anyagokat biztosítunk ehhez a tevékenységhez, amelyekből egyszerűen, könnyedén barkácsolhatnak kiegészítő kellékeket és a dramatizáláshoz szükséges eszközöket.
- Lehetőséget adunk az esztétikai élményt nyújtó irodalmi alkotások eljátszására.
- Többszöri ismétléssel megismertetjük a mese hőseinek tetteit, hangját, mozdulatait.
- Alkalmat adunk, hogy a gyerekek saját elgondolásuk alapján játsszák el az önként kiválasztott darabot.
- Érdeklődést felkeltő bábjátékkal kedvet ébresztünk a gyermekekben a bábozáshoz. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a látottakat ők maguk is eljátszhassák, de alkalmat adunk a kedvenc bábok mozgatásának gyakorlására is, ahol maga a mozgás jelent vizuális élményt a gyerekeknek.
- Feladatunknak tartjuk az olyan szabályjátékok meg-ismerését, amelyek az adott csoport fejlettségi szintjének megfelelő, amelynek szabályai könnyen érthetőek és teljesíthetőek.
- Arra törekszünk, hogy a szabályjátékok elégítsék ki a mozgásigényt és fejlesszék az érzelmi képességeket.
- A gyerekeket az alkotás öröme ösztönzi a konstruálásra, a valamit létrehozni igénye a kreativitás mellett fejleszti az értelmi és társas képességeket.
- Éppen ezért elősegítjük, hogy minden gyermek megtalálja a neki legmegfelelőbb építőelemeket, amelyek segítségével képesek elmélyülten játszani, és sikerélményhez jutni.
- **A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek játékának**, **segítése és támogatása,** felhasználva az egyéni fejlesztés lehetőségeit.
- A gyermekek **eltérő fejlődési ütemének** függvényében a szabad játék tevékenységben megnyilvánuló tapasztalatszerzés szervezése.
- A gyermekek egyéni sajátosságaihoz mérten, az előzetes tervek, **rugalmas változtatása** azonnali önreflexió alkalmazása.
- A gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével a játékfajták tartalmának és minőségének gazdagítása, a barkácsolás erősítésével.

1.3. A gyermek beszédkészségének fejlesztése

- A játékban kialakult társas kapcsolatok fejlesztik a gyermeki beszédet. Lehetőséget teremtünk az ilyen kapcsolatuk kialakulására.
- Bekapcsolódva a játékba, mintát adunk a nyelvi formák alkalmazására, amely segítségével színesebbé válik a gyermek tevékenysége, beszéde. A szerepjáték adja a legtöbb alkalmat a gyakorlásra.
- A bábjátékkal lehetőséget adunk a hallgatag gyermek megszólaltatására. Remek kifejezője az érzelmeknek a hangszín és a hangerő.
- Közvetlen beszédfejlesztő lehetőséget kínálunk a különböző nyelvi játékokon keresztül, amelyek mozgásra, cselekvésre épülnek. Ennek segítségével felismerjük és javítjuk az egyes beszédelemek fejletlenségét.
- A gyermekek játéktevékenységéből adódó **anyanyelvi fejlesztési lehetőségek** felhasználása: szabályalkotás, szerepjátékok.
- A beszédkészség fejlesztése játék közben, szabad önkifejezés lehetőségeinek megteremtése.

1.4. Az óvónő játéksegítő módszerei, indirekt játszótárs. A tevékenységek szervezésében a szabad játék túlsúlyának biztosítása.

- A játék folyamán az óvodapedagógus tudatos jelenlétével biztosítjuk az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
- Mindezt a feltételek megteremtése mellett a szükség szerinti együtt-játszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással, nem direkt megnyilvánulással érjük el.
- Arra törekszünk, hogy hagyjuk a gyereket cselekedni, de ha szükség van rá modellnyújtó játszótársak legyünk, a gyermek játékát figyelemmel kísérjük, ötleteket adunk, és ha durvaság adódik, beavatkozunk.
- Szemléletünk jellemzői, hogy elsősorban a jót látjuk meg minden gyermekben, a játék során is mindig a pozitív meg-nyilvánulásaira építünk.
- Óvodásaink képességeinek kibontakozását minden eszközzel biztosítjuk, éppen ezért minden apró sikerének, fejlődésének örülünk.
- Ösztönözzük őket a választott tevékenység megismétlésére és az újra próbálkozásra.
- Szükség esetén, a játéktevékenység **indirekt módon történő** irányítása.
- **A felnőtt közbelépésére akkor van szükség ha:**
  - testi épségüket veszélyeztetik,
  - a konfliktust a gyermekek nem képesek önállóan megoldani,
  - zavarják egymást,

→ veszélyben van a játékok épsége.

- A játék kibontakoztatására és nem a játék fejlesztése céljából hatunk óvodás gyermekek játékára
- Szükség szerint a gyermek **spontán játéka mellett** játékszituációk kezdeményezése.
- Az óvónő játéksegítő módszerei, indirekt „játszótárs". A tevékenységek szervezésében a szabad játék túlsúlyának biztosítása

Gyermeki tevékenység	Nevelői magatartásunk
Spontán játék, ahol egyértelműen tükröződnek és érvényesülnek a gyermeki világ és a játék sajátosságai.	Tudatos, megengedő, támogató, biztonságot adó jelenlétükkel potenciális partnerként vagyunk jelen.
Kezdeményezett játék, amelyet saját elképzeléseink alapján indítunk el, de a gyerekek maguk viszik és alakítják tovább. Nem fejlesztés, hanem a közösen alakított játék a fontos.	Ötleteinket, javaslatainkat a gyerekek megnyilvánulásaihoz igazítjuk. Alkalmazkodunk az adott helyzethez és a gyerekek igényeihez. Ügyelünk arra, hogy a spontán játékot ne zavarjuk meg.
Fejlesztő játék, amely „beágyazódik" célzottan a játékba. Játékos jelleggel ugyan, de feladatot, problémát old meg. Szabad játék idején joga van „nemet" mondani, sőt ösztönözni is szeretnénk gyermekeinket, hogy éljenek a választás lehetőségével.	Mint eszközt és módszert tudatosan alkalmazzuk a fejlesztés érdekében egyénre szabottan, differenciáltan.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- ☺ , életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően.
- ☺ **Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak**
- ☺ **A gyermekek ismernek olyan játékokat, melyek** A játékban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- ☺ Kitartóan, hosszú ideig képesek egy témában játszani
- ☺ Ismert meséket szívesen báboznak és dramatizálnak.
- ☺ Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását, alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- ☺ Élvezik a szabályjátékokat, képesek a normákat betartani egészséges versengés jellemzi őket.
- ☺ Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyeket élményeik alapján ábrázolnak és a szerepek, eszközök kiválasztását is önállóan tudják elvégezni.
- ☺ A barkácsoláskor létrehozott eszközöket felhasználják játékukban továbbfejlesztik.
- ☺ Kreatív, kezdeményező, érdeklődő magatartást tanúsítanak a játék során.
- ☺ Képesek a kiegyensúlyozott, nyugodt játékra.

- ☺ Interakciójuk gazdag, kulturált, érthető
- ☺ Kialakul az együtt játszás igénye Egymás játékát kiegészítik, segítik
- ☺ Egyéni ötletek alapján képesek olyan építményeket létrehozni, amelyek egyre pontosabbak és kombináltabbak.
- ☺ Ismerik és betartják a szabályokat a játéktevékenységekben**a helyi német nemzetiség szokásaiból erednek.**

Értelmezésünk szerint a játék a tanulás alapvető formája. A spontán és aktív felfedezőjátékot öröm, jókedv és izgalom kíséri. Az önmagában is élményt jelentő játék alapozza meg a hatékony tanulást.

1.5. Játékba integrált tanulás

- A tanulás, mint gyermeki tevékenységforma szerepel a játék és a munka mellett. A játék és tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban, játék közben, játékosan, szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik színtere
- A játékba integrált tanulás. A családdal való együttműködés a tanulási tartalmak életkori és egyéni jellemzőinek figyelembe-vétele érdekében.
- A tanulás tág értelmezése kerül előtérbe, miszerint tanulásnak tekinthető mindazoknak a jártasságoknak, készségeknek, képességeknek a kialakítása, melyek az érzelmi és akarati tulajdonságok fejlődését és a viselkedés alakulását elősegítik.
- Az óvodáskorú gyermek értelmi képessége, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű-szemléletes gondolkodása leginkább játékon keresztül fejlődik, ehhez társulnak a spontán, ill. szervezett tanulási helyzetek, melyeken a tapasztalatszerzést az óvónő irányítja.
- A **játék és a játékba integrált** tanulás biztosítása, hogy az minél sokrétűbb, élményeken alapuló tájékozódó tevékenységgé váljon.
- **A játék, fejlesztő hatásainak felhasználása**, a gyermekek értelmi képességeinek fejlesztésében. (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A gyermek **megismerési vágyának**, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének felhasználása, fejlesztése érdekében.
- A **gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának**, pontosságának, feladattudatának és kreativitásának fejlesztése.
- A játék közben a gyermek problémák, elé kerül, feladatokat kap és old meg.
- Gyakorolja, végiggondolja, hogyan lehet valamit többféleképpen megoldani.
- Kialakul és fejlődik az önállósága, a feladattudata, a kezdeményező, az alkotó és s szervező képessége.
- Ebben az életkorban előnyt élvez az utánzásos tanulási forma. Ezért szorgalmazzuk az együttes tevékenységeket, a modellnyújtás gyakoribb alkalmazását.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett és irányított tevékenységek a játékból indulnak ki, játékidőben zajlanak és oda térnek vissza.
- Az ismeretek bővítésének keretét, formáját alapvetően a kötetlen érdeklődésre alapozott, főként mikrocsoportos foglalkozások adják.
- A gyerekek fejlesztése a játékba integrált tevékenységek és az egyénenként differenciált személyiségfejlesztéssel valósul meg.

- Az integrált tanulásnak, a kialakított szokás- és szabályrendszer, valamint a napirend adja a keretét.
- Napirendünknek nincsenek merev határai, nagyobb teret kap a játék, ami összekapcsolja a gyermekek különböző tevékenységeit.
- A családdal együttműködve az életkori és egyéni jellemzőket figyelembe véve törekszünk a gyermekek sokoldalú, a kiemelt figyelmet igénylő, a halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésére.
- Az óvodában a szervezett tanulási tapasztalatok csírái az iskolai tanulásnak. A tanulás belső motiváltságát alapozzuk meg óvodáskorban. A cél az, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő feladatot kapjon, a követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni.

A tanulásnak és játéknak közös jellemzői

- Önkéntesség
- Aktivitás
- Önállóság
- Képzeletgazdagság – ismétlés
- Szabályok

A tanulás módszerei

- A módszereket befolyásoló tényezők
- Életkori sajátosságok
- Testi-lelki állapot
- Érdeklődés, kíváncsiság

Módszerek lehetnek

- Játékosság
- Közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés
- Önálló feladatmegoldások
- Önellenőrzés
- Ellenőrzés, önértékelés, ill. arra való késztetés

Tanulási folyamatok értékelésének alapelvei

- A gyerekek kapjanak sok biztatást, buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést
- Értékelésünk legyen konkrét, árnyalt és differenciált.
- A jutalmazás különböző módszereit alkalmazzuk (simogatás, gesztus, verbális stb.)

Feladataink a tanulással kapcsolatban

- A gyermek értelmi képességének fejlesztése (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálunk a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerik a felfedezés, a kutatás örömét.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.

- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtsunk segítséget a gyermeknek, amelyekben saját teljesítőképességét megismeri.
- Kérjük a szülőket, hogy vonják be a gyerekeket az otthoni tevékenységekbe, a közösen végzett munka öröme sokszorozódik.

A fejlődés várható eredménye

- A gyermek, tanulási képességei oly mértékben fejlődnek, hogy alkalmassá teszik az iskolai tanuláshoz.
- A sokszor ismétlődő és visszatérő beszédszituációk – a hallás élményével pozitív nyelvi beállítottságot eredményeznek.

2. Mese-vers

„A mese az egyetlen hatékony etikai oktatás a kisgyerekek számára, mert abban van jó és rossz, a legkisebb királyfi megküzd a sárkánnyal, vagyis felveszi a harcot a rossz ellen. Van benne élet és halál, igazmondás és hazugság, vagyis minden, ami egy etikai világképhez tartozik.'
(Vekerdy Tamás)

A tevékenység helyszíne

A **szabad játékidőben kialakuló verselő, mesélő helyzetek** nem helyhez kötöttek. Bárhol, bármikor életre kelhetnek a gyermekek saját igénye, vagy a nevelők játékba integrált kezdeményezéseként.

A **teljes csoportot felölelő mesehallgatás** – mint mindennapos cselekmény – igényli a mesei atmoszféra kialakítását: a mesei tartalmak befogadását támogató helyválasztás és rituálék az óvodapedagógusok módszertani szabadságának megfelelően csoportonként alakítható.

A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás **biztosítja a gyermekek lelki nyugalmát, békéjét**.

Cél

- ☺ A gyermekek érzelmi – értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása, csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.
- ☺ A gyermeki önmegismerés, és a világ megismerése a mese világán keresztül (a gyermeki világkép alakítása, formálása)
- ☺ Az életkor specifikus vers, mese- és mondóka kínálta gazdag szókincsével anyanyelvi nevelés biztosítása,
- ☺ Gazdag irodalmi élmények nyújtásával a hazai népi és nemzetiségi irodalmi művek megszerettetése, a későbbi olvasóvá válás - szeretve olvasó személyiség - kialakítása,
- ☺ A gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. - a belső képteremtés képzelet képességének fejlesztése,

- ☺ A hagyományőrző népi mondókák, versek, kiszámolók megszerettetésével a társas kapcsolatok, pozitív érzelmi kötődések kialakítása,
- ☺ Az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek közötti pozitív érzelmi viszonyok erősítése a mese és vers, nevelő hatásával. színesedik, formálódik a gyermekek **érzelmi, erkölcsi világa**, belső képi világa, **fantáziája és kreativitása**,
- ☺ A német nemzetiség kultúrkincséből és az anyanemzet kultúrájából azon versek, mondókák közvetítését, amelyek a gyermekek kisebbségi identitását alakítják.

Feladat

- ➢ A magyar gyermekköltészet, a népi dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak, a mindennapos mondókázásra, verselésre.
- ➢ A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének egyik legfőbb segítője.
- ➢ A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás, és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- ➢ Az óvodában a 3 – 7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemi, meséi - , a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.
- ➢ Az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás).
- ➢ A gyermek, nyelvi képességeinek fejlesztése.
- ➢ Naponta halljanak mesét gyermekeink.
- ➢ Az **IKT eszközök** alkalmazásával az irodalmi élmények gazdagítása.
- ➢ Biztosítjuk a meséléshez szükséges **helyet, időt, eszközt, élményt** a gyermekek számára, kialakítjuk a **befogadást, megértést, élményt** segítő zavartalan környezetet és atmoszférát.
- ➢ Lehetőség biztosítása a gyermekek számára az **önálló mese-, versmondásra**, dramatizálásra, bábozásra.
- ➢ **Változatos** gyermekirodalmi műveltségtartalmak válogatása, melyben egyaránt megjelennek a **klasszikus és kortárs** szépirodalmi, valamint a **népköltészeti** anyagok
- ➢ Olyan verseket, meséket választunk ki, amelyek közvetítik a környezet megszerettetését, a néphagyományápolást, az évszakok szépségét.
- ➢ A családdal való együttnevelés során a mindennapi otthoni mesélést szorgalmazzuk. A mesék életkorra jellemző tartalmára példákkal szolgálunk, segítünk a mesék, az esztétikus, értékes mesekönyvek kiválasztásában.
- ➢ Fejlesztjük a gyermekek **nyelvi képességeit**: a helyes légzést, a tiszta kiejtést, artikulációt, a beszédtempót, a hangsúlyt, a szókincset, a helyes nyelvtani struktúrát, a verbális és nem verbális jelzések megjelenítését
- ➢ Olyan helyzetet teremtünk, melyben a mindennapos mesélés, verselés a gyermek igényévé válik.
- ➢ **Fejlesztjük önkifejezőképességüket** a komplex művészeti tevékenységeken keresztül.

- Az óvoda kezdésekor és kiscsoportban játékosan gyakoroljuk a mondókákat, a dúdolókat, hiszen a testközelség az óvodapedagógus–gyermek kapcsolatában a gyermekek számára biztonságot ad, megnyugtatja őket.
- A gyermekek **életkorának, egyéni fejlettségének** megfelelően lehetőséget teremtünk a játékra, utánzásra, fejlesztjük belső képvilágukat, módot adunk a **spontán utánzáson alapuló** tanulásra is
- Egyéni fejlettségüket figyelembe véve, **differenciáltan foglalkozunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel**, fejlesztésük érdekében együttműködünk a családokkal és a szakemberekkel.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a versekkel, mesék-kel, dramatikus játékokkal.

- A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.
- A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő az artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei.
- A gyerekek mesékből sok új fogalmat ismerhetnek meg.
- A bábjátékban, dramatikus játékban a gyerekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket.
- A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Gyermeki tevékenységek

- A játékokat kísérő mondókázás a mozdulatok egységével érzéki – érzelmi élményt nyújt.
- Képeskönyv nézegetés közben beszélgetést kezdeményeznek, kombinálják saját élményeikkel, így feszültségeiket, érzéseiket, félelmeiket kifejezésre juttatják.
- Szívesen hallgatják a mesét, verset, történeteket.
- Bábozás, dramatizálás közben aktívan használják szókincsüket, fantáziájukat.

Módszertani alapelveink

- A mese-versmondás spontán, játékos jellegének érvényesítése
- Esztétikus, figyelemfelkeltő, természetes anyagokból készült eszközöket alkalmazunk.
- A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségét.
- A gyűjtemény nagyobb részét a magyar népmesék és a népmesék és népi mondókák adják.
- Irodalmi nevelésük akkor éri el célját, ha a gyermek befogadóból előadóvá válik. Mindennapi életében felismeri azokat a helyzeteket, amelyekre ráillenek az irodalmi alkotásokban megismert fordulatok, felfedezik környezetükben a szépet, a jót és egységben élnek önmagukkal és a világgal.

Funkcionális eszközök

- Mesekönyvek, bábok, maszkok, fejdíszek,
- diavetítő, diafilmek,
- applikációs képek,
- ruhadarabok
- IKT eszközök

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételgetik a verseket, rigmusokat. A gyerekek maguk is szívesen mesélnek.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni. Önkifejezésük gazdag, színes.
- Megjegyeznek 10 – 14 gyermekmondókát, 6 – 8 verset és 15 – 20 mesét.
- Várják, igénylik a mesehallgatást
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kis-csoportosainak és a maguk szórakoztatására is.
- Megszilárdulnak a mesehallgatással kapcsolatos szokásaik.
- Játékidőben maguk is kezdeményezzenek a mesékkel, versekkel bábozást, dramatizálják őket.
- Gondosan bánnak a könyvekkel
- Igényükké válik lefekvés előtt a mese meghallgatása
- Ismertebb meséket, verseket képek alapján el tudják mesélni, fel tudják idézni.
- Tudnak verseket, meséket a kisebbség irodalmából, 6 – 8 mondókát, 4 – 6 verset.
- E szellemi értékek a hagyományok gazdagságát hozzák közel a gyermekekhez, melyen keresztül formálódik a kisebbségi identitástudatuk. Ezért nagy odafigyeléssel tervezzük meg az óvodai mese, vers tevékenysége során felhasznált irodalmi anyagot**.**

3. Ének-zene, népi játékok

„ A zene nem magánosok kedvtelése, hanem lelki erőforrás, amelyet minden művelt nemzet igyekszik közkinccsé tenni. Kapja meg belőle részét minden magyar gyermek.” (Kodály Zoltán)

A tevékenység feltételeinek megteremtése

Az ének-zene és ehhez kapcsolódó mozgás mindennapjaink része, a nap folyamán számtalan alkalom adódhat éneklésre, mondókázásra vagy dalos játék játszására.

A gyermekek a **játékidő bármely részében énekelhetnek, körjátékozhatnak, mondókázhatnak**. Az énekes tevékenységekhez szükséges eszközök: hangszerek, saját készítésű hangszerek, fejdíszek, egyéb eszközök rendelkezésükre állnak.

Cél

- ☺ A **magyar népi játékok és táncok** megismertetésével a gyermekek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának fejlesztése. A gyermekek zenei anyanyelvének megalapozása, zenei élménynyújtás.
- ☺ A nemzetiséghez való kötődés erősítése zenei élmények által.
- ☺ **Énekelni minden nyelven jó. Helyi gyűjtésekből, más forrásokból a nemzetiségi sajátosságokkal ismertetjük meg a gyermekeket a nemzetiségi mondókák, dalok, népzene segítségével.**
- ☺ A gyermekek **ráéreznek a közös éneklés**, a közös játék **örömére**, zenei kreativitásuk kialakul, **mozgáskultúrájuk fejlődik**, hagyományainkat megismerik
- ☺ Képesek a mindennapokban nyújtott ének-zenei anyag feldolgozására, zenei-„fantáziájukat”, ritmusérzéküket, mozgásukat használják ennek érdekében
- ☺ A gyermekek zenét értő és szerető, egészséges lelkű, kulturált, boldog emberek.

Feladat

- ➢ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport szintjének megfelelő válogatása.
- ➢ Népi gyermekdalok, énekes játékok gazdag tárházából igényes, életkornak megfelelő és az adott képességszintjének megfelelő válogatása.(népi-, más népek dalkincse, klasszikus zeneirodalom, kortárs dalanyag)
- ➢ Dalok, dalos játékok, mondókák tanulása anyanyelven.
- ➢ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.

- Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének – zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a hatékonyan megvalósítható.
- A kiolvasók, kiszámolók, a dalos játék szövegeiben előforduló **mennyiségek, számlálások segítségével serkentjük a matematikai gondolkodást**, a táncban használt **térformai alakzatokkal** pedig fejlesztjük a térbeli viszonyítást és a geometriai alakzatok felismerését.
- Megismertetjük a gyermekeket a **ritmushangszerekkel**, valamint zörej- és dallamjátszó hangszerekkel. Felhasználjuk hangszerkészítésre a már feleslegesnek tűnő tárgyakat, eszközöket, anyagokat
- A zenei élmény mindennapos lehetőség az óvodában, minél többféle tevékenységhez kapcsolódjon.
- Mivel a gyermek legfontosabb tevékenysége a játék, ezért olyan dalokat választunk, amelyek mozgáshoz, játékhelyzethez kapcsolódnak (kb.70 %), kevesebbet a játék nélküli, évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó dalokból (25-30 %).
- Egyszerű táncos mozgásokkal, változatos játékmozdulatokkal és térformákkal ismertetjük meg a gyermekeket, melyet az óvodás korban lévő gyermek mozgása és ritmusérzéke megenged.
- Felkészítés a jeles napok, ünnepek, gyermekélet jelentős alkalmaihoz kapcsolódó énekes játékok, dalok tervezésére, megvalósítására.
- A 3-5-6 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak és szervezeti formák biztosítása.
- A gyenge hallású gyermekek felzárkóztatása és a kiemelkedő képességű gyermekek külön foglalkoztatása.
- Szülőkkel való együttműködés megszervezése az életkornak megfelelő zenei élmények, nemzetiségi zenei hatások biztosítása érdekében.
- A kisebbségi, illetve a cigány, zenei kultúra megismertetése a zenén és táncon keresztül, ezáltal érzelemvilágunk gazdagítása.
- A népszokások, néphagyományok ápolása aktualitásuknak megfelelően.
- Ritmushangszerek használatával a zenei kezdeményezések szélesebbé tétele**.**
- A **zenehallgatás** élményének biztosításával a gyermekek motiválása a zenei élmény átélésére, befogadására, szeretetére. Olyan népdalok és műzenei alkotások választása, melyek előadása **esztétikai élményt** nyújt a gyermek számára.
- Az **IKT eszközök** nyújtotta lehetőségek alkalmazása a zenehallgatás területén (cd stb.).
- A dalanyagot összehangolása a zenei feladattal, mely által fejlődik zenei hallásuk, ritmusérzékük, zenei emlékezetük, zenei formaérzékük, mozgáskultúrájuk.
- A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél** a mozgásban, ritmikában rejlő fejlesztési lehetőségek célirányos kihasználására törekszünk (beilleszkedés segítése, anyanyelv, mozgás, kreativitás fejlesztése) és egyénre szabott feladatokat is biztosítunk.

Az óvónő a zenei képességek fejlesztésének területeit érvényesíti a tudatos tervező munkában

- Éneklési készség (tiszta éneklés, a gyenge hallású gyermek, a gyermekhang ápolása és fejlesztése),
- A zenei hallás fejlesztése (magas és mély hang különbsége, halk-hangos közötti különbség, hangszínek felismerése, a belső hallás fejlesztése),
- A ritmusérzék fejlesztése (az egyenletes lüktetés, az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, gyermekhangszerek).
- A zenei formaérzék fejlesztése (a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok).
- Zenei alkotókészség fejlesztése.
- A zene hallgatására nevelés.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

- A zenei nevelést kötött és kötetlen formában szervezzük.
- A zenei képességfejlesztést kötetlen jelleggel, mikrocsoportos formában tartjuk, ahol a gyermek egyéni képességeit figyelembe véve tudjuk fejlesztő munkánkat végezni.
- Az énekes játékokat kötött jelleggel vagy kötetlenül, a gyermekek kezdeményezéseire is reagálva főleg az udvaron vagy délelőtti levegőzés előtt tartjuk, így biztosítjuk a játék folytonosságát.
- A zenehallgatást a különböző tevékenységekhez kapcsoljuk.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal

- A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek.
- A lelassított mondókák, énekek ismételgetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését.
- A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása érezteti a nyelv kifejező erejét, szépségét.
- Ez éneklési készség fejlesztését szolgáló, hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmas a szókincs bővítésére

3.1. Néphagyomány-ápolás, népszokások, gyermeknéptánc

Cél:

- A néphagyományokon alapuló játékos, táncos nevelés és mozgáskultúra megalapozása.
- A népi gyermekjátékdalok, a nemzeti mozgáskincs alapjainak megismertetése, amely a személyiség sokoldalú fejlesztését szolgálja.
- Az óvodás gyermekek személyiségfejlesztése -énekes -táncos játékokkal, daltanulással, gyakorlással, és ismétléssel az értelmi képességek kibontakoztatása.
- A mozgáskultúra és a tánckultúra fejlődését elősegítő legfontosabb célunk a gyermekek életkorának megfelelő művészi értékű anyag felhasználásával a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a ritmusérzék fejlesztése, harmonikus mozgásuk elősegítése.
- Előadásukkal színesítsék az óvodai ünnepségeket.

Feladat:

- A magyar népi játékok gazdag és változatos világán keresztül érdeklődésük felkeltése a népi kultúra iránt.
- Néptáncaink gyerekek lábára igazított egyszerű változatainak megismertetése.
- A tehetségígéretes gyerekek felismerése és segítése.
- Minden évben lehetőségük adódik arra, hogy a községben megrendezésre kerülő rendezvényeken táncos összeállítással mutassák meg tudásukat, tehetségüket
- Ez a program a néphagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvodapedagógusok feladatának tekinti.
- Az óvodapedagógus építse bele a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a folklórban megőrzésre érdemesek
- Az óvodapedagógus teremtse meg azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás.
- Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, s a mai gyerekek is megtalálják benne a szépséget, örömöt és követendőt.
- Az óvoda természetes közege a hagyományőrzésnek.
- A népi kultúra gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig, szájról-szájra hagyományozódik.
- A program olyan óvodapedagógust igényel, aki ismeri, szereti a gyermekfolklórt, képes azonosulni azzal.
- Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit.
- Jártasságra tett már szert a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismer.
- Nagyon hasznos, ha lakóhelyének hagyományából merít, gyűjt.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenység formákban

- Vers, mese, dramatikus játék:
  - Népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjóslások, névcsúfolók, találós kérdések.
- Ének, énekes játékok, zenehallgatás:
  - Mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene

- Rajz, mintázás, kézi munka.
  - Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfőzés, agyagozás, mézeskalács-sütés
- A környezet tevékeny megszerettetése:
  - Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások
- Mozgás, mozgásos játékok:
  - Ügyességi és sportjátékok

Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendben:

Az ősz jeles napjai

- szüret (szeptember 1 – október 15)
- Márton napi lampionos vonulás

A tél jeles napjai

- Advent (november 30. utáni elsı vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
- Mikulás (december 6)
- Karácsony (december 24,25,26)
- Újév (január 1.)
- Farsang (vízkereszttől - hamvazó szerdáig)

A tavasz jeles napjai

- Március 15 Nemzeti Ünnepünk
- Húsvét
- Május elseje, májusfa állítása
- Pünkösd
- Anyák napja
- Évzáró – ballagás

A néphagyomány-ápolás ajánlott tartalmai korcsoportonként

- Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvodapedagógus a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységeket.
- A hagyományok ápolása közben történő együtt játszás, együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszik a várakozás időszakát.
- Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

Módszertani alapelveink

- Egyéni képességek figyelembevétele
- Tapasztalatszerzési lehetőségek nyújtása
- Tárgyi és hangulati feltételek biztosítása
- Az éneklés fejlődésének biztosítása
- Játékos cselekvések

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ☺ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat, mondanak mondókákat, kiszámolókat.
- ☺ A magas és mély éneklés közti különbséget felismerik és alkalmazzák (magas-mély, halk-hangos kifejezéseket német nyelven is használják).
- ☺ Felismerik a különbséget a halk-hangos éneklés, beszéd és tapsolás között.
- ☺ A dallamot felismerik dúdolásról, hangszerről.
- ☺ A hangszínek finom eltéréseit felismerik.
- ☺ Felismerik az egyes hangszerek hangját, megszólaltatásuk módját.
- ☺ Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- ☺ Szöveges ritmusmotívumokat képesek visszatapsolni.
- ☺ Élőzenét, népdalokat, műdalokat figyelmesen hallgatják, örömet jelen számukra a zene.
- ☺ Ismernek néhány ritmushangszert, biztosan használják azokat.
- ☺ Megkülönböztetik és maguk is létrehozzák a dalok, mondókák ritmusát, dallamát.
- ☺ Tudnak tempót tartani, természetes tempóban járni.
- ☺ Tudnak felelgetős dalokat társaikkal, vagy a csoporttal énekelni.
- ☺ Körbejárnak szép testtartással, kézfogással.
- ☺ Dallambújtatást végeznek rövid majd hosszabb motívumszakaszokkal.
- ☺ A gyermekek szívesen énekelnek, a jellegzetes zenei motívumokat felismerik.
- ☺ A zenehallgatási dalanyagot is főként a népi gyűjtésből választjuk ki és lehetőség szerint helyi nyelvjárásban, dialektusban adjuk elő.
- ☺ Éneklés közben a gyermek kiejtése, kifejezőkészsége fejlődik. A szerepek vállalása: kérdező-válaszadó segítik őket gátlásaik leküzdésében.
- ☺ Ismernek tánclépéseket, táncos téri formákat.
- ☺ Ritmus- és dallamhangszerekkel kísérik zenei tevékenységeiket

Funkcionális eszközök

- ➢ Orff-hangszerkészlet,
- ➢ Ritmushangszerek,
- ➢ Zörej keltők
- ➢ Audiovízuális eszközök,
- ➢ Piros pettyes szoknyák, fehér kötények, fekete mellények, népviseleti ruha.
- ➢ Óvónők által készített zenei és szemléltető eszközök
- ➢ IKT eszközök

4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

"A gyermek a legtökéletesebb teremtmény, mert egyedül ő tudja megalkotni saját egyéniségét. A gyermek lelke lágy viaszhoz vagy fehér papírhoz hasonló, ahová magának a gyermeknek kell belevésni a képzeteket." (Maria Montessori)

A tevékenység feltételeinek megteremtése

Ábrázoló tevékenységekre a mindennapok során nagyon sokféle és sokrétű lehetősége nyílik a gyermekeknek. Az óvodapedagógus az **ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán** teret és változatos eszközöket biztosít.

Óvodánkban minden csoportban megfelelően kialakítottuk az ábrázolás, a kézimunkázás, a barkácsolás lehetőségét megadó sarkokat, ahol a gyermekek szabadon **fejleszthetik és kipróbálhatják saját kreativitásukat**, és megismerkedhetnek új anyagokkal.

Cél

- ☺ A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér – forma – szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- ☺ **A tevékenység céljának kiegészítése a nemzetiségi kultúra sajátos tér-, forma-, színvilágának megismertetésével.**
- ☺ A gyermekek az ábrázoló, mintázó folyamatokat, különböző technikák, eszközök használatát, **örömteli tevékenységként** éljék meg
- ☺ **Képesek legyenek ismereteiket rendszerezni**, a látott tárgyak és események megjelenítésére a **rajzolás, mintázás, kézimunkázás** eszközeivel és technikáinak felhasználásával.

Feladat

- ➢ A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettelvaló ismerkedésis fontos eszköze a gyermeki személyiségfejlesztésének.
- ➢ A gyermeki alkotás a belső képekgazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki

alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

- Megismertetni a gyermekeket a különböző anyagokkal és a kézi munka technikai alapelemeivel.
- A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése. A családdal való együttműködésben, az otthoni vizuális tevékenységek biztosításának erősítése, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű gyermek és a kiemelkedő ábrázolási készséggel rendelkező gyermekek érdekében.
- A gyermekcsoport **fejlettségi szintjéhez igazodva**, mielőbb ismertessük meg a gyermekeket az **eszközök használatával** (olló, ragasztó, festékek,...), a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- A **tevékenységeket mikro csoportosan** (alacsony gyermeklétszám) történő szervezése, melynek segítségével nyomon tudjuk követni az elsajátítás fokát, technikai ismeretük, eszközhasználatuk fejlődését.
- A gyermekek látáskultúrájának fejlesztése érdekében megfigyelés, tapasztalatszerzési lehetőségek és élmények biztosítása.
- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése: megfelelő légkör, hely, idő, megfelelő minőségű és mennyiségű eszköz és anyag álljon rendelkezésre.
- Az óvodában legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket.
- Amennyiben megoldható, minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk.
- A munkához kellő időtartam biztosítása.
- Az eszközök és anyagok tulajdonságainak és a velük való bánásmódnak a megismertetése.
- A gyermekek megtanítása, az eszközökkel való célszerű, helyes bánásmódra a balesetek megelőzése érdekében
- A gyermekek képi-plasztikai kifejező nyelvének fejlesztése egyéni érettségi szintjükhöz igazodó differenciált fejlesztéssel.
- A vizuális képességek fejlesztése: képi gondolkodás, megjelenítő és konstruáló képesség.
- A kreatív magatartás érvényre jutásának segítése.
- **Ösztönzéssel, dicsérettel segítjük elő alkotókedvük**, vizuális látásmódjuk, térbeli síkbeli tájékozódásuk, komponálási képességeik fejlődését.
- Az alkotó munka során **fejlesztjük a gyermekek gondolkodását** (analizál, szintetizál,
- különbséget tesz, ítéletet alkot, következtet).
- Az esztétikum iránti vonzódás megalapozása esztétikus környezet biztosításával.
- Ünnepségek szervezésénél odafigyelünk a vizuális kultúra fejlesztésére, annak felnőttekre hatására is.
- **Új megoldások** keresésére, biztonságos, takarékos, kreatív megoldásra, gondolkodásra biztatjuk őket **(környezettudatosság, újrahasznosítás**).

- Folyamatosan **gyűjtünk** felhasználható, **újrahasznosítható anyagokat**, a családok bevonásával.
- A **tevékenységeket mikro csoportosan** (alacsony gyermeklétszám) szervezzük, így nyomon tudjuk követni az elsajátítás fokát, technikai ismeretük, eszközhasználatuk fejlődését.
- A gyermekek képi-plasztikai kifejező nyelvének fejlesztését egyéni érettségi szintjükhöz igazodó differenciált fejlesztéssel valósítjuk meg, egyéni fejlődési üteméhez igazítottan segítjük a különböző technikák megismerését és gyakorlását.
- A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél** hangsúlyosan fejlesztjük a vizumotoros és finommotorikus készségeket, ezért tervezetten biztosítunk számukra erre irányuló, differenciált feladatokat egyéni képességeikhez, igényeikhez igazodóan (tehetségfejlesztés, hátránykompenzálás).

A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.

- A tevékenység gyakorlásához az egész nap folyamán teret, megfelelő méretű és minőségű eszközöket biztosítunk.
- A kiválasz-tásnál szem előtt tartjuk a praktikumot, a célszerűséget, az esztétikumot. Fontosnak tartjuk, hogy a csoportszobában megfelelő hely legyen az alkotó - alakító tevékenységhez. ügyelünk arra, hogy a gyermekek kényelmesen elférjenek az asztalnál, a játszó gyerekek ne zavarják őket.
- Nyugodt légkörben tudjanak bekapcsolódni a tevékenységbe, ahol elegendő idejük van az alkotáshoz. Az eszközöknek állandó helye van, ahol a gyermekek elérik.
- Megtanítjuk őket a különböző eszközök biztonságos használatára.
- A mindennapi szabad játékban is biztosítjuk a festéshez, rajzoláshoz, mintázáshoz szövéshez, ragasztáshoz, hajtogatáshoz a feltételeket.
- A családot segítjük a vizuális tevékenységekhez szükséges feltételek alakításában, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetben, hátrányos helyzetben élők illetve a kiemelkedő ábrázoló készséggel rendelkező gyerekek családjai körében.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az alkotó-alakító tevékenység során

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

- Óvodánkban az alkotó – alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Hetente egy alkalommal mikrocsoportos formában szervezünk kötetlen formájú tevékenységet.
- Ebben a szervezeti formában biztosítjuk az egyéni segítségnyújtás lehetőségét, ahol minden gyermek megalkothatja az ajánlott eszközökkel kép – plasztikai elképzeléseit. Megjelenítik saját egyéniségüket, fantázia és élményvilágukat, érzelmeiket, vágyaikat.

Esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítése a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi-, társadalmi környezetben egyaránt.
- **A német tárgyi díszítőelemek és színvilág felhasználásával a nemzetiséghez való**

érzelmi kötődés erősítése.

- A művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, s ez által, a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség.
- Képesek legyenek a tárgyi – emberi – természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.

A gyermeki tevékenységek

- A játékban megjelenő építés által létrehozható alakzatokkal a gyerekek alapvető térbeli tapasztalatokat gyűjtenek.
- Szerepjáték szituációjából eredő barkácsolás minden más feladathelyzetnél ösztönzőbb, s az így létrejött eredmény nem csupán mennyiségi, hanem esztétikai minőséget jelent.
- A képalkotás során megjelennek a többalakos térbeli kompozíciók.
- Tetszés szerinti színválasztás, színhasználat.
- Színre, formára, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok.
- Élményeknek tapasztalatokon alapuló kifejezése.
- A plasztikai munkák során tapasztalatot szereznek az anyagok viselkedéséről, formálhatóságáról úgy, hogy közben minden érzékszervüket segítségül hívják az alaposabb megismerés érdekében.

Módszertani alapelveink

- A gyermekek életkori sajátossága az érzelmi dominancia: fontosnak tartjuk ennek érvényesítését a rajzolásban.
- A motiváció elvének érvényesítése.
- A differenciált bánásmód elvében érvényesítjük az egyéni adottságokat, az egyéni fejlődési ütemet.
- Egyéni fejlődési ütem figyelembe vétele választási lehetőségek biztosításával.
- A tevékenység elvének érvényesítése.
- A játékosság jellemzői a rajzolás területén: - örömszerzést nyújt, - teret ad az önállóságnak, kreativitásnak, - frusztrációmentes

A vizuális nevelés funkcionális eszközei

- Különböző méretű, és színű ceruzák, zsírkréták, filctollak
- Különböző méretű ecsetek,
- Gombfesték, temperafesték, textil festék változatos alkalmazása,
- rajzlapok, különböző színű kartonpapírok, színes papírok, pauszpapírok
- Tapétaragasztó, papír és fa ragasztó,
- Különböző minőségű papírok, textilek, bőrök, fonalak, rafia,
- Plasztilin, agyag, gipsz,
- Barkácseszközök: kalapács, fűrész, szögek, különféle ollók, hurkapálca, faanyag,
- Természet kincsei: termények, szárított növények, kavicsok, csigaházak, stb.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek zárt és nyitott terek kialakításában.
- Képesek a tárgyak főbb formai jellemzőinek megnevezésére.
- Vegyenek részt a csoportszoba díszítésében, fejlődjön a szépérzékük.
- A helyes ceruzafogás alakuljon ki mindenkinél.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk változatos, képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket.
- Próbálkoznak az egyszerű mozgások jelzésével.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélni tudnak az alkotásról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, kellékeket.
- Önállóan díszítenek tárgyakat.
- Emberábrázolásuk életkori szintjüknek megfelelő.
- A népszokások, hagyományok és népi kismesterségek megismerésével identitásuk megerősödik.
- Az óvónő munkájában mindig tartsa szem előtt, hogy ha a gyerekek szabadon szárnyaló látásmódját nem korlátozzuk földhözragadt tételekkel, akkor ötletgazdag, alkotni vágyó emberekké nőnek.
- A nemzetiség tárgyi kultúrájának értékeit megismerik.
- Képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, el-képzeléseiket.
- A gyermek alktására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen készített kompozícióknak.
- Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Rácsodálkoznak a szépre, tudnak gyönyörködni benne.
- Alkotásaikban a sajátságos önkifejeződésük tükröződik.
- Beszélgetni tudnak az alkotásról, megfogalmazzák értékítéletűek.

5. Mozgás, mozgásos játékok

Az óvodáskorú gyermekek fejlődésének egyik lételeme és természetes megnyilvánulása a mozgás.

"Ha nem repülhetsz, fuss! Ha nem futhatsz, menj!
Ha nem mehetsz, csússz!
De bárhogy is legyen: mozogj! /Ifjabb dr. Martin Luther King/

A tevékenység helyszíne

A **különböző mozgásformákat, mozgásos tevékenységeket a csoportszobában, a tornateremben és a szabad levegőn**, (udvaron, közös séták) eszközökkel és eszközök nélkül spontán, vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - biztosítjuk minden gyermek számára.

Fontos szerepet tölt be udvarunk, így biztosítjuk a **mindennapi szabad levegőn** történő mozgást. A jól felszerelt tornatermünk rendszeres és spontán mozgást biztosítanak óvodás gyermekeink számára. Lehetőség nyílik arra, hogy a csoportszobában korlátlanul és szabadon használják a mozgás fejlődését elősegítő változatos eszközöket.

A **mindennapos mozgás tevékenység a napirendbe illeszkedik**, lehetőség szerint szabad levegőn. **Rendszeres séták és kirándulások** lehetőségét is kihasználjuk a gyermekek mozgásfejlesztése érdekében.

Cél

- ☺ Olyan változatos szabad mozgás, tervezett mozgásfejlesztés, amelyben a gyermekekben kialakul az egészséges életviteli szokások részeként a mozgás szeretete, a mozgásigény,
- ☺ A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Továbbá
- ☺ A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy gyermekeink szabad mozgásvágyát közben megőrizzük.
- ☺ Az egészséges életvitelhez nélkülözhetetlen mozgásigény alakítása.
- ☺ A gyermekek tájékozódása, alkalmazkodóképessége, személyiség akarati tényezői fejlődnek. A gyermekek szabad mozgáskedvéhez a feltételek biztosítása.

- ☺ Fejlődik a gyermekek teljesítőképessége, terhelhetősége, testi képességei és fizikai erőnléte növekszik, figyelembe véve a mozgásfejlődés lépcsőfokait,
- ☺ A gyermekek pszicho-motoros képességei és készségei fejlődnek.

Feladat

- Fokozzuk a gyermekeknek a **rendszeres testmozgásokhoz** való pozitív viszonyulását, a gyakorlatok mintaszerű végzésével, együttműködő magatartásunkkal, derűs légkör megteremtésével.
- A gyerekek **állóképességét, koordinációját, nagy- és finommozgásait, testsémáját**, téri tájékozódását, egyensúlyérzékét és a laterális dominanciáját, alkalmazkodó képességét, mozgáskultúráját, és testi képességeit a mozgásfoglalkozások során fejlesztjük.
- A **spontán adódó mozgáslehetőségeket** a nap folyamán kihasználjuk
- A **játék, játékosság elsődlegességét** a foglalkozásokon biztosítjuk.
- A gyermekek mozgásos tevékenységének **értékelése, és hiba javítása** személyre szóló és motiváló hatású legyen.
- Biztosítjuk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek a **szabad levegőn mozgással**.
- **Szocializációs**, alkalmazkodó és együttműködő képességeiket, önuralmukat, toleranciájukat, **pozitív énképüket** folyamatosan alakítjuk és fejlesztjük.
- K**ommunikációs képességeiket** az irányok, szakszavak, kifejezések használatával, a gyakorlás lehetőségének biztosításával fejlesztjük.
- A változatos mozgásos tevékenységek végzése során a gyermek, az egyéni fejlettségének és temperamentumának megfelelően, **kielégítheti mozgásigényét**.
- Mozgásos játékok, játékos mozgások, prevenciós gyakorlatok hatékonyságának, a természetes mozgások fokozása érdekében felhasználunk különféle, változatos kéziszereket, tornaszereket.
- A gyermekekben kialakítjuk az **egészséges versenyszellemet**, erősítjük a pozitív személyiség tulajdonságaikat, az akarati tényezőket.
- Minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk az egészségfejlesztő **testmozgásra** (csoportszobában, udvaron, séták során), az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve.
- Szem előtt tartjuk a mozgás megtervezésénél és vezetésénél a csoport **egészségi állapotát, egy-egy gyermek fáradékonyságát, teljesítőképességét, egyéni igényeit**.
- Figyelembe vesszük **tervező munkánkban** a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, ahol lehet, differenciáltan tervezzük/szervezzük meg a feladatokat.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás szükségletének kielégítése érdekében.

- Az irányított mozgásos tevékenységek mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg különböző időkeretekkel.
- Mindennapi kocogás, futás, az udvar erre kijelölt részén, vagy a tornaszobában mindhárom korosztály edzését szolgálja.

- A gyakorlatokat utánzásra épülő gimnasztikai elemekből építjük fel.
- A kisebbek csak próbálkoznak az utánzással, tőlük nem követeljük meg az egyöntetű, ritmikus mozgást.
- A szabad mozgásra minden nap lehetőséget biztosítunk a csoportszobában, a tornaszobában és az udvaron egyaránt.
- A gyermekek mozgásszükségletének kielégítését, természetes mozgásvágyának megőrzését a mindennapos testneveléssel alapozzuk meg. A szervezett mozgás ideje 15 – 30 perc.
- A kondicionáló mozgás tartalmát; a napi futást, kocogást, nyáron vizes edzésekkel, télen havas játékokkal (szánkózás, csúszkálás), ősszel népi ügyességi játékokkal egészítjük ki. Az udvaron kezdeményezett mozgásos játékokba minden gyermek érdeklődésétől függően kapcsolódhat be és a futás mennyiségéről szabadon, dönthet, az a fontos, hogy igazi felfrissülést, felüdülést nyújtson a gyermekeknek.

Anyanyelv fejlesztése a mozgásos tevékenységekben

- Közlések megértésére van szükségük a gyermekeknek ahhoz, hogy el tudják végezni a különböző mozgásformákat, cselekvéseket, cselekvéssorokat. Megértésük azonnal lemérhető a gyermekek mozgásából, reakciójából.
- A mozgás tevékenységben fontos a testrészek, a téri relációk ismerete, a tornaszerek, eszközök neve. Mozgásfejlesztő munkánk része a beszédszervek fejlesztése

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testnevelés megszervezésében

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyerekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.
- Nyelvi ismereteik bővítésére kerül sor a térbeli viszonyok kifejezésével.
- A mozgással kapcsolatos nyelvi feltételek egyik legfontosabb alapelv- hogy az utasítások, az irányítás egyszerű és érthető legyen. Itt fontos szerepet tölt be a bemutatás és bemutattatás, hogy könnyebb legyen a feladat megértése a végrehajtás céljából.
- „Veronika” mozgásfejlesztő program alkalmazása

Mozgásfejlesztés keretei

- Szervezett keretek: testnevelés foglalkozások óvodai tevékenységek körében
- Szabadon választott mozgáskeretek: kirándulások, sportnapok, kerékpártúrák, szánkózás
- Feladatunk a szülők figyelmének felhívása az óvodán kívüli mozgáslehetőségekre.
- úszás –Cél: A gyermekek edzettebbé, ellenállóbbá, egészségesebbé váljanak. A mozgás örömének biztosítása. Testi képességek erő-, ügyesség-, gyorsaság-

,állóképesség fejlesztése. Térben való tájékozódás, finommotorika fejlesztése. Az úszással a gyermekek egészségi, edzettségi állapotának javítása, a tartási rendellenességek kialakulásának megelőzése.

Funkcionális eszközök

- Többfunkciós tornaszerek
- Padok, tornaszőnyeg, zsámoly, bordásfal
- Kötél, karika, labdák különböző méretben
- Egyensúlyozó lépegetők,
- Preventív torna kiegészítő eszközei
- Nagymozgást fejlesztő udvari mászókák,
- Különböző minőségű terep (föld, homok, beton, kavics)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Kondicionális képességek tekintetében az életkor sajátosságoknak megfelelő erőléttel, gyorsasággal, hajlékonysággal és ügyességi jellemzőkel a gyermekek rendelkeznek.
- Állóképességük jó, pszichés reakciókészségük átlagos, téri tájékozódásuk kialakult, irányokat meg tudnak különböztetni, irányváltoztatásra képesek.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke összerendezett és fejlett.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni, labdafogásuk biztos, tudnak helyben labdát vezetni.
- Ismerik saját testüket, testrészeiket, képesek megnevezni azokat.
- Növekszik teljesítőképességük, képesek a harmonikus, összerendezett, megfelelő ritmusú mozgásra.
- Képesek a szabályok betartására, tudják kezelni a siker-, illetve a kudarcélményeiket.
- Ismerik a mozgásos tevékenységek közben használatos kifejezéseket, egyszerű mozgásos szabályt tudnak megfogalmazni.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban, ugrásban folyamatosan bővülnek, mozgásuk összerendezetté, ritmusossá válik.
- Térészlelésük, térmélység érzékelésük, időérzékelésük fejlődésével tudnak a térben tájékozódni.
- Az ügyességi játékok, egyéni és csapatjátékok szabályai betartják.

5.1 Bozsik program

A mozgásos tehetséggondozó foglalkozások szervezésének fő elvei:

- Játékosság
- Mozgásos labdajátékok, ügyességi labdajátékok folyamatos alkalmazása
- A résztvevő óvodásokfolyamatos tevékenykedtetése egyénileg, párban, kiscsoportban
- Egyénilegdifferenciált fejlesztés megvalósítása

A Bozsik-progam célja:

- A magyar labdarúgás utánpótlásbázisának szélesítése, a gyermeklabdarúgás népszerűsítése
- A rendszeres mozgás és játéklehetőség biztosítása
- A tehetséges gyermekek felfedezése, figyelemmel kísérése, kiválasztása
- Az egészséges életmódra nevelésmegvalósításának elősegítése
- A Feir Play szellemiség és magatartásforma népszerűsítése, érvényre juttatása

Óvodai feladataink:

A gyermekek természetes mozgásának, motoros képességeinek, labdaérzékének fejlesztése játékos formában:

- Sokoldalú mozgásos tapasztalatszerzés biztosítása, mely által fejlődik szem – kéz, szem – láb koordinációjuk
- Kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése
- Társas kapcsolatok alakítása
- Szabálytudat fejlesztése
- Lehetőség biztosítása a tehetséges gyermekek részére a labdával való játékok megkedveltetésére, különösképpen a labdarúgó sportág specifikus mozgás anyagánakmegalapozására, elsajátítására.

6. A külső világ tevékeny megismerése

„Az a feladatunk, hogy a gyermek környezetében olyan hatást fejtsünk ki, hogy egészen a gondolatokba és érzületekbe menően a jót, az igazat, a szépet és a bölcset utánozó lénnyé lehessen.” (Rudolf Steine)

A tevékenység helyszíne

A **környezet megismerése áthatja a gyermekek életét**, az óvodai tevékenységük egészét.

Arra törekszünk, hogy amit csak lehet, a község természeti adottságainak kihasználásával természetes környezetben figyeltessünk meg, így szerezzenek cselekvően és aktívan tapasztalatokat a gyermekek.

A gyermekek a mindennapi életben állandóan találkoznak, **természetes módon ismerkednek meg a matematikai fogalmakkal**, de a spontán helyzeteken kívül tudatosan előkészített tapasztalatokra is szükségük van. A tapasztalatszerzésre lehetőségük van az óvodaudvaron, az óvoda épületében, a csoportszobában, és a község területén.

Cél

- ☺ A közvetlen és a tágabb környezet megismerése felfedezés során, a gyermek pozitív viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.
- ☺ A fenntarthatóságra neveléssel környezeti kultúrájuk alakítása.
- ☺ A gyermeki érdeklődés, kíváncsiság felkeltése, kielégítése az őt körülvevő természeti és társadalmi környezete iránt (óvja, védje, becsülje, tisztelje környezetét) pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- ☺ A gyermekek **felfedezik és megtapasztalják a külső világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit**, megismernek mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat,
- ☺ Az ember környezetkultúrája, környezethez való viszonya születésétől kezdve alakul, óvodáskorban ennek tere a külső világ tevékeny megismerése.
- ☺ **Törekvés a pozitív érzelmi viszony kialakítására szülőföldjükhöz, a nemzetiség szokásaihoz, hagyományaihoz, kultúrájukhoz.**
- ☺ **Ismerjék meg szülőföldjüket, az ott élő hagyományokat, embereket,**
- ☺ **A logikus gondolkodás**, problémafelismerő és megoldó képességük alakítása,

- A **környezettudatos gondolkozásra**, magatartásra nevelés a mindennapokban (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, újrahasznosítás),
- A **biztonságos közlekedés szabályainak megismertetése.**

Feladat

- A gyermek miközben felfedezi környezeetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
- Az arra rászoruló gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását célozza a differenciált egyéni fejlődést elősegítő felzárkóztató program, mely a környezet hatékony megismerésének tevékenységrendszeréből indul ki.
- Olyan gazdag tevékenység rendszer biztosítása, mely az otthonról hozott hiányosságokat pótolja, korrigálja, kiegészíti.
- Fontos feladatunknak tekintjük, a nemzeti kultúra, a hagyományok, a helyi népszokások felelevenítését is, s ezzel a nemzeti öntudathoz fűződő pozitív érzelmi viszony alakulását.
- Olyan hagyományőrző napok szervezése, melyben a településen élő nemzetiségek képviseltetik magukat, (magyar, német, roma, sokác)
- Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire.
- A 3-6 7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása a környezetük értékeinek felfedezése érdekében.
- A gyermek kommunikációs képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gondolkodás, következtetés képességének kialakításához helyzetek teremtése, megfigyelési szempontok kitűzése, megoldási lehetőségek megbeszélése.
- Az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszereztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása.
- Az ok-okozati összefüggések feltárása, azok magyarázata a játékos tevékenységek során.
- ***A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat.***
- ***Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak, SNI-s gyerekek) tisztelete és szeretete is.***
- ***Természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia.***
- A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe.
- **Ismerkedjenek meg tapasztalás, szemléltetés útján mezőgazdasági**

munkákkal – falusi udvar.

- **Ismerje meg a helyi nemzetiségi szokások hagyományok értékeit.**
- A valóság felfedezése (a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások) és tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségeket tervszerűen biztosítjuk.
- **Megismertetjük és megszerettetjük** a gyermekek **környezetében lévő élővilágot**, a család és a tárgyi kultúra értékeit.
- Irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréje, **önálló véleményalkotásra ösztönözzük** a gyermekeket.
- Minden alkalmat és lehetőséget felhasználunk a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartás formálására, alapozására.
- Hangsúlyt helyezünk a természet közeli életszemlélettel a környezet megismerésére, tiszteletére, megóvására.
- Biztosítjuk a **környezet tevékeny megismerését**, segítjük a gyermekek véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a megfelelő hely, idő, eszköz egységében.
- **Ünnepeket, megemlékezéseket szervezünk a néphagyományokhoz**, természetvédelemhez és nemzeti ünnepeinkhez kapcsolódóan.
- A környezeti kötődés kialakításánál kihasználjuk szűkebb környezetünk adta lehetőségeit, a **természetben történő tapasztalatszerzést.**
- A **megfigyelések, kísérletek** során törekedünk a gyermekek aktivitásának, kommunikációjának kihasználására, aktív és passzív szókincsük bővítésére.
- Megismertetjük őket az **alaki, nagyságbeli, téri viszonyokkal, a mennyiségi relációs fogalmakkal**.
- Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek élősarok kialakításához (akvárium, terrárium, növények) és az abban való folyamatos tevékenykedéshez.
- **Séták, kirándulások** alkalmával tudatosítjuk a biztonságos közlekedés szabályait.
- Élményt nyújtó lehetőséget biztosítunk az ismeretszerzésre, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével.
- **Differenciálást alkalmazunk** a gyermekek felé irányuló kérdéseinkben, az eszközök kiválasztásában.
- Az **értékelésnél figyelembe vesszük** a gyermekek eltérő képességeit, fejlődési ütemét. A foglalkozások tervezésénél felhasználjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlesztésének lehetőségeit.
- Felkeltjük a gyermekek **matematikai érdeklődését**, felismertetjük az elemi okokozati összefüggéseket, pozitív viszony alakítunk ki a problémahelyzetek megoldásához, megalapozzuk a logikus gondolkodást, ítélőképességet.
- Olyan feltételeket és tevékenységeket biztosítunk, melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, természetes élethelyzetekben lehetővé teszik a **matematikai tapasztalatok megszerzését**, illetve örömforrást nyújtanak a spontán és irányított ismeretszerzés közben is.
- Felismertetjük, szemléltetjük, **rávezetjük őket a matematikai problémahelyzetekre** gazdagítjuk a tevékenységben való alkalmazás lehetőségét.
- A **szervezett matematikai tanulás** során lehetőséget teremtünk a tudatos, egyéni

képességfejlesztésre, a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevételével.

- A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása. A családdal való együttnevelésben a környezeti tapasztalatszerzés, a tágabb környezetben való együttes élmény-szerzés erősítése, a környezettudatos magatartás, viselkedés, életvitel alakítása
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.

- A szókincs a szókészlet bővítését a gyermekek tapasztalatai, élményei szolgálják.
- A mikrocsoportos séták lehetőséget adnak a gyermek – óvónő személyes beszélgetésére. Minden gyermekre oda tudunk figyelni, kérdéseire, megnyilvánulásaira, észrevételeire azonnal tudunk reagálni.
- Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a csoportok osszák, meg egymás között tapasztalataikat, meséljék el, hogy ők mit láttak, mindezt értelmesen, összefüggően el tudják mondani. Gondolataikat, érzelmeiket, észrevételeiket összefüggően fejezzék ki.
- A séták során gyakoroljuk a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást.
- Séták során, tapasztalatszerzések, megfigyelések alkalmával lehetőséget adunk arra, hogy kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

- A gyermek fejlesztése minden esetben mikrocsoportban történik, közvetlen tapintatot és élményszerű udvari megfigyelések és séták alkalmával.
- Hetente csak egy szervezett tapasztalatgyűjtési lehetőséget tervezzünk.
- A látottakat az ebéd előtti rövid idő alatt mesélik el egymásnak, amikor már mindenki megfigyelte a témát, ismereteinket rendszerezzük, megnézzük ki, mit gyűjtött, albumokat készítünk közösen, elmondják egymásnak tapasztalataikat, véleményüket.
- A kisebbek egy – két félnapot töltenek a közeli parkban, a ligetben. A tízórait ott fogyasztják el, és ebéd előtt érkeznek vissza az óvodába.
- A nagyobbak évente ellátogatnak a közeli erdőbe, és csak délután érkeznek vissza. Lehetőség szerint a közelben lévő történelmi emlékműhöz a Mohácsi Történelmi Emlékparkba is elmegyünk.

A tevékenységek tartalma

- A gyermekek mindennapi tevékenységük közben ismerkednek környezetükkel, az óvodával, az óvodai élettel.
- A gyermekek tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda környezetében szervezzük, a megfigyelések színtere kiterjed a község területére.
- Szerezzenek tapasztalatokat az évszakok jelenségeiről, szépségéről, színeiről, növényeiről, az állatok életéről.

- Figyeljék meg és keressenek összefüggéseket, az évszakok váltakozása, az emberek tevékenysége, az időjárás és öltözködés között.
- Végezzenek az évszaknak megfelelő kísérleteket, megfigyeléseket, beszéljék meg azokat.
- Legyenek közvetlen tapasztalataik az állatok életéről, a természet védelméről.
- Tapasztalásszerzés útján bővülnek a gyermekek családdal, testrészekkel, közlekedéssel kapcsolatos ismereteik.
- Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.
- Felismerik a színeket, ill. azok árnyalatait.

6.1. „Biztonságos Óvoda" program

A nemzeti Fejlesztési Minisztérium a Közlekedéstudományi Intézet közreműködésével meghirdetett pályázat révén nyertük el a „Biztonságos Óvoda" címet.
A program megvalósításának célja óvodásaink biztonságosabb közlekedésre való felkészítésének elősegítése a rendelkezésre bocsátott szakmai anyagokkal, pedagógiai programba integrálható közútiközlekedésbiztonsági, módszerteni segédletekkel.
A program megvalósítása a KTI Nonprofit Kft. által közreadott szakmai háttéranyag alalpján történik.

„a közlekedésre nevelést a lehető legkisebb kortól kell elkezdeni"

Cél:

- ☺ A 3-6 éves gyermekek szociális kompetenciáinak fejlesztése a közlekedésre nevelés pedagógiai – és pszichológiai eszközei és módszerei segítségével
- ☺ Az életkornak megfelelő biztonságos közlekedéshez szükséges képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.
- ☺ A gyermekekvédése, óvása érdekében a balesetmentes feltételek megteremtése
- ☺ Olyan ismeretek, az élet és a környezet védelmét szolgáló magatartási formák elsalyátítása, amelyek hozzájárulnak a gyermekek egészségénekvédelméhez és az őket körülvevő külső világ tevékeny megismeréséhez, a biztonságos életvitel szokásainak alakításához.

Feladat:

- A közlekedési kultúra kialakítása: közlekedési attitüd, ismeretek közlekedési képességek
- Közlekedési magatartás kialakítása: a közlekedő ember várható, szokásos viselkedése óvodásként, gyalogos , utas, 5-7 éves korban kerékpáros
- közlekedéshez szükséges képességek fejlesztése: téri tájékozódás, figyelem, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás, képzelet, észlelés fellesztése
- A gyermekek olyan ismeretekhez , cselekvés általi tapasztalatokhoz juttatása, amelyek segítik számukra a

biztonságos közlekedés tevékeny megismerését, a világ felfedezését.

- Az elemi gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályainak megismertetése, gyakoroltatása,
- A különböző közlekedési eszközök megismertetése
- Játékos és mozgásos tevékenységeken keresztül a gyermekek reagáló képességének és reflexeinek fejlesztése
- Lehetőség szerint, alkalmak teremtése a tömegközlekedsi eszközökön való utazásra
- A közlekedési eszközökön való helyes viselkedési szabályok gyakoroltatása.

Módszertani alapelveink

- Megfigyelési, tapasztalási lehetőségek biztosítása.
- Problémahelyzetek teremtése
- A gyermek egyéni fejlődési üteméhez való alkalmazkodás.
- Nyelvi fejlesztés lehetőségének biztosítása.
- Játékosság, játszva tanulás lehetőségének biztosítása

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik nevét, fogalakozásukat, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Gyakorolják a közlekedési szabályokat, ismerjék fel a közlekedési eszközöket.
- Tisztában vannak a **biztonságos közlekedés szabályaival**.
- Rendelkeznek az alapvető közlekedési magatartás formákkal
- Ismerik és biztonságosan alkalmazzásk az alapvető gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályokat
- Ismerik a település fontosabb intézményeit.
- Síkban és térben jól tájékozódnak (ismerik az alapszíneket).
- Testrészeiket és azok funkcióját ismerik
- Igényesek testük és környezetük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat.
- Ismerik az évszakok közötti különbségeket, képesek azokat egymással a jellemző jegyek alapján összehasonlítani, gyönyörködni tudnak azok szépségeiben.
- Ismerik az évszakhoz kapcsolódó néhány kiemelkedő hagyományt, népszokást.
- Ismerik a növényeket, a növény, gyümölcs fogalmát és azok fejlődését, gondozását, a fejlődésük és az időjárás közötti összefüggéseket.
- Ismerik az állatokat, az állat fogalmát, képesek azokat különböző tulajdonságok, életmódjuk szerint rendszerezni.
- Ismernek néhány erdei és vadállatot, néhány madarat – költözőt és nálunk telelőt – ismerik óvásukat, védelmüket.
- A gyermek tevékenységei során szerezzen tapasztalatokat, bővítse ismereteiket, fejlődjön gondolkodási képessége.
- **Logikusan gondolkoznak**, problémafelismerő és megoldó képességük kialakul, felismerik az azonosságokat, és különbségeket
- Képesek a **környezettudatos gondolkozásra**, magatartásra a mindennapokban

(szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, újrahasznosítás),

- **A gyermek egész napos tevékenysége során tapasztalatot szerezhet a környező valóság mennyiségi és minőségi viszonyairól, ezek megnevezésével, gyakorlással szókincsük és kifejezőkészségük fejlődik.**
- Vigyáznak és óvják az őket körülvevő környezetre
- Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat.
- Kialakult beszédhelyzetekhez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.

7. Matematikai nevelés

Helye a nevelés folyamatában

- ☺ A matematikai nevelés lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre.

Cél

- ☺ A matematikai nevelés célja a gyermek gondolkodási műveleteinek, megismert tevékenységének fejlesztése.
- ☺ A matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

Feladat

- ➢ Fejlesszük a gyermekek egyéni problémalátó- és megismerő képességét és teremtsük meg az ehhez szükséges feltételeket a következő területeken:
  - → Tapasztalás: érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet
  - → Megértés: azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése, általánosítások, kérdések, utasítások megértése
  - → Konstruálás: formák, mennyiségek előállítása, megkeresése
  - → Ítélőképesség: igaz-hamis állítások
  - → Különbözőségek megfigyeltetése (nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb)
  - → Mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több- kevesebb, eggyel több) mennyiségi eltérések megállapítása (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás)
  - → Tő és sorszámlálás
  - → Azonosságok, különbözőségek megfigyelése
  - → Becslések-mérések
  - → Térbeli tájékozódás
  - → Alapvető geometriai formák felismerése

A fejlesztés tartalma:

- ➢ Megfigyelések, összehasonlítás, szétválogatás tulajdonságok szerint, saját szempontok alapján.

- Sorba rendezés mennyiségi tulajdonságok szerint, meghatározott szempont szerint.
- Matematikai ismeretek megalapozása mérési, összemérési feladatokkal, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében: építés, síkbeli alkotások, geometriai formák felismerése.
- Tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban (testnevelés, rajzolás, énekes körjátékok, stb.).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

- ☺ Képes az óvónő kérdéseit, feladatadását megérteni, követni. Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolatait szabadon is elmondani, egymás állításainak igazságát megítélni.
- ☺ Jól ismert tulajdonságok szerint: válogatást, összehasonlítást, sorberendezést végez.
- ☺ Érti, és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket.
- ☺ Önállóan is össze tud mérni mennyiségeket, különböző kiterjedéseket, két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- ☺ Elő tud állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással, többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- ☺ Meg tud számolni tárgyakat 10-ig. Számfogalma kialakult, elemi műveletekre képesek 10-es számkörön belül.
- ☺ Halmazokat tud képezni megadott vagy választott szempont szerint. Azonosítani tud különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- ☺ Másolással képes megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből, színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.
- ☺ Különféle geometriai tulajdonságok szerint szétválogat, egyszerű tulajdonságokat megnevez.
- ☺ A térben való tájékozódást érti és tudja az irányokat, ill. a helyeket jelölő névutókat. (alá, fölé, között, mögött, stb.) Mindezt síkban is alkalmazni tudja.

Módszertani alapelvek

- Spontán helyzetek kihasználása.
- Problémahelyzetek sokoldalú megközelítésére való ösztönzés.
- A belső motiváció, a felfedezés öröme legyen a legfontosabb hajtóerő.
- Egyéni különbségek figyelembevétele differenciált fejlesztés, felzárkóztatás.
- A játékosság hassa át a tapasztalatszerzést.
- Térre, formára, színre, mennyiségre vonatkozó élményanyag fokozatos bővítése.
- Tevékenységek során jusson a gyermek sikerélményhez.

8. Az információs és kommunikációs kultúra megalapozása, az IKT eszközök használata

Az óvodánkba járó gyermekek erősen digitalizált világba születtek és várhatóan felnőttként is boldogulniuk kell majd az informatika világában. A gyors fejlődés következtében az ismeretek elsajátításának módja is változik: mind nagyobb szerep jut a vizualizációnak.

Fontos az informatikai írástudás megalapozása, az élethosszig tartó tanulás előkészítéséhez a legfontosabb információkezelési alapismeretek játékos, szinte észrevétlen elsajátítása.

A 21. század kihívásaihoz igazodva fontosnak tartjuk az IKT eszközök használatát óvodánkban, mely magába foglalja a projektor, számítógép, laptop, nyomtató, cd lejátszó, digitális fényképezőgép, dvd lejátszó, diavetítő, internet használatával való ismerkedést.

Törekszünk az IKT eszközök számának folyamatos bővítésére.

Cél

- ☺ olyan játéktevékenységek biztosítása, amelyekben a gyermekek **megismerik az informatikai eszközöket** (fényképező, számítógép, laptop stb.) és azokat biztonsággal, félelem nélkül használják, eközben tanulnak egymástól is.

Feladat

- Megalapozzuk a digitális írástudást, az információs kultúra és a későbbi egészséges
- IKT - eszközhasználatot.
- A **kiemelt figyelmet igénylő és a tehetséges gyermekeket** színvonalasan és korszerűen fejlesztjük ezen eszközök használatával.
- Megismertetjük a gyermekekkel az IKT eszközök használatának szabályait.
- **Alkalmazzuk az óvodában található** - a nevelési területekhez szervesen illeszkedő, a gyermekek fejlettségének és életkori sajátosságainak megfelelő - **interaktív fejlesztő játékokat**.
- Az **IKT eszközökkel való tevékenység** során fejlesztjük a gyermekek **szociális készségeit, mozgását, képességeit** (kommunikáció, téri tájékozódás, emlékezet és gondolkodás, figyelem, alkotó képzelet, kreativitás, problémafelismerő és – megoldó képesség) és önbizalmát, önértékelését.
- A **kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek kíváncsiságára alapozva segítjük fejlődésüket játékos, egyénre szabott feladatokkal.
- Folyamatosan **gyűjtjük** a korosztálynak szóló **színvonalas, digitális tananyagokat**.
- Az óvodánkba járó minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférés lehetőségét az IKT eszközökhöz

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek ismerik az informatikai eszközöket és azokat biztonsággal, félelem

nélkül használják.

- Tisztában vannak az IKT eszközök helyes és egészséges használatának mértékével.
- Örömmel és szívesen vesznek részt az IKT eszközöket használó játékokban, tevékenységekben.

9. A munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység.

A tevékenység helyszíne

Munka jellegű tevékenységre bárhol **lehetőség nyílik, így az óvoda épületében a csoportszobában és az udvaron egyaránt** teremtünk rá alkalmakat.

Cél

- ☺ A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. (önkiszolgálás, segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi munka, stb.)

Feladat

- A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása.
- Tapasztalat útján fedezzék fel a gyermekek a munka hasznosságát, szükségességét.
- Éljék át a munka örömét, tanulják meg tisztelni a munkát, a munkát végző embert, munkavégzés közben alkalmazkodjanak egymáshoz.
- Éljék át az „én tettem, mi tettük” sikerélményt.
- Megtanítjuk a gyermekeknek, hogy az **elvégzett munkáért elismerés jár (dicséret)**.
- Az életkoruknak megfelelő, **változatos munkalehetőségeket biztosítunk**, lehetővé tesszük, hogy **megismerjék a különböző munkaeszközök használatát**, motiváljuk a gyerekeket azok kipróbálására.

- **Fokozatosan vezetjük be a különböző munkafajtákat**, s közben figyelembe vesszük az egyéni képességeket
- A gyerekek érezzék, hogy munkájuk érték, ami alatt itt nem csak anyagi, hanem szellemi, erkölcsi, esztétikai, stb. értéket egyaránt értünk.
- A munkavégzés során a higiéniai és balesetvédelmi szabályok betartására, egészség, testi épség megóvására nevelünk,
- A munka megosztása. során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni**,** feladataikat egymás között megosztani.
- Az óvónő az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez adjon mintát.
- A gyermekek a munka jellegű tevékenységeket: a testápolás, étkezés, öltözködés, környezetgondozás terén önmagukért és társaikért végezzék.
- A családdal való együttnevelésben az otthoni gyermeki életkori munkafolyamatok aktivizálásának erősítése Ötletekkel segítjük a szülőket a családon belüli munkamegosztás lehetőségére.
- A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** esetében előtérbe helyezzük a személyes példaadást és a pontosan megfogalmazott utasításokat, figyelünk, hogy az eszközök mindig a rendelkezésükre álljanak, így ha igénylik, szabadon tevékenykedjenek.
- Az elvégzendő **munka során** folyamatosan **segítjük, javítjuk, dicsérjük a gyermeket**, arra serkentve, hogy legközelebb a feladatot önállóan végezze el – ezzel alakítjuk **felelősségtudatát**.
- A munkatevékenységeket felhasználjuk az anyanyelv fejlesztésére is: spontán beszédszituációkban különböző beszédformák, udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérés, buzdítás, dicséret verbális kifejezéseinek gyakorlása és a munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

A gyermeki tevékenységek tartalma

- Csoportszoba rendberakása, díszítése, átrendezése a különböző tevékenységekhez.
- Játékok elrakása, tisztán tartása, kisebb javítása.
- Segítői (naposi) munka. Étkezéssel kapcsolatos feladatok elvégzése a szokásrendnek megfelelően.
- Tisztálkodásnál, öltözködésnél, vetkőzésnél a kisebbek és egymás segítése (a nagyobbak önállóan tevékenykedjenek).
- Ügyeljenek az öltöző és a mosdó tisztaságára és rendjére.
- Az itt telelő madarak etetése.
- Alkalomszerűen segítsenek a játszóudvar rendberakásában (falevelek, termények összegyűjtése, elhordása, összeszedése, járda söprése, hólapátolás stb.).
- Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.
- A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.
- Ízlésesen, esztétikusan terítenek meg, étkezés után segítenek a poharak összeszedésében, asztal letörlésében, terítő összehajtogatásában.

- A gyakori dicséret, elismerés hatására szívesen vállalnak alkalomszerű munkákat. Segítenek a csoportszoba díszítésében, játékok tisztításában, javításában.
- Tevékenyen részt vesznek a vitamin és gyümölcssaláták befőttek, savanyúságok, kompótok készítésében.
- Segítenek a kicsiknek az öltözködésben, cipőhúzásban, ruhájuk.
- Az élősarok gondozásában nagyobb önállóságot biztosítunk, ők is ültetnek virágokat, magokat, gyűjtenek terméseket, bogyókat.
- A kis-kertben nekik megfelelő szerszámokkal önállóan dolgoznak.
- Ősszel segítenek az avar, tavasszal a lenyírt fű összegereblyézésében, télen a járdák leseprésében.
- Télen gondoskodnak a madarakról.
- Ünnepekre való ajándékokat, meglepetéseket készítenek a kisebbeknek, felnőtteknek

Módszertani alapelveink

- A gyermekek egyéni fejlődési ütemének tiszteletben tartása.
- Folyamatosság elvének érvényesítése.
- A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen végeznek munkát a közösségért.
- A munkavégzésükben igényesek és önállóak.
- Örömmel segítenek a társaiknak.
- Szívesen közreműködnek a növények gondozásában.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Egyéni munkavállalásukban érezik a munka szükségességét és az ebből fakadó felelősséget.
- Szívesen készítenek ajándékot, meglepetést a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.
- Tanulják meg az eszközök célszerű, balesetmentes használatát.
- A munkamegosztásban tudjanak döntést hozni.

VI. Az óvoda kapcsolatrendszere

Óvodánk környezetére nyitott. Minden olyan intézményi és szervezeti formában együttműködik, amely alapfeladatát szolgálja.

1. A család

"Azokban a családokban, ahol szeretet és együttérzés fűzi össze az embereket, a gyerekek sokkal sikeresebbek és boldogabbak. Ha ettől a környezettől megfosztják a gyereket, azzal az egész életét, jövőjét tönkretehetik. A gyereknevelésben a szeretet a leghatékonyabb eszköz."

☺ Legfontosabb együttműködő partnerünk **a család, a szülő.** Együttműködésünk **meghatározója**: a gyermek neveléséért elsősorban a család a felelős, amelyben mi partnerek, segítőtársak igyekszünk lenni.

A családdal való kapcsolatalakítás, az együttműködés főbb formái

- Arra törekszünk, hogy a szülők megelégedésére, a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük, fejlesszük a gyermekeket, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű gyermekek esetében.
- Minden lehetőséget meg-ragadunk, hogy minél jobban megismerjük a családok szokásait, nevelési eljárásait és emellett elvárásait, igényeit is.
- Fontos, hogy megértéssel és nyitottsággal közeledjünk a családok eltérő problémái felé, hogy hidat építsünk az óvodai nevelés és a családi nevelés között, fontos, hogy megértéssel és nyitottsággal közeledjünk a családok eltérő problémái felé.
- Az óvodapedagógus feladata a kezdeményezés, a kapcsolatkeresés és kapcsolatteremtés a családokkal, erősítse a szülők kötelességérzetét azzal, hogy hangsúlyozza családi nevelés kiemelt jelentőségét és a szülői szeretet pótolhatatlanságát,
- Kellő tapintattal és együtt érzéssel segíthetjük a családokat, a szülőket, gyermekük eredményesebb nevelésének érdekében.
- Megszervezzük az **információáramlás** különböző lehetőségeit, a szemléletformálást, munkánk megismertetését, **tájékoztatást a gyermekek egyéni fejlődéséről**.
- Biztosítjuk a szülőknek óvodánk céljainak megismerését és a megvalósításban valóaktív részvételüket is.

- A szülőknek vannak jogaik az óvodai nevelés rendszerében, s azokat a gyermekek érdekében érvényesítheti,
- Informáljuk a szülőket az óvodai programunkról, és kezdeményező szerepet vállalunk a szoros együttműködés megvalósításában.
- **A szülőket, a német nemzetiségi nevelés terén végzett munkánkról tájékoztatjuk, a hagyományápolásban számítunk együttműködésükre.**
- Lehetőséget biztosítunk a szülős befogadás igénybevételére.
- Óvodánk nyitott: a szülők igényeinek megfelelően lehetőség van arra, hogy – előzetes egyeztetés alapján – betekintést nyerjenek a gyermekük csoportjának életébe.
- A szülőknek tapasztalni kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket és szeretjük gyermekeiket.
- Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatóak legyünk.

Az óvodapedagógus lehetőségei a családsegítésben

- Nagyobb érzelmi biztonságot és mentális támogatást nyújt a **h**almozottan **h**átrányos **h**elyzetű családok gyermekeinek.
- Képviseli a **h**almozottan **h**átrányos gyermekek érdekeit és támogatja a bajba jutott családokat.
- Tanácsot ad a családi krízishelyzetek megoldására a Szakszolgáltató intézmények segítségével.
- Az óvodapedagógusnak fel kell fedeznie, építenie kell a családi nevelés apró értékeire, törekednie kell a gyermekek nevelésén keresztül a családok szemléletének formálására tanácsainkkal segítve őket.
- A családokat saját létfeltételeik ismeretében kell kezelnünk, nem pedig elítélnünk.

Kapcsolattartás a szülőkkel

Formai elemek	Tartalmi elemek
Leendő szülőkkel kapcsolatfelvétel	▪ **A szülők fogadása** ▪ **Óvoda és a dolgozók bemutatása** ▪ **Helyi nevelési rendszer fő vonalának megismertetése** ▪ **Helyi nevelési program rövid kivonata, házirend, tájékoztató adatlapok átadása** ▪ **Beiratkozás**
Szülői értekezletek	▪ **Csoport szülői értekezlet:** ▪ **Tájékoztatás a gyermekek általános fejlődéséről** ▪ **Aktuális programok**

	▪ **Óvodai élet információi** **SZM szülői:** ▪ **aktuális programok előkészítése** ▪ **dokumentumok véleményezése**
Fogadóóra	**Egyéni tájékoztatás a gyermekek egyéni fejlődéséről, óvodai életéről**
Családlátogatás	**Ismerkedés a családok szokásrendszerével, szociális helyzetével, tájékoztatás a kölcsönös elvárásokról**
Munkadélután	**Nevelési időn túl a szülők számára – aktualitásnak megfelelően szervezett együtt tevékenykedés, a gyerekek jelenlétével**
Közös programok, előadások, bemutatók, nyíltnap	**Igény és lehetőség szerint ünneplés a szülőkkel együtt (Márton nap, Mikulás, Adventi barkácsolás, Karácsony, Húsvét, Gyermeknap, Anyák napja, Ballagás), az egyes tevékenységi formák bemutatása**
Faliújságok	**Általános információk,** **Csoport szintű információk**
Szülői Közösségi Képviselők	**Együttműködés a munkaterv alapján, a szülők - képviselőik által biztosított – részvétele az óvoda életében, jelzések, elvárások megfogalmazása.**
Kérdőíves felmérés	**Az önértékrlési dokumentációban meghatározott időközönként a szülők elégedettség mérése**
Kirándulások	**Szülők – gyerekek részvételével**
Napi beszélgetések	**Legszükségesebb információk átadása**
Esetmegbeszélések	**Szükség szerint az óvodavezető és külső szakember bevonásával**
Az óvodai dolgozók példaadása	**Valamennyi megnyilatkozásukban az óvoda értékrendjét közvetítjük a szülők felé**

2. A fenntartó

☺ A gyermekeket közvetlenül érintő kapcsolatokon túl az együttműködésünk a **fenntartó önkormányzattal** a legszorosabb. A működési feltételeket – bár önhibáján kívül forráshiányos – biztosítja az óvoda részére.

☺ A működéshez elsősorban gazdasági szemlélettel közelít, emellett elvárja a jelenlegi óvodakép fenntartását, a szülők gyermek-elhelyezési igényeinek kielégítését.

Formai elemek	Tartalmi elemek
ÖNIP	**Együttműködés tartalmi szabályozása**
Alapító okirat	**Intézmény feladatai**
Gazdasági Együttműködési Szabályzat	**Pénzügyi utasítások**
Élelmezési szabályzat	**Hatályos rendelkezések**
Tájékoztatás	**Az intézmény működéséről** **- gazdasági** **- tanügy-igazgatási** **- szakmai**
Tervek, beszámolók	**Óvodavezetői munkatervek, beszámolók** **- karbantartás-felújítás** **- intézményértékelések** **- vezetői beszámolók** **- vezetői és intézményi** **- rendezvényekre való meghívás**

3. A Mini Bölcsőde

- Az óvodához tartozó tagintézmény a mini bölcsőde.
- Együttműködésünk példaértékű, a tagintézmények között szoros kapcsolat van, kölcsönös információval látják el egymást a kollégák.
- Sok közös programot, rendezvényt szerveuünk. Ezt fontosnak tartjuk, hiszen így már a korai kisgyermekkortól megismerjük a gyermek fejlődését, a családi háttérről is tájékozódhatunk.
- A kisgyermeknevelők nagyonfontos információkat adhatnak az óvodapedagógusnak a gyermek szokásairól, fejlődéséről, így megkönnyítve az óvodai befogadást**.**

4. Az iskola

- **Az iskolával** való kapcsolatunk legfőbb célja a gyermekek számára a **minél zökkenő mentesebb átmenet** elősegítése. Fontos az előzetes véleménycsere, majd a tapasztalatok megbeszélése.
- Arra törekszünk, hogy az iskola ismerje meg nevelési szándékunkat, hogy a gyermekek egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük, hogy környezetükben jól eligazodjanak, együttműködők, kapcsolatteremtők legyenek, és képesek legyenek az iskolai tanulmányok megkezdésére.
- Kapcsolatunknak az egymás iránti tisztelet, megbecsülés legyen az alapja.

Feladat

- Közös szakmai program kidolgozása a Majsi Általános Iskola alsós munkaközösségével.

- Az óvodavezető meghatározza az éves munkatervében az óvoda-iskola együttműködésével kapcsolatos feladatokat.

Kapcsolattartásunk formái

- A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.
- Az iskolai nevelőkkel az emberi-, szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémája iránt.
- A leendő elsős nevelő meglátogatja a nagycsoportos óvodásokat: ismerkedés, tájékozódás a gyermekek fejlettségével kapcsolatban.
- Tájékoztatjuk őket az egyes gyermek fejlettségi szintjéről, azokról a módszerekről, amelyekkel az adott gyermek legkönnyebben fejleszthető
- Részt veszünk egy-egy iskolai ünnepségen, meghívjuk őket óvodai rendezvényekre.
- Figyelemmel kísérjük a tőlünk iskolába kerülő gyermeket beilleszkedésének folyamatát.
- Nagycsoportosokkal ellátogatunk az iskolába, részt veszünk tanítási órán, ismerkedünk a környezettel, tanítónőkkel, tanítókkal, ismerkedünk az iskolai élettel.
- Szülői értekezletek: a leendő elsős nevelő tájékoztatja a szülőket pedagógiai elképzeléseiről, az iskolába lépés teendőiről.
- Gyermekek mérése: DIFER- mérés,
- Az iskolával való kapcsolatot fenntartjuk legalább az iskola első évében

Alapelvek

- Az óvodából az iskolába történő átmenet zavartalan biztosítása.
- Kölcsönös nyitottság érvényesülése.
- Egymás munkájának megismerése.
- Kölcsönös bizalom, megbecsülés egymás nevelőmunkája iránt.
- Minden gyermek örömmel induljon iskolába.

5. Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

- Az óvoda vezetője és gyermekvédelmi felelőse szoros kapcsolatot tart fenn a Polgármesteri Hivatal **Gyámhivatallal**, valamint a **Bólyi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal** a hátrányos helyzetű családok segítése érdekében.

Az óvoda gyermekvédelemmel összefüggő tevékenysége

- Kölcsönös bizalomra épülő kapcsolat kiépítése és folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel. Tapintatos - a gyermeket veszélyeztető helyzetekben viszont határozott - véleménynyilvánítás; jelzés a hatósági feladatot ellátó szervezeteknek.
- A gyermekek szociokulturális helyzetének feltérképezése, folyamatos figyelemmel kísérése. Szükség esetén konkrét segítségkérés (önkormányzat, karitatív szervezetek), segítségadás (színházbérlet, kirándulás költségeinek átvállalása).
- A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek rendszeres óvodába járásának fokozott ösztönzése, elvárása.
- Folyamatos, élő kapcsolat az óvónők – gyermekvédelmi felelős – családgondozó között (a jelzőrendszer működtetése) – kiemelt figyelemmel a gyermekek testi-lelki

bántalmazására vagy elhanyagolására.

Formai elemek	Tartalmi elemek
Folyamatos kapcsolattartás	**Gyermekvédelmi felelős az óvodai felmérés után szükség szerint teszi meg a jelzéseket**
Esetmegbeszélések	**Gyermekvédelmi felelős szükség esetén**
Előadás, konferencia, továbbképzés	**Gyermekvédelmi felelős és az óvodavezető szükség szerint vesz részt a rendezvényeken**

6. Kapcsolat a közművelődési intézményekkel:

- Sajátos lehetőséget igyekszünk tudatosan felhasználni nevelőmunkánkban. Folyamatos kapcsolattartásra törekszünk.
- Formái: Rendezvényeken való részvétel (gyermekprogramok), könyvtárlátogatás

7. Egyéb kapcsolataink

☺ A pedagógiai szakmai- és szakszolgálat intézményeivel folyamatos munkakapcsolatban állunk. A Nevelési Tanácsadó gyógypedagógusa folyamatos konzultációval segíti munkánkat.

Nevelési Tanácsadó

Formai elemek	Tartalmi elemek
Folyamatos kapcsolattartás	**Óvónői jelzések, szülői kérelmek alapján vizsgálati kérelem beadása**

Szakmai szervezetek

Formai elemek	Tartalmi elemek
Baranyai Pedagógiai Szakszolgálatok és Szakmai Szolgáltatások Központja	**Igény szerint szakmai továbbképzéseken, előadásokon részvétel, szakmai segítség, tájékoztatási lehetőség igénylése**
Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság	**Szükség esetén:** **- fogyatékosság megállapítása** **- iskolaérettségi** **- szakirányú beiskolázási vizsgálatok elvégeztetése**
Szaktanácsadói Szolgálat	**Szaktanácsadás, szakértői segítség kérése**

Egészségügyi szervek

Formai elemek	Tartalmi elemek
Gyermekorvos	**Szűrővizsgálatok**

Védőnő	**Havonta:** **- tisztasági szűrővizsgálat** **Félévente:** **- tanácsadás** **- szakorvosi vizsgálatokon segítség**
Fogszakorvos	**Éves szűrővizsgálat, szükség esetén további kezelés, óvoda tájékoztatása**
ANTSZ	**Az ellenőrzéseken kívül, tanács-, segítségkérés, egészségvédelmi témakörökben**

8. Kapcsolattartás a logopédussal

- **A logopédusok** szűrő- és egyéb kiegészítő vizsgálatokat végeznek, tanácsot adnak, és a terápiát vezetik.
- Minden májusban elvégzik a középső csoportos óvodások artikuláció vizsgálatát, szeptemberben a nagycsoportosok artikuláció és részképesség szűrését.
- A gyerekeket, ha szükséges, év közben is megvizsgálják, a szülő, a pedagógus, vagy más szakember (pszichológus, orvos, védőnő) javaslata alapján.
- A logopédiai ellátás keretében **óvodánkban** igénybe vehető terápiák:
  - → Enyhe és súlyos pöszeség javítása, nyílt, zárt orrhangzós beszéd terápiája, hangképzési zavarok javítása, rajzoló, finommozgások fejlesztése (grafomotoros fejlesztés), az olvasáshoz, íráshoz szükséges részképességek fejlesztése.
- Pedagógusaink napi kapcsolatban állnak a logopédusokkal, és együttműködve követik a csoportjukba járó gyermekek fejlesztő, beszédjavító (korrekciós) programját.

Helyi szinten kapcsolatot tartunk:

9. A Német Önkormányzattal

- ☺ A Német Önkormányzattal az óvodavezető tart fenn kapcsolatot. Szakmai együttműködés céljait, feladatait az együttműködési megállapodás rögzíti.

10. Civil szervezetekkel való kapcsolat és együttműködés

- ☺ Elsősorban a településrészen résztvevő szervezetekkel vesszük fel és ápoljuk a kapcsolatot.
- ☺ A helyi idősek otthonával (vállalás alapján) minden évben kapcsolatot tartunk.
- ☺ A katolikus egyházzal – a szülői közösség kérésére – hitoktatást szervezünk.
- ☺ Vállalkozókkal, akik esetenként segítik az óvodát.
- ☺ Az óvónők rész vesznek helyi civil szervezetek munkájában, eleget tesznek egyéb társadalmi felkérésnek.

11. A külhoni magyar óvodákkal való kapcsolat és együttműködés

☺ A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar kapcsolatépítésre törekszik, és - -lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

VII. Óvodai ünnepek, hagyományok

„Üzenetünk van, melyet tovább kell adnunk szomszédainknak, városainknak, az egész világnak. Örökségünk van, melyet át kell élnünk, és hirdetnünk kell minden újonnan születőnek." (Biblia, Károly Gáspár fordítása)

A természet változásának, az évszakok körforgásán keresztül ismerkedjenek meg a gyermek a társadalmi és közvetlen környezetükkel.

Az **ünnep** lehetőséget ad a hétköznapok **megállítására, a lelki feltöltődésre, az összetartozás, az együttlét örömének** kifejezésére.

Az óvodai élet hagyományos ünnepeit a természet jeles napjai egészítik ki.

Cél

- ☺ **Úgy szervezzük meg** az óvodai ünnepeket, hagyományos tevékenységeket, hogy élményszerű feldolgozásuk segítségével a gyermekek megismerjék a **szülőföld, az itt élő emberek helyi hagyományait, és a népszokásokat**.
- ☺ A gyermekek egyaránt szerezhessenek ismereteket a multikulturális értékekről és a családi élet szokásairól.
- ☺ **Erősödjenek a gyermekekben a hagyományokhoz kapcsolódó erkölcsi szokások** és pozitív érzések.

Feladat

- ➢ A pedagógiai célrendszert **segítjük, színesítjük**, **hagyományaink** ápolásával, tudatosan használjuk ünnepeinket a személyiség fejlesztés és szocializáció folyamatában.
- ➢ A hagyományápoláshoz kapcsolódó tevékenységeket átgondoltan tervezzük, a különböző életkorú és fejlettségű gyerekek sajátosságaihoz igazodva.
- ➢ Néprajzi és természetvédelmi ismereteinket folyamatosan képezzük.
- ➢ A gyermekek **aktív részvételére** támaszkodunk az ünnepeket megelőző előkészületeknél és biztosítjuk számukra az érzelmi ráhangolódást.
- ➢ Spontán és tervezett ismereteket, élményeket biztosítunk, az év eseményeiből, ünnepeiből, és ezek mindenkori körforgásából fakadó lehetőségeket, tapasztalatokat, kihasználjuk.
- ➢ Fontos, hogy **minden ünnepi alkalmat a megfelelő érzelmi beállítódás, derűs,**

oldott légkör, az együvé tartozás érzése hassa át, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja**.**

- **A szülők és a gyermekek igényeinek, ötleteinek figyelembevételével** szervezzük, **ünnepeinket** a családok önazonosságát megőrizve, lehetőség **szerint a szülőket is bevonva** az ünneplésbe.
- Biztosítjuk, hogy minden alkalmat, a várakozás öröme a készülődés izgalma, hasson át.
- Közösen díszítjük fel óvodánkat, az **ünnepek fényének emelése** érdekében, a felnőttek és gyermekek közös munkájával készült dekoráció segítségével.
- **Lehetőséget adunk a német nemzetiségű gyermekeinknek és családjaiknak arra, hogy megismertessenek bennünket sajátos szokásaikkal**, melyeknek jó eszközei a zene, az ábrázolással kapcsolatos foglalkozások, a mesélés, verselés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek, tisztában vannak az ünnepek sorrendiségével, évszakbeli helyével, felismerik a természet változásának éves körforgását.
- Meg tudnak nevezni néphagyományokhoz, nemzeti ünnepekhez és természetvédelmi jeles napokhoz kapcsolódó ünnepeket, megemlékezéseket, népszokásokat. A helyi hagyományokat is ismerik.
- A gyermekek tájékozottak a családi élet szokásaiban és a multikulturális értékekben egyaránt.
- A gyermekek rendelkeznek a hagyományokhoz kapcsolódó erkölcsi szokásokkal és pozitív érzésekkel.

Óvodai ünnepeink lényegét a hosszas készülődés, a ráhangolódás adja. Ennek egy-egy eleme csoportonként – a szülőkkel való megbeszélés szerint – lehet más és más, ez is mutathatja a csoportok önálló arculatát.

- Szeptember 3. szombatja Takarítási Világnap
- Szeptember 30. A magyar népmese napja
- Október 5. Az Állatok Világnapja
- Nemzetiségi hét
- Márton nap – őszbúcsúztató műsoros, lampionos felvonulással, vendéglátással egybekötött rendezvény
- Mikulás-várás, titokzatos ajándékozás
- Karácsony – hosszú adventi készülődéssel, ajándékkészítéssel, mézeskalácssütéssel, meghitt, családias hangulattal, műsorral egybekötött közös falu karácsonnyal
- Mackóhét
- Farsang, bolondozós farsangbúcsúztató
- Március 15. – huszáros, toborzós játékokkal
- Március 22. A Víz Világnapja
- Húsvéti tojásfestés, ajándékkeresés
- Április 22. A Föld Napja
- Május 1. májusfa állítás
- Anyák napi készülődés, személyes köszöntő

- Május 10. Madarak és Fák Napja
- Májusban közös kirándulás a nagy- középső csoportos gyermekekkel
- Gyermeknap – örömteli, humoros együttlét a szülőkkel
- Nemzeti Összetartozás Napja
- Ballagás – a nagy csoportos gyermekek búcsúja az óvodától
- Június 5. Környezetvédelmi Világnap
- Csoportonként az adott napon ünnepeljük a gyermekek **születésnapját**.
- Fontosnak tartjuk az életkoruknak megfelelő **helyi hagyományok** gondozását.
- Környezettudatosságra és egészségre neveléssel, érzékenyítő programmal kapcsolatos programok – az Éves Munkaterv szerint

VIII. Inkluzív nevelés

„Mindenki láthatatlan drágakövet rejt magában, akármilyennek született, s ezt csiszolni, formálni kell.” (*Marlo Morgan*)

Inkluzív nevelés alapelvei:

- ☺ A gyermek joga, hogy sajátos szükségleteiknek, állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak, készségeik, képességeik kibontakoztatásához, személyiségük védelméhez, fejlesztéséhez.
- ☺ Minden gyermeket a maga szintje, képessége szerint szükséges nevelni, fejleszteni.
- ☺ Folyamatos visszacsatolás, nyomon követés.
- ☺ Differenciálás (módszer, eszköz, cél, feladata, munkafolyamat).
- ☺ A gyermek megfigyelése elsődleges.

1. A tehetséges gyermek

„A tehetségben éppen az a szép, hogy él, hogy kiszámíthatatlan, meglepő. Hogy utólag úgy evidens, akár egy kör, De előre mégis tökéletesen megjósolhatatlan.” (Pilinszky János)

Óvodánk nevelőtestülete elkötelezett a gyermekek tehetségének felfedezésében és fejlesztésében, nem emeljük ki a tehetséges gyermeket, a vegyes csoport kiváló lehetőségeket teremt a kiemelkedő képesség gondozásához.

Cél

- ☺ a kiemelkedő alkotókészséggel, kreativitással, kiemelkedő képességgel rendelkező gyermekek felfedezése, megismerése, tehetségük támogatása

Feladat

- ➢ felismerni a kiemelkedő képességű gyermeket;
- ➢ motiválni a kreativitásukat,
- ➢ kielégíteni a szükségleteiket: kíváncsiság, dolgok kipróbálása, kísérletezgetés,
- ➢ biztonságos környezet nyújtása, ahol bátran alkothat;
- ➢ elkallódás hárítása,
- ➢ önmaga megismerése,
- ➢ segíteni a fejlődést.

Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

- A tehetség „felmérése” 3-5 éves korban a napi tevékenységek során történik.
- Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézmény lehetőségeivel.
- A mikro-csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.
- **A tehetséges gyermekek** számára igyekszünk olyan lehetőségeket, tevékenységeket biztosítani, amelyek képességeik kibontakoztatását segítik. (Társas-, és logikai játékok; zenei fejlesztés; nagyobb ügyességet igénylő kézműves technikák – pályázatokon való részvétel stb.).

Kivételes képességű, tehetséges gyermekek

- **intellektuális tehetség** (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai,
- nyelvi stb.)
- **művészi tehetség** (képzőművészeti, zenei)
- **pszicho-motoros** tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- **szociális tehetség** (vezető, szervező, irányító)

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés, a tehetség felismerése

- a tehetségnevelés/tehetségfejlesztés /tehetséggondozás a tehetség elismerésével, azonosításával kezdődik
- a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetséget sejtet
- A sok-sok ismeretanyagot el kell mélyíteni, körül kell venni őket lehetőségekkel, amelyekből tapasztalatokat szerezhetnek, tanulhatnak.
- Elsősorban komplex személyiségfejlesztésre van szüksége, a kiemelkedő képességű gyermeknek.
- A tehetségesnek ítélt gyermek számára fontos, az elfogadó, személyiségfejlesztő légkör kialakítása, biztosítása.

2. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

„Isten minden kis tücskének akad hely a kórusban,
Némelyik hangja mély, a másiké magas,
Megint másik hangosan cirpel a telefondróton,
És aki csak tapsolni tud, olyan is akad…..”(Margaret Mantle)

A nemzetiségi, a sajátos nevelési igényű, gyerekek és különleges figyelmet igénylő gyermekek integrációjának megoldása óvodai nevelésünk kiemelt feladata.

Olyan tevékenységrendszert, szervezeti kereteket, módszereket alkalmazunk, működtetünk, mely valamennyi hátrányos helyzetű, nemzetiségi, halmozottan hátrányos helyzetű vagy gyermek esélyegyenlőségét szolgálja.

El kell érnünk, hogy a kisgyermekek képességkibontakoztatása, értékeinek köre, esélyeik lehetősége növekedjék. Ez a fejlesztő program minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembe vételével az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épül, figyelembe véve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előremozdításáról szóló törvényt.

Gyermekeink szociokulturális háttere kiegyensúlyozott, jó képet mutat. Munkánk tervezésénél azonban figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyermeket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelőszülők által nevelt családokét.

Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúramértékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

Fontos kihívás az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket elhanyagoló családokkal való – együttműködésre késztető – kapcsolattartás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

- Környezeti okok (lakhely, lakókörnyezet, negatív hatású szociokulturális környezet)
- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje (gyermek és/vagy a szülő egészségi állapota, 3 vagy több gyermek, több generáció együttélése,
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen

bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér, szülők iskolázatlansága)

- Anyagi okok (munkanélküliség, létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem, a szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen, a kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik)
  - → A gyermek egészségügyi állapota
  - → Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékosság
  - → Mozgáskorlátozottság
  - → Érzékszervi károsodás (látás, hallás, stb.)
  - → Tartós betegség
  - → Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
  - → Higiénés hiányosságok
  - → Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

Cél

- ☺ Hogy a különböző okokból fakadó **szociális hátránnyal** induló gyermekeket **kompenzációval, megfelelő differenciált** pedagógiai magatartással, illetve egyéb
- ☺ segítséggel felzárkóztassuk, és a közösség teljesen egyenértékű tagjává fejlesszük.
- ☺ Az óvoda körzetében élő valamennyi 2,5-3 éves HHH gyermek **be-óvodázásra** kerüljön
- ☺ Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek **rendszeresen** járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyt az iskolakezdéshez
- ☺ Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek évről-évre egyre nagyobb számban, **integrált** iskolai környezetben kezdjék meg általános iskolai tanulmányaikat
- ☺ Együttműködő **partneri kapcsolat** kiépítése – a családokkal, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, Szakmai és Szakszolgálatokkal, az Általános Iskolával – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg

Feladataink

- A gyermekek előéletének, illetve **családi hátterének feltérképezése**, a hátrányos helyzetre utaló jelek kiszűrése.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés (esetleg tapintatosan korrigálni a helytelen szokásokat).
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: **tanácsadás, külső segítségek felajánlása,** anyagi támogatási lehetőségek kiaknázása.
- Az önművelés igényének kialakítása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Differenciált fejlesztés: felzárkóztató foglalkozások a valamilyen területen lemaradóknak, tehetségígéretes gyermekek felkészítése.

Az Óvodai Program helyi jellemzői:

- ☺ gyermekközpontú és családorientált szemlélet
- ☺ az óvodán belüli szegregációmentesség
- ☺ az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése
- ☺ az óvoda szolgáltatásaihoz való hozzáférési esélyegyenlőség
- ☺ a minőségi neveléshez való egyenlő hozzáférhetőség biztosítása
- ☺ partnerközpontú működés továbberősítése
- ☺ az óvoda-iskola közötti szakmai párbeszéd megvalósulása **a szakmai ismeretek folyamatos bővítése, újítása**

Tartalmi elemek:

- ☺ Szervezési feladatok
- ☺ Nevelőtestület együttműködése
- ☺ Pedagógiai munka kiemelt területei
- ☺ Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka
- ☺ Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen a gyermekjóléti, családsegítő szolgálat, védőnői hálózat, szakmai szolgáltatók, civil szervezetek
- ☺ Óvoda-iskola átmenet támogatása
- ☺ Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
- ☺ Intézményi önértékelés, eredményesség

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- ➢ Az **egyenlő bánásmód követelménye** és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint **minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz**.
- ➢ Intézményünk óvodapedagógusainak **alapvető feladata**, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki **személyiség szabadon történő kibontakozásához** szükséges.;

Az egyenlő bánásmód érvényesítésének megmutatkozási formái lehetnek:

- ➢ A teljesítmények **egyenlő értékelése** során (a differenciáló pedagógia figyelembe vételével).
- ➢ Az óvodai ellátáshoz **kapcsolódó szolgáltatások** egyenlő biztosítása és igénybevétele során.
- ➢ Gyermeki jogok egyenlő gyakorlása során.
- ➢ A tehetségígéretes és képességeikhez viszonyítva rosszul teljesítő gyermekek részére egyenlő segítség nyújtás során.

Célunk:

- ➢ hogy minden óvodásunk **egyenlő bánásmódban** részesüljön az óvodáztatása teljes időszaka alatt, az intézmény teljes alkalmazotti köre részéről.

Feladataink:

- **közösségi nevelés** segítségével elfogadás, empátia, tolerancia, és segítőkészség fejlesztése
- **egyenlő esély teremtése** valamennyi gyermek számára az óvodai élet valamennyi területén (megfelelő idő- tér- és eszközök biztosítása a tevékenységekhez)
- **egyenlő figyelem és gondoskodás biztosítása** valamennyi kisgyermek számára (a differenciáló pedagógia mellett a semmilyen külön gondoskodást nem igénylő kisgyermek is elegendő pedagógiai odafordulást kapjon).
- A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya megfelel a törvényi szabályozásnak;
- Az intézmény tartósan képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására és együtt nevelésére;
- A nevelési program műveltségi területeibe beépülnek a multikulturális tartalmak;

3. Magyar nyelvű német hagyományőrző nemzetiségi nevelés

Óvodánk a nemzetiségi nevelés irányelveit meghatározó EMMI rendelet alapján magyar nyelvű német kulturális és hagyományőrző nevelést folytató óvoda.

Alapelvek

- Az egyenlő hozzáférés biztosítása;
- Anemzetiségi gyermeki jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása;
- Biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, multikulturális nevelésen alapuló integrációt.
- A gyermeki érzelmekre építve megalapozza a német nyelvhez és a néphagyományokhoz kötődést, valamint hangsúlyozza a gyermek kreatív, alkotó tevékenységét.
- A gyermekek nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a kisebbség hagyományainak megismertetésével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- **A német hagyományőrző óvodai nevelés megszervezése**

Cél

- A gyermeki érzelmekre építve megalapozza a német nyelvhez és a néphagyományokhoz kötődést, valamint hangsúlyozza a gyermek kreatív, alkotó tevékenységét.
- A gyermekek nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a kisebbség hagyományainak megismertetésével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.

Feladat

- a német kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) gyűjtött és választott tematika beépítése a projektrendszerbe.
- a német kultúra és hagyományok értékei közül megismertetjük a gyerekekkel azokat,

amelyek az életkori sajátosságaikhoz igazodnak.

- olyan módon készítjük fel a gyermeket a sikeres iskolakezdésre és későbbi tanulmányokra, hogy tudatosan építsen a német kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre és hasonlóságokra.
- biztosítjuk a gyerekek számára a németek kulturális értékeinek megismerését, a történelméről, irodalmáról, képzőművészetéről, zenei és tánckultúrájáról, valamint a hagyományaikról szóló ismeretek átadását.
- A gyermekek testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi, szociális, esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálásával.
- Az erkölcsi, szociális érzelmek alakításának feladatai
- Saját kulturális közösség hagyományainak és szokásainak kiépítése az óvodai élet mindennapjaiba.
- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családias légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megteremtése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység.
- A különbözőség elfogadásának kialakítása a szociális érzékenység által a többségi és a nemzetiségi kulturális értékek tiszteletben tartásával.

A nemzetiség kultúrájának és hagyományainak ápolásával kapcsolatos feladatok

- **Nevelőtestület fogadja el** a módosított nevelés programot, melyet a **szülők közössége véleményez** és a **Német Önkormányzat** gyakorolja egyetértési jogát.
- A nemzetiségi gyerekek óvodai nevelése magyar nyelven folyik, hagyományőrző nemzetiségi nevelés keretében.

A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermekek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
- A nemzetiségi és magyar gyermekek együttes integrált nevelése valósul meg vegyes életkorú csoportokban.
- Mindez segíti egymás megismerését, elfogadását, az eltérő kultúrák, hagyományok által. Ez a megállapításunk összhangban van a Német Önkormányzat állásfoglalásával.
- A nemzetiségi Önkormányzattal, szervezetekkel való együttműködés kiemelt: hagyományápolás, nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.

A nemzetiségi óvodai nevelés formái

- Óvodánkban az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazottak szerint, folyik a nevelő-oktató munka.
- Tevékenységi formáiban a tartalomhoz igazítva felhasználjuk a nemzetiségi irodalmi, zenei (művészeti), szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Feladatunk a hagyományok, szokások továbbörökítése, az önazonosság megalapozása, fejlesztése.
- **Formáját** tekintve; egyéni vagy mikro-csoportos formában szervezzük az alkalmakat. Minden érdeklődő kisgyermek részt vehet kortól függetlenül.

- A **műveltségtartalmakban** rendszeresen beépítésre kerülnek az adott kulturális, népi, hagyományos elemek, illetve az egyéb tevékenységekbe beépített feladatokat a **nevelési terv tartalmazza**, amelyet negyedévente készítenek el az óvónők.
- A német kultúra, művészetek, hagyományok értékei a tevékenységi formákban, műveltségtartalmakban hangsúlyosabban szerepelnek.
- A nemzetiségi nevelés eredményeként oly módon készítjük fel a gyerekeket a sikeres iskolakezdésre, hogy tudatosan építünk a német kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre, hasonlóságokra.

A tevékenység kerete

A népművészet formanyelvén fogant vers, mese, énekes játék, vizuális és tárgyi környezetet kiemelő program tevékenységi keretként beépíti a nemzetiségi életmódhoz tartozó hagyományok ápolását, népszokásokat, s mindezt évszakokhoz, jeles napokhoz csoportosítva tervezi meg az óvodai gyakorlatban.

- Szüret
- Márton napja (november 11.)
- Advent (Karácsony előtti 4 hét)
- Mikulás (december. 6.)
- Farsang (Vízkereszttől hamvazószerdáig)
- Húsvét
- Szt. György napi Marha nagy hajtás
- Tavaszünnep (május 1.)
- Pünkösd (Húsvét után 50. napon) 71

Játék

- Felhasználjuk a tárgyi kultúra értékeit, a német játékokat.
- Egyéni érdeklődésüknek megfelelő játékeszközök biztosítása mellett, derűs, családias légkörben egyénileg vagy együttesen játszanak, melyhez otthoni élményeik felhasználása mellett az óvodai közös élmények a játéktartalom bővítését, fejlesztését szolgálja.
- Német népi játékok segítségével, melyek tartalma, formája rendkívül sokrétű, továbbá visszatükrözik a német nemzetiség életmódját, gondolat és érzésvilágát, a gyermekeknél a szókincsbővítésen túl a nemzetiségi kultúrához való pozitív kötődés is kialakítható.

Vers, mese

- Magyar nyevű német irodalmi kultúra értékeinek megismertetése, továbbörökítése, a tartalmakba az irodalmi értékek beépítése.
- Német származású írók, költők gyermekeknek szóló alkotásainak megismerése: Grimm testvérek művei alapján kerül beépítésre mese, vers, mondóka.
- Legyenek a nemzetiségi gyerekek büszkék kultúrájukra, kiemelkedő művész vagy politikus személyére.
- A gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli

meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

- Az óvoda vállalja a nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából azon versek, mesék, mondókák közvetítését, amelyek a gyermekek nemzetiségi identitását alakítják.

Ének, zene, énekes játék

- A tevékenység célja: a közös éneklés, közös játék örömének megéreztetése, hogy azokon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága.
- A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozza kisebbségi zenei anyanyelvüket, megismerteti velük a kisebbségi énekes játékokat, gyermektáncokat.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és képességszintnek megfelelő összeállítása.
- A dalanyag kiválasztása az óvónő feladata. Ügyelünk a körjátékokra, a népi kultúrából válasszuk ki az egyszerű dallama, ritmusa, szövege miatt.
- A mondókák, népdalok szövege, dallama, zenei nehézségi foka a gyermek életkori sajátosságainak megfelelőek legyenek.
- A zenei készségfejlesztő feladatok a magyar programban ajánlottakkal azonosak.
- A zenehallgatásnak választott dalok a nép kultúrkincsből merítettek legyenek.
- A népi kultúra ápolása, az énekelt, egyszerű táncok segítségével a gyermek identitását erősíti.
- A dalok, mondókák segítségével a helyes ki-ejtést, artikulációt gyakorolhatjuk.
- Körjátékok, táncok népi hitelességét, az identitás erősítését szolgálja a népviselet, amelyet a gyermekeknek tudunk adni.
- Az IKT eszközök, CD-lejátszó a csoportszobában lehetővé teszi tudásuk, készségeik gyakorlását.
- Fontos a gyerekek zene iránti szeretetének elmélyítése, a ritmikus, szép testmozgás (tánclépések) gyakorlása, a kultúrájuk ápolása (dalok, mondókák).
- A kiemelkedő képességű gyermekekkel egyéni fejlesztés formájában történik a tehetséggondozás.
- Autentikus német zeneművek meghallgatása: hallgatók, énekek, különböző sajátos hangszerek megismerése.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

- Feladatunk a vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilág megjelenésének segítése, támogatása a sokféle kifejezési eszköz által, a mindennapokban.
- Feladatunk a Német képzőművészek alkotásainak megismertetése a gyermekekkel:
- A gyermekekben az élménybefogadó képesség, a nemzetiségi kultúra értékei iránti tisztelet, érzékenység és nyitottság kialakítása.
- A német képzőművészetből az élénk színvilág (piros, vörös, sárga, narancs, lila kedvelt használatának) a természethez fűződő őszinte viszony bemutatása, érzékeltetése a feladatunk
- A népi kézimunkák megismerése.
- A népi hagyományokhoz kapcsolódó technikák megismertetése, eszközök

biztosítása.

- Az alkotó alakító tevékenység során sokféle anyaggal, technikával ismerkednek meg. A technikák megismertetése magyarul történik.
- Szövés, fonás, a népi hagyományokhoz, szokásokhoz tartoznak. Feladatunk a technikák megismertetése.
- A tevékenység szervezeti formái, jellemzői:
- Fontos a kisebbségi kultúrában jellemző alkotó technikák megtervezése és beépítése.
- Erre kiváló lehetőséget adnak az évszaki kiállítások, ahol helye lehet a kisebbségi szülők, nagyszülők, alkotókörök produktumainak.

Mozgás

- A gyermekek nagyfokú mozgásigényének kielégítéséhez kedvező az óvoda nagyméretű, füves fás, mozgásfejlesztő játékokkal teli udvara.
- Fontos a mozgás összerendezettségének alakítása, a nagymozgások és kismozgások fejlesztése a mozgáskoordináció miatt.
- Az óvodában biztosított tornafelszerelések felhasználásával szeressenek mozogni a gyerekek szabadon, zenére, egyedül és közösen.
- A mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepel a német tánckultúra megismertetése (tánclépések, táncelemek).

A külső világ tevékeny megismerése

- A kisebbségi szokások, hagyományok, kultúra, népviselet, tárgyi jellemzők megismertetése, megbecsülésére, tiszteletére szoktatása is.
- A helyi szokások, hagyományok megismerése, védelme, ápolása, a gyermek identitását erősíti.
- Ismerkedjenek meg a gyermekek a nemzetiségük értékeivel, hagyományival, jelképeivel
  - Német viseletek, néphagyományok, hiedelmek, amelyek ünnepekhez kötődnek: újév, húsvét, mindenszentek, karácsony.
  - Német nemzeti jelképek, napok: zászló, himnusz, nemzetiségi nap, népviseletek napja
  - Különös tekintettel ápoljuk a nemzetiségi életmódhoz kötődő hagyományokat és szokásokat olyan formában, amelyik megfelel az óvodások életmódjának.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- A nemzetiségi gyermekek tanulási folyamata az utánzásra, modellkövetésre épül, melynek alapja az érzelmi kötődés.
- A folyamat szervezésénél biztosított a gyermek számára a választási lehetőség a tevékenységek között.
- A mikro-csoportos, ill. egyéni foglalkoztatási forma hozzájárul a gyermek egyéni fejlődési, fejlesztési ütemához, ill. ehhez igazított.
- A többféle élmény-, ismeret-, tapasztalatszerzési lehetőség biztosított a tevékenységi központokban.
- A projektrendszerben a gyermek érdeklődése, irányultsága, sikerei meghatározóak.
- Elsődleges a közvetlen gyakorlati ismeret- és tapasztalatszerzés, fokozatosan

juttatjuk el őket a képszerű, ill. verbális gondolkodás szintjére.

- ☺ 6 -7 éves korra a családdal való együttműködés folytán alakuljanak ki az iskolai élet megkezdéséhez szükséges képességek: a testi, lelki és szociális területen egyaránt.

Kapcsolatok és együttműködések

Az óvoda és a család együttműködése

- ☺ Óvodai programunk, nevelési feladataink megvalósításának fontos feltétele a bizalomra épülő együttműködés a családdal.
- ☺ Az óvodapedagógusok maximálisan vegyék figyelembe ezt, és érvényesítsék az integrációs gyakorlatot, a segítségnyújtás mindig legyen családhoz mért.
- ☺ Mindenképpen a gyermekek személyiségfejlődését elősegítő együttműködés szükséges. E kapcsolatrendszerben legyen kezdeményező az óvoda.
- ☺ Legyen rendszeres a családlátogatás.
- ☺ Minden új gyereknél év elején, segítség, probléma esetén többször egy évben.

Program kapcsolatrendszere

- ☺ A kapcsolatok kialakulásában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező
- ☺ A nemzetiségi nevelés során különösen nagy hangsúlyt fektetünk a családokkal való kapcsolattartásra, kiemelten a német nemzetiséghez tartozó családokkal.
- ☺ Fontosnak tartjuk ezt a nemzetiségi, és néphagyomány-ok, életviteli szokások átvételében, azoknak az óvodai nevelésbe való beépítésében. E nevelési területen fontos szerepet kapnak a nagyszülők, akik a hagyományok közvetítői.
- ☺ Az óvoda-iskola kapcsolatának fő tartalmi kérdése a nemzetiségi kultúra és hagyományápolás egymásra építése.
- ☺ Kapcsolatunk a német önkormányzattal támogató jellegű. a német ön-kormányzat tagjaként lehetőség adódik a nevelési területet érintő aktuális információk (továbbképzések, jogszabályváltozások, módszertani kiadványok megjelenése) áramoltatására is. Az önkormányzat által szervezett rendezvényeken részt veszünk.

4. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A program célja:

- Enyhén pszichés zavarral küzdő gyermekek inkluzív és integrált nevelésének megvalósítása oly módon, hogy:
  - az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
  - fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
  - a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl.
- A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel.

Óvodánk a szakember által integrálásra javasolt gyermekek nevelését vállalja fel

- ***olyan gyermekek integrált nevelése, akik érzékszervi (enyhén hallássérült), enyhén értelmi fogyatékos, beszédfogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós rendellenességével küzdenek***
- ***olyan gyermekek integrált nevelése, akik a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek.***

Felvétel, befogadás

- Az óvodai előjegyzéskor kérjük a kisgyermekek jelenlétét. Ekkor a szülőtől elkérjük meglévő orvosi, szakorvosi véleményt, diagnózist a kisgyermekről. Abban az esetben, ha beíratáskor nem derül ki a kisgyermek különbözősége, sajátos nevelési igénye, akkor a következő eljárásrend szerint történik a befogadás:

Óvodapedagógusok feladata

- a kisgyermekről anamnézis felvétele;
- megfigyelésre, mérésre épülő bemenetmérés elkészítése mérőeszközeinkkel (október 31. ill. november 15-ig);
- az óvodapedagógusok- szülővel történő egyeztetése, megbeszélés lefolytatása;
- szakvélemény kérése (Nevelési Tanácsadó, Ideggondozó, Szakértői Bizottság)
- egyéni fejlesztési terv készítése a szakvélemény alapján;
- szakember, specialista igénylése, módszertani segítségkérés, ön és továbbképzés.
- Az óvodapedagógusok érzelmileg azonosuljanak az SNI gyermekekhez, illetve a csoportban való jelenlétükhöz.
- A szülők, a gyermekcsoport, a dajka felkészítése szükséges az ilyen gyermekek fogadására.
- Türelem, megértés, segítés, támogatás jellemezze a befogadás utáni állapotot.

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a gyermek életkori sajátosságainak a részleges vagy teljes körű módosulását;
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Alapelvek

- minden gyermek fejleszthető;
- segítő- támogató szemlélet;
- egyéni bánásmód;
  - a gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap;

Feladat

- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet,
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
  - az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

4.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének, fejlesztésének módszertani szempontjai

- A nevelési-fejlesztési feladatait a nevelési terv, illetve a személyiségnapló tartalmazza, a feladatokat az egyéni fejlesztési tervben rögzítjük;
- A fejlődés, nyomon követés területei, módszerei megegyeznek a többi gyermekével
- Együttműködés az SNI gyermekek szüleivel
- Kapcsolat rendszer kiépítése a specialistákkal, a Szakértői Bizottság véleményének,

fejlesztési javaslatainak alkalmazása

- Az élmények és tapasztalatok felhasználása a fejlesztésben törekedni kell a szükségleteik maximális kielégítésére
- A gyermekek fejlesztése 3 irányú tevékenység orientált spontán feladat orientált képességkultúrára épülő egyéni bánásmód, differenciálás, feladat orientált fejlesztés.

Műveltségtartalmakba beépített feladatok

- Az óvodai fejlesztés során akkor lehetünk a leghatékonyabbak, ha a fejlesztő tevékenység mindig több funkciót érint egyszerre, a gyermek mindig a lehető legtöbb „csatornáját" használja tevékenységei során.
- A feladat és a személyes élmény integrálása valósuljon meg a fejlesztés során.

4.2.. A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

- „A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) a mozgás-szervrendszer vele-született, vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke, területe."

Óvodai nevelés során a fejlesztés területei:

- A speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása.
- Tágabb, szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése.
- Életkornak megfelelő tapasztalatok megszereztetése.
- A megtanult mozgás alkalmazása.
- Akadálymentes közlekedés biztosítása.
- Mozgáshoz szükséges eszközök biztosítása (pl. lejtő, kapaszkodó)
- Önállóságra nevelés.
- Óvodai foglalkozások körébe épített mozgásnevelés.
- A napirend egészét átszövő mozgáskorrekciós helyzetek alkalmazása.
- Speciális fejlesztés.

4.3. A látássérült gyermek

- A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók, gyengénlátók.

A fejlesztés fő területei:

- A látási kontroll hiányosságainak korrigálásra minden látássérült gyermeknél a fizikai terhelhetőségük figyelembevételével segíteni kell:
- A részvételt a közös játékban,
- A közösséghez való alkalmazkodást,
- A viselkedési formál megtanulását, gyakorlását,
- Közösség előtti szereplést,
- Önkiszolgálás megtanítása,
- Tárgyak és helyük megismerése,
- Rendszeretet, higiéné, különösen a szem és a kéz tisztántartása.

a.) Az óvodai nevelésben részesülő vak gyermek: (életkor és sérültség szerint)

- Önkiszolgálás terén önállóság kialakítása,
- Biztonságos térbeni tájékozódás megvalósítása támpontokhoz kötötten,
- Környezetük valósághű megismerése,
- Eszközök kiválasztásánál a jól tapinthatóság biztosítása,
- Számélmények kialakítása, akusztikus minták, mozgás és verbális kifejezések segítségével,
- Hatrekeszes dobozol, gombás-, szöges táblák alkalmazása.

b.) Az aliglátó gyermek gyakorlatilag vaknak tekinthető.

- Látóhalló (tapintó) életmódra való felkészítés.
- A fejlesztés fő területei megegyeznek a gyengénlátó gyermekek nevelésének elveivel.

c.) A gyengénlátó gyermekek,

- főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebbről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik.

A fejlesztés területei:

- Testtartási hibák megelőzése, helyes testtartás megtanítása,
- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és közeli környezetben,
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság,
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával,
- Finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, írás előkészítése,
- Látás-, mozgáskoordináció fejlesztése: finom- és nagymozgások esetében egyaránt.

4.4. Súlyosan hallássérült, siket, enyhébben hallássérült és nagyothalló gyermek

- A súlyosan hallássérült, siket, enyhébben hallássérült és nagyothalló gyermekek hallásvesztesége olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek, hallás útján történő fogalmi gondolkodás ki-alakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat.
- A leg-korábbi életkortól alkalmazott orvosi, egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes alkalmazása megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.
- A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés területei:

a.) A súlyos fokban hallássérült, siket, gyermekek:

- Hallás fejlesztése,
- A hangos beszéd aktív használatának építése,
- Hangmegnyilvánulásaival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje a kívánságait,

- A gyermek kommunikációs próbálkozásainak megértése,
- Kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése,
- Alapvető önkiszolgáló szokások elsajátítása,
- Aktív nyelvhasználat építése,
- Beszédértés, szókincs, szájról olvasási készség, érthető kiejtésre nevelés fejlesztése.

b.) Az enyhe fokban hallássérült, nagyothalló gyermekek

- Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével) esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.
- A fejlesztés területei:
- A nyelvi kommunikáció megindítása,
- A kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése,
- Beszédértés, szókincsfejlesztés
- A nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása.

b.) A hallásukat műtéti úton helyreállított, hallássérült gyermek

c.) Fizikai értelemben ép hallásúak.

A fejlesztés területei:

- Fejlesztésük megegyezik a hallók beszédfejlesztésével.

d***.) A halmozottan fogyatékos, hallássérült óvodás korú gyermekek***

(fogyatékosság pl. testi, értelmi, érzékszervi, vagy pszichés fejlődési zavar).

A fejlesztés területei:

- A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékosság gyógypedagógiai módszereinek kombinációjával, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni, vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

4.5. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

A fejlesztés területei:

- A nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés
- Spontán tanulás
- Társakkal való együttműködés
- Sokoldalú élményszerzés a kortárscsoportban,
- Folyamatos gyógypedagógiai megsegítés.

4.6. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A fejlesztés területei:

- Az alapmozgások fejlesztése, kialakítása,
- Minimális kontaktus, nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése,
- Beszédmegértés, beszédindítás fejlesztése, aktív szókincs bővítése,
- Az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása,
- Az adekvát játékhasználat elsajátítása, kognitív funkciók fejlesztése.

4.7. A beszédfogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A fejlesztés területei:

- A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó nevelési környezetben valósulhat meg.

4.8. Az autista, autisztikus gyermek

- Az autizmus lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek károsodása, amely viselkedési tünetekben nyilvánul meg.
- Az autisztikus gyermekre a legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek tapasztalható gondolkodási képességek, a beszéd szintjén a kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés képességének hiányosságai.

A fejlesztés területei:

- Kommunikációs eszköztár fejlesztése,
- A szociális interakció fejlesztése a kölcsönösségek igénylő társas helyzetekben, Viselkedésproblémák és gondolkodási készségek terápiája,
- Korai elemi készségek kialakítása: szobatisztaság, rágás-evés, önki-szolgálás.

5. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

„... hozzá kell járulnia a gyermek testi, érzelmi, értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez." (Gyvt. 38.§ (1))

Óvodánkban a gyermekvédelmi munkának egyre nagyobb jelentősége van.

Az óvoda **óvó-védő funkciójából következően az óvodai gyermekvédelem óvodai munkánk szerves része**, az egyik legfontosabb jelzőrendszer. Tudjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő, kompenzáló szerepet töltenek be.

A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával egyre több lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő családok száma, nőtt a munkanélküliség – ezzel egyidejűleg emelkedett a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű családok száma. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés. A gyermek min-den problémája (éhsége, kék foltjai, agresszivitása, szorongása az óvodában, a csoportban érzékelhető először > első jelzőrendszer

A gyermekvédelmi törvény

- 6.§ A gyermeknek joga van a testi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.
- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.
- Állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban - nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozását figyelembe vevő- megfelelő nevelésben, oktatásban részesüljön, felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon és érdeklődésének megfelelő szabadidős foglalkozásokon vegyen részt
- A családnak, mint a társadalom alapvető egységének minden támogatást és védelmet meg kell kapnia ahhoz, hogy szerepét betöltse.

- Vagyis a gyermekek érdekét semmilyen más érdek nem előzheti meg.
- Programunk magáénak érzi az óvoda óvó-védő munkáját, ami nem csak az óvodában tartózkodás idejére vonatkozik, hanem azon túl is. Feladatunknak érezzük az Óvodai Nevelés Alapprogramjának értelmében és az 1997 évi XXXI. Gyermekvédelmi Törvény értelmében, hogy a hátrányos helyzetű gyermekeket felzárkóztassuk.
- A lakosságának társadalmi és gazdasági összetételéből adódóan gyermekeink eltérő szociókulturális háttérrel kerülnek óvodába. Az eredményes egyéni fejlesztés az óvodai nevelés eszközeivel, csak úgy lehetséges, ha ismerjük a családi hátteret, melynek nevelését kiegészítjük.
- Munkánk során gyakran találkozunk viselkedészavarral, teljesítményzavarral, kommunikációs nehézségekkel, küszködő gyermekekkel. Ezek a tünetek többnyire mentálhigiénés okokra vezethetők vissza, melyek kezelését folyamatos feladatunknak tekintjük.
- A versendi óvodában különleges és folyamatosan változó feladatok elé állítja a gyermekvédelmi felelőst és az óvónőket. A többszörösen sérült gyermekek beilleszkedését kell megfelelő módon segítenünk. A család- gondozóval szükséges a folyamatos konzultálás.

Cél

- a gyermekvédelmi munkánk során: a prevenció, a helyi sajátosságok ismeretében feltárni azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik
- Elsődleges cél, a gyermekek hátrányos helyzetét preventív csökkentsük veszélyeztetettség helyzetének, kialakulásának megelőzése, és annak megelőzése, hogy a gyermeket a családból kiemeljék.
- Hozzásegíteni a gyermeket az egészséges, értékes, minőségi élethez.
- Gyermek jogainak biztosítása, a szociálisan és **h**almozottan **h**átrányban lévők felzárkóztatása, együttműködés a különböző szakemberekkel.
- Megfelelő pedagógiai ellátás, a fogyatékosság típusának megfelelően.

Feladatunk:

Segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére, lehetőséget teremtünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családjának, a szociális hátrányok csökkenése érdekében, a gyermekjóléti szolgáltatások igénybevételérhez.

Módszerek:

- egyéni bánásmód,
- a családi nevelés, gyermek iránti felelősségének erősítése,
- tapintatos személyes kapcsolattartás a szülőkkel, melyben fontos, a kommunikációs- és kontaktusteremtő képességünk, hogy el tudjuk magunkat fogadtatni úgy, hogy a szülők őszinték legyenek hozzánk, érezzék, hogy valóban érdekel a sorsuk és megértően, együtt érzően, jó szóval és tettel segítünk.
- fokozott odafigyelés, hogy időben észrevegyük a személyiségfejlődési problémákat (nehezen kezelhetőség, testi, szellemi fejlődésben való elmaradás).

- A gyermek zavartalan fejlődéséért, a gyermek védelméért az óvodában minden óvónő együttesen felelős.

5.1. Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén

1. szint: Az óvodapedagógusok szintje

A **veszélyeztetettséget észlelő és jelző** rendszer első lépcsőfoka. Az óvodapedagógusoknak elsőként adódik alkalmuk a **gyermekek és a szülők jelzéseinek fogadására**; a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet felfedezése. Tapintatosan keressük a tünetek kiváltó okait, lehetőségeinkhez képest törekszünk azok megszüntetésére probléma megelőző és problémakezelő módon. **Érzékenyen figyelünk a gyermekek, családok problémáira**, minden gyermek számára biztosítjuk az egészséges személyiségfejlesztés feltételeit.

Feladat

- Elősegítjük a hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és a rendszeres óvodába járást.
- Biztosítjuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő óvó intézkedésre javaslatot teszünk.
- Indokolt esetben kezdeményezzük a törvényben meghatározott pénzbeli és természetbeni ellátások megállapítását.
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket és okokat felismerjük, és szükség esetén szakember segítségét kérjük.
- A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezzük, megvalósítjuk (a gyermekek fejlődési lapjain erről folyamatosan feljegyzést készítünk).
- A szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolatot alakítunk ki.
- Szülői értekezleteket, fogadóórákat tartunk (családi beszélgetések).
- Együttműködünk a gyermekvédelmi felelőssel, rendszeresen tájékoztatjuk tapasztalatainkról.

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladatkörébe beletartozik, feladatunk a családok életének megismerése (titoktartási kötelezettség mellett).

2. szint: Gyermekvédelmi megbízott szintje

A pedagógusoktól beérkező információk gyűjtése itt zajlik; a meglévő információk alapján a **gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a tanácsadásra**, a hátrányos helyzetben lévő szülők felé; illetve a **kapcsolat felvételére a család- és gyermekjóléti szolgálattal**.

Feladat

- A nevelési év elején munkatervet készít, amelyben a kapcsolattartás formáit rögzíti az óvó-nőkkel, az orvossal, védőnővel, önkormányzattal.
- Folyamatos kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, óvodavezetővel.
- Kapcsolatfelvétel- és kapcsolattartás a Mohácsi Pedagógiai Szakszolgálattal és a Mohácsi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal
- Rendszeresen tájékozódik a gyermekvédelemmel kapcsolatos legújabb törvény

módosításokról, és ezekről kollégáit folyamatosan informálja
- A házon belüli gyermekvédelmi tevékenység irányítása, koordinálása
- Adott esetben az információáramlás biztosításával kapcsolatrendszer működtetése, a feladatok és eredmények adminisztrálása.
- A HH és HHH, valamint a veszélyeztetett gyermekek nyilvántartásba vétele
- Tájékoztatja a szülőket, hogy problémáikkal – óvodán kívül – milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel, szükség szerint kapcsolatba lép a Gyermekjóléti Szolgálattal
- Gyermekvédelmi helyzet évenkénti felmérése
- A gyermekvédelmi adatlapok folyamatos vezetése
- Elősegíteni a veszélyeztetett, a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, folyamatos óvodába járását
- Gyermekvédelmi határozatok nyilvántartása
- Jegyzői igazolások beszerzése a HHH gyermekek esetében
- A nevelés év végén beszámolót készít az éves munkáról.
- Évente értékelést, kimutatást készít, amely tartalmazza: óvodások számát, veszélyeztetettek számát, halmozottan hátrányos helyzetűek számát, a három, vagy több gyermekes családban élők számát, fogyatékosok, csonka családban élők számát, a veszélyeztetettség okait.

A veszélyeztetett nyilvántartásba vétel szempontjai:

- Súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó, elhanyagoló nevelés, testi – lelki bántalmazás.
- Erkölcstelen családi környezet, italozó szülők, bűnöző családi helyzet.
- Egészségügyi okok: súlyos érzékszervi károsodás, tartós betegség.
- A gyermekvédelmi munka fő feladata a prevenció, a segítségnyújtás, amelyre a humánum, megértés, támaszadás, a szeretetpótlás jellemző.

3. szint: Az óvodavezető szintje

Az óvodavezető **irányítja és ellenőrzi** az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát. Érvényesíti a gyermekek mindenekfelett álló érdekeit, és ennek betartását ellenőrzi. Az óvodavezető **felveszi a kapcsolatot** az illetékes gyermekjóléti és gyermekvédelmi szervezetekkel, szakemberekkel.

Feladat

- Kapcsolattartás az óvónőkkel, szakszolgálati intézményekkel, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, Nevelési Tanácsadóval és Szakértői Bizottsággal,
- A gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónő munkáját segíti,
- Évente egy alkalommal értékeli a gyermekvédelmi munkát
- A törvényben meghatározott pénzbeli és természetbeni ellátások kezdeményezéséről a gyermekvédelmi felelőssel és a családokkal, pedagógusokkal, folyamatosan egyeztet, és a megfelelő intézkedéseket megteszi;
- Tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről, és a Bólyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat elérhetőségéről;

- ☺ Rendszeresen tájékozódik a gyermekvédelemmel kapcsolatos legújabb törvénymódosulásokról, és ezekről kollegáit folyamatosan informálja
- ☺ A felvételek biztosítása, jelzőrendszer kiépítése, esetmegbeszélésen való részvétel, családlátogatás
- ☺ Az óvó-védő, baleset megelőzési intézkedések rögzítése a házirendben
- ☺ A szülőkkel való kapcsolattartás, a családok segítése, tájékoztatása
- ☺ A gyermekvédelmi feladatok összehangolása az óvónők között
- ☺ Gyermekétkeztetés ellenőrzése
- ☺ Óvodakötelezettség teljesülésének segítése
- ☺ A gyermekek adatainak védelme
- ☺ Nyilvántartás vezetése
- ☺ Jegyzői igazolások beszerzése a HHH gyermekek esetében
- ☺ Szülői nyilatkozatok beszerzése
- ☺ Az ingyenes gyermekétkeztetés biztosítása, ellenőrzése, a gyermekvédelmi határozatokkal rendelkező családok esetében
- ☺ Gyermekvédelmi határozatok beszerzése, nyilvántartása

4. szint: Fenntartó, Jegyző

Majs Község Önkormányzata

- ☺ A törvények és rendeletek előírásai szerint támogatja a községben lakó óvodásokat és a családokat.

Ennek formái

- ☺ Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- ☺ Étkeztetési támogatás
- ☺ A jegyző felügyeli, illetve nyomon követi az óvodakötelesek óvodáztatását, beiskolázását, intézkedést rendel el, gyermekvédelmi szempontból, vagy tartós, igazolatlan hiányzás esetén.

A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében az egészségügyi szolgáltatást nyújtók

- ☺ a védőnői szolgálat
- ☺ a gyermekorvos
- ☺ ***a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók***
  - → a család- és gyermekvédelmi szolgálat, amely segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,
  - → a közoktatási intézmények, különösen a nevelési-oktatási intézmények és a szakszolgálatok.

Ezen intézmények és személyek **kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén** a gyermekjóléti szolgálatnál. A gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a **veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni** és egymást kölcsönösen tájékoztatni, mindeközben **betartják a pedagógusok etikai normáit és a hatályos jogszabályokat**.

IX. A pedagógiai munka tervezése, szakmai dokumentumok

Dokumentációnk, tervezőmunkánk

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

Az óvodai csoportokhoz kötődő adminisztrációs munka leglényegesebb feladata, hogy az ott folyó szerteágazó tevékenységeket, -a nevelési és tanulási feladatokat -tervidőszakokra lebontva gondolják át a pedagógusok és írásban rögzítsék a csoportnaplóban.

Az intézmény szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

Az óvodai nevelés országos alapprogramja

↓

Az alapprogram alapján a helyi sajátosságok figyelembe vételével megalkotott Helyi Pedagógiai Program

↓

Éves munkaterv

↓

Óvodai csoportnapló, nevelési tervek, tematikus, illetve projekt jellegű tervezés,

↓

a gyermek fejlettségének nyomonkövetéséről szóló dokumentumok személyiség lapok

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző **kötelező dokumentumok**, továbbá az óvodapedagógusok által készített **feljegyzések** tartalmazzák.

Az óvodában használt kötelező nyomtatványok

- ✓ Alapító okirat
- ✓ Felvételi előjegyzési napló
- ✓ Felvételi mulasztási napló
- ✓ Óvodai csoportnapló
- ✓ Óvodai törzskönyv
- ✓ Az óvoda éves pedagógiai, munkaterve
- ✓ A gyermekcsoport nevelési, tevékenységi programja
- ✓ Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai
- ✓ Tankötelezettség megállapításához szükséges óvodai szakvélemény

☺ **Csoportnaplónk –tervező munkánk:**

Saját csoportnaplót készített és fogadott el a nevelő közösség. Elkészítésekor figyelembe vettük a20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 91. § (1) bekezdésének előírásait, így tartalmilag megfelel a fenti rendeletben leírtaknak.

Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál. Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítójátés címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

Célunk:

- ☺ Óvodánk pedagógiai programjának megvalósítása érdekében a tudatosság érvényesüljön fejlesztő munkánkban.

Az óvodákban kialakított szempontok a tervezéshez

- ➢ A közös értékrend biztosítása
- ➢ Az áttekinthetőség
- ➢ Lehetőség a módosításokra
- ➢ Tudatos tervezés a differenciált tevékenység feltételrend szeréhez
- ➢ Többoldalú tapasztalatszerzésre törekvés
- ➢ Feltételek biztosítása a játékra, amely gyermek legfőbb tevékenysége

Feladataink:

- ➢ Nevelési céljaink ismeretében fejlesztési feladatainkat, tevékenységeinket a gyermekek életkori és egyéni adottságaihoz igazodva megtervezzük, melyben építünk a gyermeki ötletekre, igényekre, az eltérő fejlődési ütemre.
- ➢ Valljuk, hogy az óvodás korosztály számára a játék, a legalkalmasabb ismeretszerzési forma, amely nagyobb tudatosságot, szervezési képességet és kreativitást igényel, ezért ezt alkalmazzunk tervező munkánkban és annak megvalósításában egyaránt.
- ➢ Biztosítjuk egyik alapelvünk megvalósulását, az oldott, otthonos, derűs, szeretett teli légkört.

- A tervidőszakok hosszát fél évben határoztuk meg. (1. félév szeptembertől –január végéig, 2. félév februártól május végéig tart) Ennek megfelelően készítjük el a nevelő munka tervezését, valamint a tervidőszakok végén az értékelésünket.
- A nyári időszakra is nevelési tervet készítünk.
- A komplex műveltségtartalmakkal megtöltött tematikus tervet 1 hónapra készítjük, a témával való foglalkozás tervezett időszakától függően (lehet 1-2 hetet).
- A heti bontásban is érvényesül a tematikus tervhez való kapcsolódás.
- Fontos számunkra, hogy széleskörű, a gyermekek érdeklődésére épülő, sokoldalú fejlesztő hatású az integrált tanulást is támogató tevékenységeket tervezzünk.

A módszerek, eszközök alkalmazása, megválasztása, foglalkoztatás formája (hogy kötött-, illetve kötetlen foglalkozás keretében valósul meg) az óvodapedagógusok kompetenciája, azonban mindig figyelemmel kell lenni az egyéni és életkori sajátosságokra és az egyéni fejlesztésre.

Kötelező foglalkozások: Testnevelés

Kötetlen, illetve kötött foglalkozások: Verselés, mesélés, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, Rajzolás, mintázás, kézi munka, Külső világ tevékeny megismerése.

Dokumentumaink

- Csoportnapló: törvényi előírásoknak megfelelően
- A gyermekek fejlődési naplója
- Felvételi-és mulasztási napló

A fejlődési napló a gyermekek egyéni fejlődésének regisztrálására szolgáló dokumentum, mely a gyermek óvodába kerülésétől az iskolába meneteléig tartalmazza fejlődését és a szükséges fejlesztési feladatokat.

Saját dokumentumot készített és fogadott el a nevelő közösség. Elkészítésekor figyelembe vettük a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 93/A §. (1) bekezdésének előírásait, így tartalmilag megfelel a fenti rendeletben leírtaknak.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a gyermek anamnézisét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, a fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Célunk:

Pedagógiai tevékenységünkben a gyermek egyéni képességeinek és fejlődési ütemének figyelembe vételével -tudatosan meghatározni, és következetesen elvégezni a fejlesztési

feladatokat, melynek köszönhetően a gyermek, az óvodáskor végére, alkalmassá válik az iskolai életmód megkezdésére.

Feladataink:

- A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, és tapasztalatainkat írásban rögzítjük.
- Szükség esetén speciális szakemberek segítségét kérjük, illetve szakvizsgálatokat a gyermek megfelelő fejlesztése érdekében, melyhez pedagógiai véleményt írunk.
- Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőket évente 2 alkalommal kötelezően, illetve szülői kérés, probléma esetén szükség szerint, folyamatosan tájékoztatjuk.
- A gyermek fejlődéséről és a fejlődési napló tartalmáról –a gyermek szülein, óvodapedagógusain kívül –csak az óvodavezető részére adhatunk ki tájékoztatást, illetve indokolt esetben az óvodavezető engedélyével más személynek is (speciális szakemberek részére, vizsgálatokhoz).
- Értelmi, érzelmi, közösségi, anyanyelvi és mozgásfejlődésének eredményét félévenként rögzítjük,
- Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.
- A gyermekek tudatos megfigyelése, a differenciált bánásmód érvényesítése, továbblépés elképzelhetetlen része.
- Az óvodapedagógusoknak feljegyzéseket kell készíteniük a megfigyelésekről.

☺ **Felvételi-és mulasztási napló**

A felvételi és mulasztási napló az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál. A felvételi és mulasztási naplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját, címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését.

A felvételi és mulasztási napló tartalmazza:

- a gyermek napló béli sorszámát,
- oktatási azonosító számát, nevét, születési helyét és idejét,
- állampolgárságát, nem magyar állampolgár esetén a tartózkodás jogcímét, a jogszerű tartózkodást megalapozó okirat számát, lakóhelyének, tartózkdási helyének címét,
- anyja születéskori nevét,
- apja vagy törvényes képviselője nevét,
- a felvétel időpontját,-
- az igazolt és igazolatlan hiányzások havi és éves összesítését,-
- a szülők napközbeni telefonszámát,-
- a megjegyzés rovatot-sajátos nevelési szakvéleményt kiállító szakértői bizottság nevét, címét,
- a szakvélemény kiállításának időpontját és számát, valamint az elvégzett felülvizsgálatok, továbbá a következő kötelező felülvizsgálat időpontját.

A gyermekek sorrendjét felvételi időpontjuk határozza meg, azon belül pedig névsorban kell őket beírni. A gyermeket akkor lehet a felvételi és mulasztási naplóból törölni, ha az óvodai elhelyezése megszűnik.

☺ Óvodai felvételi előjegyzési napló

Az óvodai felvételi előjegyzési napló az óvodába jelentkezett gyermekek nyilvántartására szolgál.

A dokumentumot az adott nevelési évre szeptember 01-jén nyitja meg az óvoda vezetője, vezetése az óvodai jelentkezések függvényében folyamatosan történik.

A felvételi előjegyzési naplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM-azonosítóját, címét, a nevelési évet, a napló megnyitásának és lezárásának időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú nyomtatvány esetén az óvoda körbélyegzőjének lenyomatát is.

A napló nevelési év végén történő lezárásakor fel kell tüntetni a felvételre jelentkező, a felvett és a fellebbezés eredményeként felvett gyermekek számát.

A felvételi előjegyzési napló gyermekenként tartalmazza

- a jelentkezés sorszámát, időpontját,
- a gyermek nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát, lakóhelyének, tartózkodási helyének címét, anyja születéskori nevét, apja (gondviselője) nevét,
- a kijelölt óvoda megnevezését,
- annak az óvodának a megnevezését, ahová a gyermek jelentkezését még benyújtották,
- annak tényét, hogy a gyermek a jelentkezés időpontjában részesül-e bölcsődei vagy óvodai ellátásban,
- a szülő felvétellel, ellátással kapcsolatos igényeit,
- a felvételi elbírálásánál figyelembe vehető egyéb szempontokat,
- az óvodavezető javaslatát,
- a felvétellel kapcsolatos döntést, annak időpontját,
- a felvétellel kapcsolatos fellebbezés időpontját és iktatószámát,
- a felvétel időpontját.

☺ Óvodai törzskönyv

Az óvodai törzskönyv az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál.

Kitöltése évente két alkalommal történik, október 01. és május 31. állapotnak megfelelően.

A dolgozói adatokat (belépő, kilépő dolgozók) folyamatosan kell vezetni, vezetéséért az óvodavezető felel.

Az óvodai törzskönyv tartalmazza

- a törzskönyvi bejegyzések hitelesítésének időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú nyomtatvány esetén az óvoda körbélyegzőjének lenyomatát,
- az óvoda nevét és címét,
- nevelési évenként az óvoda általános adatait (önkormányzati, nem önkormányzati jelleg, nevel-e sajátos nevelési igényű és nemzetiségi gyermekeket,

gyakorlóintézményként működik-e, a gyermekek október 1-jei létszámát, az összes férőhely és a szükséges férőhelyek számát, gyermekcsoportjainak számát, az óvodapedagógusok számát, a bérgazdálkodó, a munkáltató és gondnokság megnevezését),

- az óvoda nyitvatartási idejét (év, heti időszak, napi időszak és időtartam),
- a gyermeklétszámot nevelési évenként összesítve, továbbá az október 1-jei és május 31-ei állapot szerint, a korosztályonkénti bontást, a sajátos nevelési igényű és a hátrányos, továbbá a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számát, a gyermekcsoportok október 1-jei számát,
- nevelési évenként az étkezésben részesülő és nem részesülő gyermekek számát,
- az engedélyezett és betöltött összes álláshelyek évenkénti számát,
- az óvoda telkeinek adatait nevelési évenként (összes terület, tulajdonos, a kert, a beépített terület és az udvar területe),
- az óvoda épületeinek adatai (építés éve, használat jogcíme, fűtési módja, légtere, alapterülete, a WC-k száma, a szolgálati lakások száma, a felújítások adatai),
- kimutatást az óvoda helyiségeiről (alapterület, férőhely, minőség, használat, a gyermekcsoportok közvetlen ellátását szolgáló helyiségek, egyéb helyiségek),
- az óvoda könyvtárának adatait (állományát, állományának gyarapodását, csökkenését) nevelési évenként,
- az óvodapedagógusok és egyéb alkalmazottak adatai közül a nevet, születési helyet és időt, a végzettséget, szakképzettséget, a beosztást, a szolgálati idő kezdetét, a munkába lépés és kilépés időpontját.

☺ Óvodai szakvélemény

Az óvodai szakvélemény az óvodának a gyermek iskolaérettségére vonatkozó állásfoglalására szolgáló három példányból álló nyomtatvány. A nagycsoportos óvodapedagógusok felelnek a kitöltéséért.

A dokumentumot az általános iskolai beiratkozást megelőzően kell kitölteni.

Az óvodai szakvéleményen fel kell tüntetniaz óvoda nevét, OM-azonosítójátés címét.

Az óvodai szakvélemény tartalmazza

- a gyermek nevét, születési helyét és idejét, lakóhelyének, tartózkodási helyének címét,
- az állásfoglalást arra vonatkozóan, hogy az intézmény
  - → a gyermeknek az általános iskola első évfolyamára való felvételét,
  - → a gyermek további óvodai nevelését,
  - → a gyermek szakértői bizottsági vizsgálatát
- a szakvélemény kiállításának helyét és idejét, az óvodavezető aláírását,
- a szülőnek a szakvélemény megismerését és átvételét igazoló aláírását.

A tankötelezettség megállapításához szükséges óvodai szakvélemény egy példánya az óvodában marad, egy példányát át kell adni a szülőnek. Amennyiben az óvodavezető a

gyermek további óvodai nevelésére tesz javaslatot, akkor az egyik példányt meg kell küldeni a gyermek lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjének.

Vezetésük a törvény által előírt módon szükséges.

- A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek anamnézisét, valamint a testi, szociális, érzelmi erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre, részleteire lebontva tartalmazza az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően.
- Egyéni személyiségnapló mellett az egyéni fejlesztési tervek vezetése kötelező.

1. A gyermekek fejlettségi állapotának mérése

- Óvodánk nevelőtestülete által összeállított személyiségnaplóban évente kétszer bemeneti és kimeneti méréseket, megfigyeléseket rögzítik az óvónők.
- A bemeneti mérést október 05-ig kell elvégezni. Azoknál a gyermekeknél, akik év közben érkeznek óvodánkba, két hónap elteltével kell elkészíteni a bemeneti mérést.
- A kimeneti mérést április 30-ig kell elkészíteni az óvodapedagógusoknak.
- A tanköteles korú gyermekek kimeneti mérése január 31-ig készül el, hogy iskolaérettség megállapítása egyértelmű legyen.
- Ugyanezen időpontokhoz kötött a DIFER mérés minden 6-7 éves gyermeknél.

1.1. A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének regisztrálása

- A gyermekek személyiségfejlődéséről képességfelmérő módszerrel szerzünk információt, melyet személyiségnaplóban vagy felmérő lapon rögzítünk. Ennek alapján jelöljük ki az elkövetkező időre szóló feladatokat.
- Az óvodába lépést követő 2 hónap a gyermek megismerését, megfigyelését szolgálja. Ez, az első mérés melyet új gyermekek esetében érkezésétől számított két hónap elteltével készítik el a csoportvezető óvónők.
- A következő mérések ideje függ a gyermekek korától: 3-5 éveseket április 30-ig mérjük másodszorra az erre rendszeresített mérőlapon, míg a 6-7 éves gyermekeket január 31.-ig mérjük, mely alapot képez a beiskolázáshoz, a nevelési tanácsadóba egyéb szakértői bizottságokhoz benyújtandó óvónői szakvélemény elkészítéséhez.
- A Fejlesztő Programban résztvevő **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek** fejlesztése és fejlődésének rögzítése az Óvodai Programban meghatározott módon és formában történik.
- Az érintett gyerekek fejlesztését az egyéni fejlődési napló, a fejlődést DIFER mérőlap rögzíti.
- A napi fejlesztéseket, tevékenységeket, a fejlesztés tartalmát, a résztvevőket az óvónők egyéni fejlesztési naplóban naprakészen vezetik.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséről egyéni fejlesztési naplót vezetünk, ill. a személyiségnaplóban rögzítjük a megfigyelteket, a mérési eredményeket.

X. Óvodánk ellenőrzési és értékelési rendszere.

1. Óvodánk irányítási – szervezeti felépítése

Majs Község Önkormányzatának képviselőtestülete

↓

Óvodavezető

↓

Szülők < - > Óvónők <- > Dajkák < - > Közalkalmazotti képviselő

2. A pedagógiai munka, mérése, ellenőrzése, értékelése

Célja: a pedagógiai gyakorlat segítése, fejlesztése.

Területei:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
- a pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, mérése elemzése, értékelése
- helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése, el-lenőrzése, a beválás értékelése
- a gyermekek fejlődésének nyomon követése (mérések)
- a dolgozók teljesítményének mérése, értékelés.

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője felelős, ezért az el-lenőrzés, mérés, értékelés is elsősorban az ő feladata. Fontos az objektív érté-kelés, mely alaposságot, körültekintést igényel.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

1. A gyerekek fejlettségének, mérése értékelése. A fejlődési lap folyamatos vezetésével az eredmény, az óvodáskor végére képet ad az egyes gyermekről.
2. Az óvónő gyakorlati munkájának megfigyelése. Tisztában legyenek munkájuk értékével, és képesek legyenek a megújulásra.

Az ellenőrzés előre ütemezetten történik, az óvoda éves pedagógiai működési terve tartalmazza. Év végén összegző értékelés készül.

3. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének mérése, ellenőrzése, értékelése

- A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési – fejlesztési eljárások folyamatos írásbeli munkát igényelnek.
- A gyermekcsoportok nevelési, tevékenységi programjának tervezése a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez igazodik, a feladatok egymásra épülnek.
- A terv nem megmásíthatatlan, hanem a gyermekek, az aktuális feladatok, helyzetek irányítják a folyamatot.
- A vezető óvónő a csoportlátogatások alkalmával ellenőrzi, értékeli a tervezést, olyan céllal, hogy az mennyire szolgálja a helyi nevelési program célját, feladatát.
- Az egyéni képességfejlesztés – a csoportos óvónők közösen terveznek, melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest fejlődjön. Legfontosabb a gyermeke folyamatos megfigyelése, megismerése, mérése.

4. A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése

- A program bevezetésekor az óvoda minden dolgozója megismerkedett a célokkal, feladatokkal, valamint megismertettük a szülőkkel is.
- A program céljait és a megvalósulás szintjét a tapasztalatokkal összevetve folyamatosan értékelni kell.
- Értékelés: évente illetve az ÖMIP-ben meghatározottak szerint.
- Pedagógiai programunk ellenőrzése, értékelése akkor lesz reális, ha szakértői segítségét vesszük igénybe, aki kívülről látva a nevelési gyakorlat, a realitás felé irányítja értékelésünket, így a 4 évenkénti értékeléshez szakértőt kérünk felülvizsgálatra.
- A program további változtatására, a törvényi szabályozások, a helyi változások, a partneri igények, illetve az alkalmazotti kör személyi változásai adhatnak okot.

Záró gondolatok

Ha a gyerekek kritizálva élnek,
Megtanulják milyen megbélyegzettnek lenni,
Ha a gyerekek ellenségeskedésben élnek,
Megtanulnak veszekedni,
Ha a gyerekek kicsúfolva élnek,
Megtanulnak szégyenlősnek lenni,
Ha a gyerekek megszégyenítve élnek,
Megtanulnak bűnösnek lenni.

Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni,
Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bizalommal lenni,
Ha a gyerekek megdicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni magukat,
Ha a gyerekek méltóságban élnek,
Megtanulják az igazságosságot,
Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat,
Megtanulnak hinni,
Ha a gyerekek hitelesen élnek,
Megtanulják mit jelent szeretni,
Ha a gyerekek elfogadva és barátságosan élnek,
Megtanulják megkeresni a szeretetet a világban

XI. Záró rendelkezések

A program hatálya

- A helyi pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá.
- A program határozatlan időre szól.

A felülvizsgálat rendje:

- *4 évente átfogó felülvizsgálat*
  ideje: március - május
  végzi: óvodavezető, vezető helyettesek, munkaközösség vezető
  elfogadja: nevelőtestület
- Évente az óvoda vezetése áprilisban áttekinti, megvizsgálja: törvényi változások, illetve a működés tapasztalatai alapján szükséges-e a program módosítása
- Rendkívüli felülvizsgálatot, módosítást kezdeményezhet a nevelőtestület kisebb csoportja – legalább 3 fő – konkrét javaslat írásbeli előterjesztésével.

A program nyilvánossága

- A helyi pedagógiai programról az óvodánkba beiratkozó gyermekek szüleit igény esetén előzetesen, majd az előjegyzést követő nyílt napon, illetve legkésőbb az első szülői értekezleten tájékoztatjuk.
- A pedagógiai programról tájékoztatást külső érdeklődőknek az óvoda vezetője vagy helyettese; az óvodába járó gyermekek szüleinek a vezető és a nevelőtestület tagjai adnak.
- A program – az óvoda többi dokumentumával együtt – az óvodában az óvónői szobában bármikor hozzáférhető. Azt a szülő megbeszélés alapján megnézheti.

Legitimációs záradék

A programot az óvoda nevelőtestülete 2017. .....-én tartott értekezletén - amelyen a nevelőtestület valamennyi tagja jelen volt - 100 % -os szavazati aránnyal elfogadta.

Egyetértését nyilvánította ki a Szülők Közössége.

Majs, 2017.

Ágh Attiláné

óvodavezető

Legitimációs záradék

- A nevelőtestületi elfogadásról szóló jegyzőkönyv.
- A szülői választmány egyetértéséről készült jegyzőkönyv.
- Majs Községi Önkormányzat Képviselő-testületi egyetértéséről szóló határozat
- A helyi német önkormányzat egyetértéséről szóló határozat

Legitimációs záradék

A Majsi Óvoda Pedagógiai Programját készítette az óvoda nevelőtestülete

Dátum: …….. ……

Nevelőtestület nevében, aláírása

A Majsi Óvoda Pedagógiai Programjáról véleményét nyilvánította:

Dátum:…….. …….

Szülői közösség nevében, aláírása

A Majsi Óvoda Pedagógiai Programjáról egyetértését kinyilvánította

Dátum:…… ……

Fenntartó nevében, aláírás

Dátum:…… ……

Nemzetiségi Önkormányzat nevében, aláírás

I. számú melléklet

Felhasznált irodalom:

- Zilahi Józsefné - Stöckert Károlyné – dr. Ráczné dr. Főző Klára (1996): Óvodai nevelés játékkal, mesével I. kötet. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest
- **Az óvodai nevelési országos programja 1996. – 2009. nov. 20-tól érvényes** módosítása
- Porkolábné dr. Balogh Katalin: Komplex prevenciós óvodai program Kudarc nélkül az iskolában 2004.
- Dr. Tótszőllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában 1994.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában 1993.
- Kovács György- Bakosi Éva Játék az óvodában Debrecen, 2005.
- Dr. Gósy Mária: Beszéd és beszédviselkedés az óvodában Tanszer-Tár BT. Budapest 1993.
- Pintérné Tasnádi Ágnes: Mozgásfoglalkozások az óvodában Trefort Kiadó Budapest 2006.
- Az óvodáskor fejlesztőjátékai OKKER Budapest 2003.
- Falvay Károly: Ritmikus mozgás énekes játék Borsod 1994
- Perlai Rezsőné: Matematikai játékok óvodáskorban OKKER 1999.
- Képességfejlesztés – képességmérés az óvodában Debrecen 2008
- Természetről a természetben Kerekerdő Alapítvány Szombathely 2001.
- Perlai Rezsőné: Az óvodáskor viselkedéskultúrája OKKER
- Dr. Balázsné Szűcs Judit: A gyermekközpontú vizuális nevelés Budapest 2005
- Amit az óvónőnek észre kell venni Flaccus 2007
- Nagy Jenőné – Németh Menyhértné – Novákné Cseh Ibolya: Rajz, mintázás, kézimunka Color Print Szolnok 1999.
- Zilahi Józsefné (1990): Mese – vers az óvodákban I-II. (Tanító- és Óvóképző Főiskolák, egységes jegyzet) Tankönyvkiadó, Budapest
- Merei Ferenc - V Binet Agnes Gyermeklélektan Bp Gondolat, 19785
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel JNSZM Pedagógiai Intézet 1997.
- Négyszínvirág Vésztői Napköziotthonos Óvoda
- Deli Andrásné – Nagy Jenőné: Útmutató a nemzeti etnikai kisebbségi óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez Bp. 1998. OKI Program- és Tantervfejlesztő Iroda Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Iroda
- 2003.évi LXI tv. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX.tv. módosításáról.
- Gyermek és ifjúságvédelmi törvény.
- 363/2012 (XII.17) Alapprogramot módosító Kormányrendelet
- 17/2013. (II2/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Tartalomjegyzék

Az intézmény adatai 2
I. Intézmény bemutatása 4
1. Helyzetkép 5
1.1 Az óvoda bemutatása 5
1.2. A program bemutatása 6
1.3. Nevelési alapelveink 7
1.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 8
2. A program megvalósításának erőforrásai 8
2.1 Személyi feltételek 8
2.2. Az óvodai nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak 11
2.3. Utazó gyógypedagógus és logopédus a nevelési folyamatban 10
3. .Az óvoda tárgyi, dologi feltétele, eszközrendszere 10
3.1. Tárgyi, feltételek 10
3.2. Eszközrendszer 11
II. Gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép 13
1. Gyermekképünk 13
2. Óvodaképünk 14
3. Pedagógusképünk 15
III. Óvodai nevelésünk célja, feladata, rendszere 17
1. Az egészséges életmód alakítása 18
1.2. Egészségfejlesztési program 20
1.2.1. Egészséges táplálkozás 21
1.2.2. Személyi higiéné 22
1.2.3. Mindennapos testnevelés, testmozgás 25
1.3. A bántalmazás, erőszak megelőzése 26
1.3.1. Egészségre káros szokások mellőzése 27
1.3.2. A gyermekek egészségének védelme, biztonságos környezet 27
1.3.3. A betegségek megelőzésre nevelés 28
1.3.4. Védő – óvó előírások 28
1.4. Mentálhigiéniás egészségfejlesztés 29
1.4.1. Egészséges életvezetés 30

1.4.2. Stressz - elhárítás 30
1.4.3. Egészségre káros szokások mellőzése 31
1.4.4. Szociohigiéniás egészségfejlesztés 31
1.5. A környezettudatos magatartás megalapozása 33
1.5.1. Környezetvédelem – környezettudatos magatartás – „Zöld Óvoda” 34
2. Az érzelmi, erkölcsi és az életorientált közösségi nevelés 36
2.1. Az erkölcsi-szociális érzelmek alakítása 39
2.2. Az esztétikai érzelmek alakítása 39
2.3. „Boldog Óvoda” program 41
3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 43
3.1. Az értelmi nevelés 47
IV. **Az óvodai élet megszervezése, a tevékenységek szervezeti kereti** 50
1. Napirend 50
2. Hetirend 51
3. A szervezett tanulás formái 52
4. A szervezett tanulás munkaformái 52
5. A szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként 53
6. A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének folyamatos regisztrálása 53
V. **Az óvodai élet, tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai** 54
1. Játék 54
1.1. A játék feltételeinek biztosítása 55
1.2. A gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével a játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása. 56
1.3. A gyermek beszédkészségének fejlesztése 58
1.4. Az óvónő játéksegítő módszerei, indirekt játszótárs. A tevékenységek szervezésében a szabad játék túlsúlyának biztosítása. 58
1.5. Játékba integrált tanulás 60
2. Mese-vers. 63
3. Ének-zene, népi játékok 67
3.1. Néphagyomány-ápolás, népszokások gyermeknéptánc 69
4. Rajzolás, mintázás, kézimunka 73
5. Mozgás, mozgásos játékok 78

5.1. Bozsik program 81
6. A külső világ tevékeny megismerése 83
6.1. „Biztonságos Óvoda” program 87
7. Matematikai nevelés 90
8. Az információs és kommunikációs kultúra megalapozása, az IKT eszközök használata 92
9. A munka jellegű tevékenységek 93
VI**. Az óvoda kapcsolatrendszere** 96
1. A család 96
2. A fenntartó 98
3. A Mini Bölcsőde 99
4. Az iskola 99
5. Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat 100
6. Kapcsolat a közművelődési intézményekkel 101
7. Egyéb kapcsolataink 101
8. Kapcsolattartás a logopédussal 102
9. A Német Önkormányzattal 102
10. Civil szervezetekkel való kapcsolat és együttműködés 102
11. A külhoni magyar óvodákkal való kapcsolat együttműködés 103
VII. Óvodai ünnepek, hagyományok 104
VIII. Inkluzív nevelés 107
1. A tehetséges gyermek 107
2. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek 109
3. Magyar nyelvű német hagyományőrző nemzetiségi nevelés 113
4. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése 119
4.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének, fejlesztésének módszertani szempontjai 120
4.2.. A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek 121
4.3. A látássérült gyermek 121
4.4. Súlyosan hallássérült, siket, enyhébben hallássérült és nagyothalló gyermek 122
4.5. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek 123
4.6. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek 123

4.7. A beszédfogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek 124
4.8. Az autista, autisztikus gyermek 124
5. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység 125
5.1. Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén..... 127
IX. A pedagógiai munka tervezése szakmai dokumentumok 130
1. A gyermekek fejlettségi állapotának mérése..... 136
1.1. A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének regisztrálása 136
X. Óvodánk ellenőrzési és értékelési rendszere. 137
1. Óvodánk irányítási – szervezeti felépítése 137
2. A pedagógiai munka, mérése, ellenőrzése, értékelése 137
3. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének mérése, ellenőrzése, értékelése 138
4. A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése 138
Záró gondolatok 139
XI. Záró rendelkezések..... 140
Legitimációs záradék 141
I. számú melléklet 144
Tartalomjegyzék..... 145